

מדינת ישראל

משרד המשלה

משרד המשלה
משרד המשלה

משרד

משרד המשלה

משרד המשלה - משרד המשלה

משרד המשלה - משרד המשלה

משרד המשלה

משרד המשלה - 37.84

משרד המשלה

מדינת ישראל

ארכיון המדינה

שם שיק: ביירות כפרית

מזוזה פרוי: גל-15/19942

מזוזה פרוי: 0006j11

כתובת: 2-113-9-2-10

תאריך הדפסה: 22/01/2018

מחלקה

ה' תמוז תשנ"ה
3 ביולי 1995
ת.95-38940

לכבוד
רפי לב ארי
אגף תאום ובקרה
משרד ראש הממשלה

הנדון: מדיניות משרד התיירות בנושא מענקים לאירות הכפרי

משרד התיירות הכיר לפני כשלוש שנים בצורך לפתח את ענף התיירות הכפרית ובתוכו את האירוח הכפרי.

המוצר הוגדר כ- יח' או מערכת יחידות איכסון הנימצאות בתחום הישוב הכפרי ואשר השרותים הנלווים לאורחים מתבססים על עורף הישוב.

במהלך השנים האלה הוגדרו קרטיונים לגודל ורמה.

המשרד ביסס את הסיוע לקידום ענף התיירות הכפרית ב- 4 אפיקי סיוע:

- הכשרה מקצועית (חממות תיירות וסבסוד קורסים לתיירות כפרית במכללות איזוריות ועמותות התיירות).

- תיכנון תיירותי איזורי ויצירת תשתיות תיירותיות. סעיף זה כולל את פיתוח כפרי התיירות-הנמצא היום בביצוע נסיוני במספר ישובים.

- סיוע ישיר ליזמים המעוניינים לשנות יעודו של מבנה והכשרתו למטרות אירוח או בנית יח' אירוח חדשות על פי החוק.

- מערך שיווק ומידע ארציים ואיזוריים.

סיוע ישיר ליזמים

משרד התיירות הכיר בצורך לסייע ליזמים המפעילים יחידות אירוח או המעוניינים לפתח יח' אירוח חדשות בהעלאת רמת המוצר התיירותי הכפרי עבור תיירות פנים ותיירות נכנסת.

האירוח הכפרי המתפתח בשנים האחרונות בענף אלטרנטיבי לתעסוקה ופרנסה לתושבי הפירפריה אשר בעבר התבססה פרנסתם בעיקר על חקלאות, תוך ניצול מכנים קיימים (בעיקר בקיבוצים) שאין מה לעשות בהם.

האירוח הכפרי מהווה אלטרנטיבה איכסונית לבתי מלון באיזורים שבהם לא קיבלה הקמת בתי מלון עדיפות במפת העדיפויות של המשרד.

בשנת 1993 הוגשה תוכנית תלת שנתית לשרי התיירות והחקלאות לשיפוץ ובניית חדרים. תוכנית זו עדיין בתוקף וטוב היה אם תמומש. מצורפת הטבלה.

תהליך האישורים:

משרד התיירות בהיותו מרכז הפעילות לסיוע קבע כללים מאוד ברורים למתן הסיוע.

כל יחידה נבדקת פעמיים, בראשונה ע"י אנשי המשרד לבחון את מהות והתאמת הבקשה ולאשרה עקרונית ובשניה לאחר גמר השיפוץ/בניה מבנה במקום מהנדס המאשר את הביצוע וגובה המענק. (מצורף המדריך לסיוע).

עד כה הועברו בפועל ליזמים 1.5 מליון ש"ח בלבד מתוך ה- 4.5 מליון שאושרו וזאת בגלל: א) בעיות בתוכניות מתאר של ישובים והתאמתן למציאות החדשה.

ב) עלות קרקע גבוהה שאינה מוצדקת בעיקר באיזור פיתוח א' וב' (לבד מקו עימות). ראה הצעתינו לשינוי בתשלום עבור הקרקע לתיירות כפרית.

אתרים רבים סיימו את השיפוצים לפי התוכנית אך מחכים להקלות במחיר הקרקע.

תוצאות הסיוע ניכרות כבר בשטח, ומה גבוהה של יח' אירוח, והתאמתן לקליטת תיירות ניכנסת.

משרד התיירות החיל לאחרונה לשווק את המוצר החדש גם בחו"ל כתוספת לענפי התיירות הקיימים בישראל.

בתחילת 1995 עלתה התפוסה הממוצעת של התיירות הנכנסת באירוח הכפרי עד כדי כ- 15% מכלל התפוסה השנתית. וזאת בהתחשב בעליה המתמדת במספר יח' האירות משנה לשנה.

יש מקום להגדיל את הסיוע בשווק המוצר בחו"ל כדי להגדיל את המודעות.

לטענה שהאירוח הכפרי "גוזל" פרנסתם של בתי מלון אין כל שחר. המוצר, שונה במהותו ממוצר איכסון מלונאי רגיל.

על פי כל הסקרים והידע הנצבר בעולם הופך האירוח הכפרי להיות ענף מבוקש למשפחות עם ילדים העושים שימוש במוצר זה מספר פעמים בשנה ללא כל קשר לחופשה הראשית במהלך השנה.

בימים הקרובים תצא לאור ע"י משרד התיירות חוברת מאמרים מתורגמים בנושא התיירות הכפרית ברחבי העולם.

האירוח הכפרי הינו ענף רווחי גם אם פועל ברמות של 30-35% תפוסה שנתיים וזאת בתנאי שמתמשים במבנים קיימים ועלות הקרקע נמוכה.

ככל שעולה ההשקעה בבניה ומחיר הקרקע מתחזקת בעית כלכליות ההפעלה, בתפוסות נמוכות.

על מנת לעמוד בתחזית הביקוש לחדרי איכסון בשנים הקרובות יכול האירוח הכפרי לסייע בהיצע חדרים מסוים לאוכלוסיות יעד שונות ע"י השקעות נמוכות יחסית ובמהירות גדולה.

האירוח הכפרי יכול לתת את הפתרונות לתווך של השנים הקרובות ולכן
ראה המשרד מקום לסייע ליזמים בפירפריה בהקמת יחידות האירוח.

מבחינה לאומית רואה המשרד חשיבות בסיוע לתושבי הפירפריה במציאת
פרנסה בישוביהם כאלטרנטיבה לעזיבת הישובים וחיפוש מקורות פרנסה
בערים הגדולות.

מצורף סקר כלכלי שבוצע ב- 1994 בנושא האירוח הכפרי, והשפעתו על
הסביבה הקרובה.

רשם: יוסף אנגל (ג'וחא)
יועץ השר לענייני תיירות כפרית

העתקים: מר עוזי ברעם - שר התיירות
מר אלי גונן - מנכ"ל משרד התיירות
מר שבי שי - משנה למנכ"ל מת"י

2/8
2/10

2 ביולי 1995

לכבוד
מר יצחק רבין
ראש-הממשלה
ירושלים

אדוני ראש הממשלה,

אני פונה אליך בקשר למענקים עבור בנית חדרי אירוח במושבים בקו העימות.

אני מושבניקית פשוטה, אינני מבינה הרבה בכלכלה ובבטחון. בשנים האחרונות התפתח בחלק מהמושבים בצפון עמק החולה ענף האירוח הכפרי.

אין לנו לוליח, המחטרה אינם נותנים פרנסה בטוחה מדי שנה וקשה להשיג מקומות עבודה בשכר סביר באיזור.

פיתוח התיירות הכפרית הוא מה שהכלכלנים קוראים לו "ניצול יתרון יחסי". אגב, את זה הסבירו לנו בסדנה שאורגנה ע"י המועצה האזורית מבואות-החרמון.

אני עוסקת בענף זה כבר מעל חמש שנים. בשנים האחרונות נדרשים מבעלי החדרים סטנדרטים גבוהים יותר יותר. זה טוב לאורחים וטוב לענף כולו אבל זה מייקר את הבניה והציוד בהרבה מאוד אחוזים.

בעקבות פעילותו הברוכה של ג'וחא (את שמו המלא איש כמעט אינו מכיר) ממשד התיירות בירושלים, נקבע מסלול של זכאות במענק פיתוח למי שיקים חדרי אירוח לפי הנחיות משד התיירות.

עמלנו והקמנו חדרים ממוזגים, מצוידים בטלביזיות, מקררים, ריהוט יפה, בעלי גגות רעפים ומה לא. השגנו אישורי בניה שעלו לנו אלפי שקלים. העברנו למשד התיירות בקשות מסודרות כולל פירוט העלויות, מפרטי הבניה ובעצם כל מה שהם רצו.

עכשיו אומרים לנו: "תחכו. שר האוצר לא משחרר מענקים. אין תקציב. אולי פעם אחרת. תקחו עוד הלואות בבנקים, הם הרי נורא אוהבים מושבניקים."

כאשר צד"ל פוגע "בטעות" באזרחים מצפון לרצועת הבטחון נופלות אצלנו הטיושות, אמצעי התקשורת מבליטים את הידיעות בעמודים הראשונים והאזרחים שלנו מתקשרים בנימוס ומבטלים את בואם. בשנה האחרונה זה הרה מעל עשר פעמים ואיש לא זיכה אותנו בפיצוי של שקל אחד.

אני פונה אליך אישית כדי שתבין שדוקא במצב כזה יש לך הזדמנות נהדרת לעזור לתושבים-יזמים בקו העימות מבלי להוציא סכומים גדולים.

בכבוד רב,
עפרה פי
מושב בית-הלל 12255

העתקים
מר אברהם שוחט - שר האוצר
מר עוזי ברעם - שר התיירות
מר יצחק עלי - יו"ר מבואות-החרמון

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

כ"ח סיון תשנ"ה
26 ביוני 1995
ת.95-38893

הנדון: הצעת החלטה למועצת מנהלי מקרקעי ישראל בדבר קרקע
למטרות תיירות כפרית בכל הארץ

מודיעים בזה כי בתוקף סמכותה לפי סעיף 3 לחוק מ"י התש"ך-1960,
החליטה מועצת מקרקעי ישראל מיום _____ כדלקמן:

שיעור דמי החכירה המהוונים בקרקע למטרות אירוח כפרי* (שאין צורך
בגינן לשנות את יעוד הקרקע). אטרקציות ויחידות אירוח (צימרים)
בתחום חלקה א' של הנחלה במושב או ישוב חקלאי ובתחום
איזור המגורים ("המחנה") בקיבוץ.

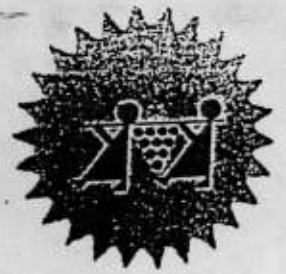
דמי החכירה יהיו כשיעור דמי החכירה המהוונים הנהוגים בקרקע
למטרות תעשייה.

איזור פיתוח א' : 16%
איזור פיתוח ב' : 26%
איזור פיתוח ג' : 31%

* אירוח כפרי - הגדרת המוצר.
יחידה או מקבץ יחידות איכסון הנמצאות בתחום הישוב הכפרי ואשר
השירותים הנלווים לאורחים מתבססים על עורף הישוב.
לכל יחידות אירוח מערכת שירותים וכניסה נפרדים.
גודל היחידה לא פחות מ- 20 מ"ר ברוטו.

מדינת ישראל

STATE OF ISRAEL

משרד התיירות
MINISTRY OF TOURISM
JERUSALEM ירושלים

תוכנית פיתוח חדרו אירוח ב-3 שנים הקרובות בהתישבות

(כספי ש"ח)

סיוע הפדיגה לפיתוח הענף (התחזת אכנה עכר שר התחזת והתקצנות)

סכ"ה	1996		1995		1994		יחידות אירוח חדשות
	עלות	יח'	עלות	יח'	עלות	יח'	
55200	19000	300	30000	500	7200	120	שיפוץ יחידות אירוח
5000	6000	400	4500	300	4500	300	ציוד ליחידות
5400	5600	800	6000	800	3500	500	סכ"ה השקעות
85800	29600	700	40800	800	15200	420	סיוע ממשלתי
25880	8880		12240		4560		תוספת מקומות תעסוקה
384		140		160		84	תוספת הכנסה למפעילים
29568	10780		12320		6468		תוספת הכנסה לסביבה
59136	21560		24840		12936		

תוכנית הסיוע מוצגת לטובתם ככספון פתוח וישנם ואדמס והולג

הנחות עבודה

(סכל : מזג מסעל ומקד)

60000
5000
7000
90%
5
10
140
2

מחר יחדת אירוח חדשה
עלות שיפוץ יחדת אירוח
חד חדש ליחדת אירוח
סיוע ממשלתי יעיר
יום עבודה - ל-יחדות
מסוצע ימי השעלה בענה
מסוצע הכנסה לחדר לזם
מספיל הכנסה לסביבה

נערך ע"י גיורחא

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

כנס האגודה הארץ ישראלית
אגודה סקטור נספח להתיירות

דו"ח סקטור - חקיקה מוכרת/העברה בפועל

מספר תיק	שם לקוח	עיר	מאפיין 2	הסקנה מוכרת	העברה בפועל
101		יסוד המעלה	גליל עליון	232000.00	0.00
102		יסוד המעלה	גליל עליון	232000.00	0.00
104		רמות נפתלי	גליל עליון	147000.00	0.00
107		ראש פינה	גליל עליון	140000.00	0.00
113		מלכיה	גליל עליון	53220.00	0.00
123		אמירים	גליל עליון	14696.00	4262.00
124		סאמא	גליל עליון	439822.00	127548.00
125		שאר ישוב	גליל עליון	354000.00	0.00
126		שרונה	סובב כנרת	313600.00	0.00
127		אמירים	גליל עליון	21477.00	6229.00
129		סטולה	גליל עליון	87327.00	25325.00
130		כפר סאלד	גליל עליון	676715.00	196247.00
132		אילת השחר	גליל עליון	266800.00	0.00
133		שדה אליעזר	גליל עליון	116000.00	0.00
137		רמות נפתלי	גליל עליון	108400.00	0.00
138		סטדה	סובב כנרת	476400.00	0.00
139		סמרת	גליל מערבי	434000.00	0.00
142		אמירים	גליל עליון	112000.00	32480.00
144		מנדל	סובב כנרת	100000.00	0.00
146		אמירים	גליל עליון	14144.00	4102.00
147		יסוד המעלה	גליל עליון	162000.00	0.00
151		שדה אליעזר	גליל עליון	325000.00	94250.00
152		אמירים	גליל עליון	34850.00	0.00
154		סטולה	גליל עליון	5000.00	0.00
158		יסוד המעלה	גליל עליון	320000.00	0.00
159		יהועם	גליל מערבי	288000.00	0.00
188		סטולה	גליל עליון	141182.00	40943.00
165		סטולה	גליל עליון	95609.00	27727.00
166		בית הלל	גליל עליון	218772.00	71764.00
167		בית הלל	גליל עליון	149700.00	43413.00
170		גשר הזיו	גליל מערבי	88068.00	25539.00
174		אלמוג	ים המלח + בקעת הירדן	292000.00	0.00
177		רמות נפתלי	גליל עליון	83470.00	24206.00
180		מנדל	סובב כנרת	62000.00	0.00
181		בית הלל	גליל עליון	86923.00	25208.00
185		חולתה	גליל עליון	494000.00	0.00
191		שניר	גליל עליון	300000.00	0.00
205		יסוד המעלה	גליל עליון	350000.00	0.00
207		בית הלל	גליל עליון	210000.00	60900.00
210		נתיב השיריה	גליל מערבי	128000.00	37120.00
218		בית הלל	גליל עליון	102000.00	0.00
220		נתיב השיריה	גליל מערבי	210400.00	0.00
223		אמירים	גליל עליון	67000.00	0.00
225		אורטל	גולניות	166000.00	0.00
226		סטולה	גליל מערבי	155099.00	44979.00
230		שרונה	סובב כנרת	84000.00	0.00
231		מנדל	סובב כנרת	37700.00	0.00

מדינת ישראל

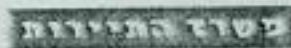
מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

דו"ח מעקב - השקעה מוכרת/העברה במועל

מספר חיק	שם לקוח	עיר	מספיקין 2	השקעה מוכרת	העברה במועל
233		מנובה	גליל מערבי	207433.00	60156.00
240		אילון	גליל מערבי	95200.00	0.00
248		אמירים	גליל עליון	12800.00	0.00
242		ראש פינה	גליל עליון	140250.00	0.00
250		סאר ישוב	גליל עליון	121602.00	35264.00
251		גונן	גליל עליון	160350.00	0.00
256		אמירים	גליל עליון	27455.00	7962.00
260		שרונה	סובב כנרת	348033.00	100930.00
253		יסוד המעלה	גליל עליון	147600.00	0.00
268		סאר ישוב	גליל עליון	316000.00	91640.00
269		סאר ישוב	גליל עליון	92000.00	0.00
274		בית הלל	גליל עליון	60000.00	17400.00
276		בית הלל	גליל עליון	62682.00	18178.00
279		בית הלל	גליל עליון	71987.00	20876.00
290		גוב	גולנית	134000.00	0.00
297		אמירים	גליל עליון	90118.00	26134.00
304		גדות	גליל עליון	116800.00	0.00
310		בית הלל	גליל עליון	142000.00	41180.00
313		מטבב עט	גליל עליון	230000.00	0.00
315		חד נט	גולנית	56500.00	0.00
316		בית הלל	גליל עליון	119648.00	34698.00
323		סאר ישוב	גליל עליון	86000.00	0.00
335		מרום גולן	גולנית	896000.00	0.00
347		יסוד המעלה	גליל עליון	350000.00	0.00
360		מטולה	גליל עליון	76000.00	0.00
374		סנדל	סובב כנרת	220000.00	0.00
376		ראש פינה	גליל עליון	157610.00	44438.00
384		בית הלל	גליל עליון	111200.00	0.00
398		ארבל	סובב כנרת	190914.00	55365.00
410		רמות נפתלי	גליל עליון	71800.00	0.00
423		גוב	גולנית	134000.00	0.00
428		בית הלל	גליל עליון	99200.00	0.00
431		ראש פינה	גליל עליון	90000.00	26100.00
466		חד נט	גולנית	126500.00	0.00
463		כפר יובל	גליל עליון	40000.00	0.00
480		אודם	גולנית	113000.00	0.00
492		אמירים	גליל עליון	25300.00	4967.00
494		רמות נפתלי	גליל עליון	63000.00	0.00
497		גוב	גולנית	310560.00	0.00
500		חד נט	גולנית	62500.00	0.00
501		חד נט	גולנית	145400.00	0.00
502		חד נט	גולנית	91000.00	0.00
3194		נט ציונה	גולנית	117000.00	30660.00

29%

1508190.00	15325816.00	סה"כ
------------	-------------	------

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

תל"פ

דו"ח מעקב - השקעה מוכרת/העברה בפועל

מספר תיק	שם לקוח	עיר	מאפיין 2	השקעה מוכרת	העברה בפועל
113	מלכיה	מלכיה	גליל עליון	53220.00	0.00
124	סאסא	סאסא	גליל עליון	439822.00	127548.00
130	כפר סאלד	כפר סאלד	גליל עליון	676715.00	196247.00
132	אוילת השחר	אוילת השחר	גליל עליון	266800.00	0.00
138	מסדה	מסדה	שובב כנרת	476400.00	0.00
139	שמרת	שמרת	גליל מערבי	434000.00	0.00
159	יהועם	יהועם	גליל מערבי	288000.00	0.00
170	בשר הזיו	בשר הזיו	גליל מערבי	88068.00	25539.00
174	אלמוג	אלמוג	ים המלח + בקעת הירדן	292000.00	0.00
185	חולתה	חולתה	גליל עליון	494000.00	0.00
191	שניר	שניר	גליל עליון	300000.00	0.00
225	אורטל	אורטל	גולנית	166000.00	0.00
233	מצובה	מצובה	גליל מערבי	207433.00	60156.00
240	אילון	אילון	גליל מערבי	95200.00	0.00
251	גונן	גונן	גליל עליון	160350.00	0.00
304	גדות	גדות	גליל עליון	116800.00	0.00
313	מסנג עם	מסנג עם	גליל עליון	230000.00	0.00
335	מרום גולן	מרום גולן	גולנית	896000.00	0.00
480	אודם	אודם	גולנית	113000.00	0.00

29%

409490.00	5793808.00	סה"כ
-----------	------------	------

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

Handwritten signature

דו"ח מעקב - השקעה מוכרת/העברה בפועל

מספר חיק	שם לקוח	עיר	מאפיין 2	השקעה מוכרת	העברה בפועל
101		יסוד המעלה	גליל עליון	232000.00	0.00
102		יסוד המעלה	גליל עליון	232000.00	0.00
107		ראש פינה	גליל עליון	140000.00	0.00
129		סטולה	גליל עליון	87327.00	25325.00
144		מנדל	שובב כנרת	100000.00	0.00
147		יסוד המעלה	גליל עליון	162000.00	0.00
154		סטולה	גליל עליון	5000.00	0.00
158		יסוד המעלה	גליל עליון	320000.00	0.00
188		סטולה	גליל עליון	141182.00	40943.00
165		סטולה	גליל עליון	95609.00	27727.00
180		מנדל	שובב כנרת	62000.00	0.00
205		יסוד המעלה	גליל עליון	350000.00	0.00
231		מנדל	שובב כנרת	37700.00	0.00
242		ראש פינה	גליל עליון	140250.00	0.00
253		יסוד המעלה	גליל עליון	147600.00	0.00
347		יסוד המעלה	גליל עליון	350000.00	0.00
360		סטולה	גליל עליון	76000.00	0.00
374		מנדל	שובב כנרת	220000.00	0.00
376		ראש פינה	גליל עליון	157610.00	44438.00
431		ראש פינה	גליל עליון	90000.00	26100.00

29%

164533.00	3146278.00	סה"כ
-----------	------------	------

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

לשאלה

דו"ח מעקב - השקעה מוכרת/העברה במועל

מספר תיק	שם לקוח	עיר	מאמיון 2	השקעה מוכרת	העברה במועל
104		רמות נפתלי	גליל עליון	147000.00	0.00
123		אמירוס	גליל עליון	14696.00	4262.00
125		סאר ישוב	גליל עליון	354000.00	0.00
126		סרונה	סובב כנרת	313600.00	0.00
127		אמירוס	גליל עליון	21477.00	6229.00
133		סדה אליעזר	גליל עליון	116000.00	0.00
137		רמות נפתלי	גליל עליון	108400.00	0.00
142		אמירוס	גליל עליון	112000.00	32480.00
146		אמירוס	גליל עליון	14144.00	4102.00
151		סדה אליעזר	גליל עליון	325000.00	94250.00
152		אמירוס	גליל עליון	34850.00	0.00
166		בית הלל	גליל עליון	218772.00	71764.00
167		בית הלל	גליל עליון	149700.00	43413.00
177		רמות נפתלי	גליל עליון	83470.00	24206.00
181		בית הלל	גליל עליון	86923.00	25208.00
207		בית הלל	גליל עליון	210000.00	60900.00
210		נתיב השיירה	גליל מערבי	128000.00	37120.00
218		בית הלל	גליל עליון	102000.00	0.00
220		נתיב השיירה	גליל מערבי	210400.00	0.00
223		אמירוס	גליל עליון	67000.00	0.00
226		שקולה	גליל מערבי	155099.00	44979.00
230		סרונה	סובב כנרת	84000.00	0.00
248		אמירוס	גליל עליון	12800.00	0.00
250		סאר ישוב	גליל עליון	121602.00	35264.00
256		אמירוס	גליל עליון	27455.00	7962.00
260		סרונה	סובב כנרת	348033.00	100930.00
268		סאר ישוב	גליל עליון	316000.00	91640.00
269		סאר ישוב	גליל עליון	92000.00	0.00
274		בית הלל	גליל עליון	60000.00	17400.00
276		בית הלל	גליל עליון	62682.00	18178.00
279		בית הלל	גליל עליון	71987.00	20876.00
290		נוב	גולנית	134000.00	0.00
297		אמירוס	גליל עליון	90118.00	26134.00
310		בית הלל	גליל עליון	142000.00	41180.00
315		חד נס	גולנית	56500.00	0.00
316		בית הלל	גליל עליון	119648.00	34698.00
323		סאר ישוב	גליל עליון	86000.00	0.00
384		בית הלל	גליל עליון	111200.00	0.00
398		ארבל	סובב כנרת	190914.00	55365.00
410		רמות נפתלי	גליל עליון	71800.00	0.00
423		נוב	גולנית	134000.00	0.00
428		בית הלל	גליל עליון	99200.00	0.00
466		חד נס	גולנית	126500.00	0.00
463		כפר יובל	גליל עליון	40000.00	0.00
492		אמירוס	גליל עליון	25300.00	4967.00
494		רמות נפתלי	גליל עליון	63000.00	0.00
497		נוב	גולנית	310560.00	0.00

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

דו"ח מעקב - השקעה מוכרת/העברה בפועל

מספר תיק	שם לקוח	עיר	מאפיין 2	השקעה מוכרת	העברה בפועל
500	[REDACTED]	חד נס	גולנית	62500.00	0.00
501		חד נס	גולנית	145400.00	0.00
502		חד נס	גולנית	91000.00	91000.00

29%

903507.00	6268730.00	סה"כ
-----------	------------	------

מדריך לקבלת מענקים לצורך שיפוץ והקמה של חדרי אירוח באירוח הכפרי

א) הקדמה

נושא האירוח הכפרי הוכר לאחרונה על ידי משרד התיירות.

המשרד סיכם על הקצאת סכום מוגבל למתן מענקים לשם סיוע לקידום הנושא לשנת 1994.

לאור מגבלת הסכום שומר לעצמו המשרד את הזכות לבחון את הבקשות על פי הקריטריונים הבאים:

1. בקשות שיגיעו למשרד התיירות עד ה- 15.5.94.
2. החדרים נמצאים בכפרי תיירות כפי שמוגדרים ומאושרים על ידי משרד התיירות.
3. סדר עדיפות אזורי: הגליל, מטה יהודה ויואב, הנגב, מישור החוף.
4. שיפוץ יחידות קיימות.
5. מבנים מתועשים.
6. התאמה לנכים.

ב) תנאי סיוע

1. הדרישות

- במושב: (1) ליזם הבודד לפחות 2 יח' אירוח.
(2) בישוב לפחות 15 יח' אירוח.
(3) קשר למערכת שיווק מקומית ואזורית ו/או ארצית.
- בקיבוץ: (1) מינימום 15 יחידות אירוח ברמה אחת, ומקסימום 35 יחידות אירוח.
(2) קשר למערכת שיווק אזורית ו/או ארצית.
- במושבה: (1) לכל יזם לפחות 2 יח' אירוח.
(2) בישוב לפחות 20 יח' אירוח.
(3) קשר למערכת שיווק מקומית ו/או ארצית.

2. רשימת אישורים המצורפים לבקשה (לפי המפורט בנספח 1).
3. רשימת התנאים המחייבים לחדרי אירוח (לפי המפורט בנספח 2).

4. גובה המענק

כאיזורי הסיוע יהיה גובה המענק 29% מההשקעה המוכרת. בגלל המידות השונות של יחידות האירוח הכפרי (בין 20-40 מ"ר ליחידה) תחושב ההשקעה המוכרת כך:
תשתיות מקומיות עד 30% מכלל ההשקעה במבנה.
שיפוץ יחידה קיימת עד סכום של 800 ש"ח למ"ר מכונה ברוטו.
יחידת אירוח חדשה : עד 1,900 ש"ח למ"ר מכונה ברוטו.
יחידת אירוח מתועשת: עד 1500 ש"ח למ"ר.
ציוד ליחידה: עד 10,000 ש"ח ליחידה (כולל מזגנים ומקררים).
(רשימת ציוד תוגש לאישור מראש).
כל הסכומים צמודים למדד תשומות הבניה לצורך מתן המענק יוכרו כל הבקשות שהוגשו החל מ-17.3.94 ואשר יענו על הקרטריונים.

5. מפת איזורי הסיוע: רשימת המועצות האיזוריות שהישובים החקלאיים בתחומן יזכו לקבלת הסיוע.

(להלן איזורי הסיוע).

מ.א. רמת הגולן	מ.א. עמק הירדן	מ.א. עזתה
גליל עליון	גלבוע	מרחבים
מבואות החרמון	נקעת בית שאן	אשכול
מרום הגליל	מגידו	בני שמעון
מעלה יוסף	יזרעאל	רמת הנגב
מטה אשר	מנשה	תמר
גליל תחתון	עמק חפר	ערבה תיכונה
חוף הכרמל	שפיר	שער הנגב
משגב	יואב	גוש עציון
	לכיש	חוף אשקלון
	מטה יהודה	חבל אילות

רשימת הרשויות המקומיות שתושביהן יזכו לקבלת הסיוע:

מטולה	יסוד המעלה	כפר תבור	מגדל
ראש פינה	מנחמיה	יבניאל	זיכרון יעקב
כנרת			

ג) אישור הבקשה

1. כתב אישור: משרד התיירות יוציא כתב אישור בחתימת מורשי החתימה של המשרד ורק כתב אישור זה יחייב לצורך העברת המענקים.
2. התנאים לקבלת המענק:
 - א. היזם יודיע לרכז ההשקעות על גמר הביצוע, בצרוף חשבונות מאושרים ע"י רואה חשבון.
 - ב. רכז ההשקעות ישלח מהנדס מטעם המשרד, לאישור הביצוע.
 - ג. עם קבלת כל האישורים הדרושים ובכפוף לאישור משרד התיירות, יוציא רכז ההשקעות כתב אישור, חתום על ידי חשב המשרד, על תשלום בגובה של 29% מהסכום שאושר.
3. דרך העברת המענק: הסכום המאושר יועבר ישירות לחשבון הבנק של היזם.

ד) פיקוח

- היזם ידרש:
1. להמציא למשרד התיירות ריכוז מע"מ שנתי, עם אישור רואה חשבון לגבי התייחסות ההכנסות לאירוח כפרי.
 2. למלא דו"ח תפוסה חודשי ולהעבירו למחלקת הסטטיסטיקה במשרד התיירות.
 3. משרד התיירות שומר לעצמו את הזכות לפקח על איכלוס יחידות האירוח ורמתן.

אישורים

א) מצורפים לבקשה:

1. אישור ועדת התיכנון המקומית.
- 1.1 לבניה חדשה בצירוף תוכניות הבניה, כולל רשימת ציוד ועלויות משוערות.
- 1.2 לשיפוצים, בצירוף תוכנית מיקום היחידות ופירוט השיפוצים המתוכננים כולל רשימת ציוד חדש ועלויות משוערות.
- 1.3 התאמת התוכניות לתקנון ממ"י והצגת חוזה או אישור מתאים בכתב בין בעל הנחלה או האגודה לפי הענין, עם ממ"י.
2. אישור עוסק מורשה.
3. אישור מעמותת התיירות האיזורית שבישוב קיימות או מתוכננות לפחות 15 יח' אירוח.
4. הצהרה בכתב שלא קיבל סיוע ממשלתי אחר לבקשה זו.
5. היזם יחתום על התחייבות שעליו להפעיל את יח' האירוח הכפרי לפעילות תיירותית בלבד במשך 5 שנים לפחות (נוסח התחייבות בנספח 3).
6. אישור קשר למערכת שיווק מקומית, איזורית ו/ או ארצית.

תנאים מחייבים לחדרי אירוח במסגרת האירוח הכפרי

רמה א'

- * גודל מינימום לחדר, 14 מ"ר למיטה זוגית, (ללא שירותים ומטבחון ולא פחות מ 20 מ"ר ברוטו ליחידת אירוח), לכל מיטה נוספת 4 מ"ר.
- * בכל יחידה שני חלונות לפחות. (לא מקלט).
- * בכל יחידת אירוח ימצא מטבחון (מצוייד במקרר ופינת קפה).
- * לכל יחידה שירותים צמודים ונפרדים.
- * לכל יחידה כניסה ניפרדת.
- * בכל חדר 2 מיטות חד קומתיות ולא יותר משתי מיטות נוספות, שולחן + כסאות, ארון בגדים, מראה גדולה, פח אשפה, וילונות, תאורה נאותה, שטיח לכל מיטה, סט לקפה.
- * כלי מיטה, שמיכות, שתי מגבות לכל מיטה (מגבת פנים ומגבת רחצה).
- * מים חמים כל היממה.
- * מזוג אויר וחמום (לפי האזור).
- * בכל יחידה מתקנים הנדסיים לפי דרישות הרשויות המוסמכות, (בריאות, כיבוי אש).
- * מגרש חניה מוסדר, רצוי ליד יחידת האירוח.
- * איזור חדרי האירוח יהיה מטופח.
- * לכל יחידה תהיה גישה נוחה ומסודרת.
- * שילוט ברור ומובן בשתי שפות לפחות.
- * בקיבוץ: התאמה לנכים - 5% מחדרי האירוח בכל אתר, יותאמו לנכים. (דלתות היחידה 85 ס"מ רוחב נטו, כניסה ללא מדרגות, מעקות אחיזה בשירותים, מעקה במקומות המשופעים בדרך ליחידת האירוח).
- * מערכת השירותים הציבוריים (שרותי מזון, בריכה, מועדון, מגרשי ספורט) נשענים על שרותי הישוב.

תנאים מחייבים לחדרי אירוח ברמה ב' -

- * גודל מינימום לחדר 10 מ"ר ל-2 מיטות ועוד 3 מ' לכל מיטה נוספת למיטה כפולה (בקומות) תוספת של 150%.
- * בכל חדר לא יותר מ-4 מיטות כפולות (8 אורחים).
- * על כל 8 מיטות אסלה אחת. (אפשר לרכז מערכת שירותים למספר יחידות אירוח בתנאי שיהיו צמודים למבנה).
- * לכל יחידה לפחות חלון אחד.
- * בכל חדר שולחן + כיסא, ארון בגדים, וילון, פח אשפה.
- * כלי מיטה ושמיכות.
- * מים חמים כל היממה.
- * מזוג אויר או חימום לפי האיזור.
- * בכל יחידה מתקנים הנדסיים לפי דרישות הרשויות המוסמכות.
- * מגרש חניה מסודר.
- * אזור החדרים יהיה מטופח.
- * לכל יחידת אירוח גישה נוחה ומסודרת.
- * התאמה לנכים (ראה רמה א' לעיל).
- * שילוט ברור ומובן בשתי שפות לפחות.
- * מערכת שירותים ציבוריים (ראה רמה א' לעיל).

מענק לשיפוץ והקמה של חדרי אירוח באירוח הכפרי
טופס בקשה

את הבקשה והמסמכים הנלווים יש לשלוח לפי הכתובת:
לכ' :רכז ההשקעות בכפר
אגף תיכנון וכלכלה
משרד התיירות
ת.ד. 1018
ירושלים 91009

1. פרטי המבקש

שם מלא _____ ת"ז _____
או מס' תאגיד משפטי _____
כתובת _____ מועצה מקומית/ איזורית _____
שם הבנק _____
מיקוד _____ מספר הסניף _____
מס' טלפון _____ מספר חשבון _____

2. מהות הבקשה: (תאור תמציתי)
לפירוט ניתן להשתמש בדפים נוספים
שיפוץ (תיאור מבנה הקיים)

הקמה _____

ציוד _____

לוח זמנים לביצוע _____

3. תוכנית ההשקעה

א	ש"ח	אלפי
		בניה-----מ"ר
		שיפוצים
		ציד
		תשתיות
		שונות
		סה"כ

4. מצורפים אישורים כנדרש בנספח 1

התחייבות

אני הח"מ	ת.ז.
(מס' תאגיד משפטי)	כתובת
מיקוד	טל'

מצהיר ומתחייב בזה:

1. כי ידוע לי כי הסכום שיינתן לי ע"י משרד התיירות מיועד לבניה/ שיפוץ חדרי אירוח בלינה הכפרית כפי שמפורט בטופס הבקשה הלט"ב.
 2. אני מתחייב כי אשתמש בחדרי האירוח הנ"ל אך ורק לארוח תיירים בתשלום לתקופה של לפחות 5 שנים מיום התחלת הפעילות, וכי לא אעשה בהם כל שימוש אחר כולל למגורי בני משפחתי.
 3. אני מתחייב להמציא ריכוז מע"מ שנתי בכל סוף שנה אזרחית עם אישור רו"ח לגבי התייחסות ההכנסות לאירוח הכפרי.
 4. אני מתחייב להעביר דו"ח תפוסה חודשי למחלקה לסטטיסטיקה במשרד התיירות.
 5. אני מצהיר שלא קיבלתי ולא אבקש כל השתתפות או סיוע כספי לאותה מטרה מכל גורם ממשלתי אחר.
- במידה ולא אעמוד באחת מההתחייבויות דלעיל, אני מסכים ומתחייב בזה להחזיר ולשלם למשרד התיירות את הסיוע הכספי שיינתן לי בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, בצרוף ריבית חוקית.

חתימה

תאריך

אני פונה אליך

2 ביולי 1995

לכבוד
מר יצחק רבין
ראש-הממשלה
ירושלים

אדוני ראש הממשלה.

אני פונה אליך בהשר למענקים עבור בנית חדרי אירוח במושבנים בקו העימות.

אני מושבניקית פשוטה, אינני מבינה הרבה בכלכלה ובבטחון. בשנים האחרונות התפתח בחלק מהמושבנים בצפון עמק החולה ענף האירוח הכפרי.

אין לנו לוליה, המחטרה אינם נותנים פרנסה בשוחה מדי שנה וקשה להשיג מקומות עבודה בשכר סביר באיזור.

פיתוח התיירות הכפרית הוא מה שהכלכלנים קוראים לו "ניצול יתרון יחסי". אגב, את זה הסבירו לנו בסדנה שאורגנה ע"י המועצה האזורית מבואות-החרמון.

אני עוסקת בענף זה כבר מעל חמש שנים. בשנים האחרונות נדרשים מבעלי החדרים סטנדרטים גבוהים יותר יותר. זה טוב לאורחים וטוב לענף כולו אבל זה מייקר את הבניה והציוד בהרבה מאוד אחוזים.

בעקבות פעילותו הברוכה של ג'וחא (את שמו המלא איש כמעט אינו מכיר) ממשרד התיירות בירושלים, נקבע מסלול של זכאות במענה פיתוח למי שיקים חדרי אירוח לפי הנחיות משרד התיירות.

עמלנו והקמנו חדרים ממוזגים, מצוידים בטלביזיות, מקררים, ריהוט יפה, בעלי גגות רעפים ומה לא. השגנו אישורי בניה שעלו לנו אלפי שקלים. העברנו למשרד התיירות בקשות מסודרות כולל פירוט העלויות, מפרטי הבניה ובעצם כל מה שהם רצו.

עכשיו אומרים לנו: "תחכו. שר האוצר לא משחרר מענקים. אין תקציב. אולי פעם אחרת. תהוו עוד הלואות בבנקים, הם הרי נורא אוהבים מושבניקים."

כאשר צד"ל פוגע "בטעות" באזרחים מצפון לרצועת הבטחון נופלות אצלנו הטיושות, אמצעי התקשורת מבליטים את הידיעות בעמודים הראשונים והאזרחים שלנו מתקשרים בנימוס ומבטלים את בואם. בשנה האחרונה זה קרה מעל עשר פעמים ואיש לא זיכה אותנו בפיצוי של שקל אחד.

אני פונה אליך אישית כדי שתבין שדוקא במצב כזה יש לך הזדמנות נהדרת לעזור לתושבים-יזמים בקו העימות מבלי להוציא סכומים גדולים.

בכבוד רב,
עפרה פז
מושב בית-הלל 12255

העתקים

- מר אברהם שוחט - שר האוצר
- מר עוזי ברעם - שר התיירות
- מר יצחק עלי - יו"ר מבואות-החרמון

— 1000

1111 1111 1111

תק 412

משרד התיירות
לשכת השר

נחבל מסי
92/1/95
בתאריך

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

ט"ו שבט תשנ"ה
16 בינואר 1995
ת.95-38124

סקרי מאפייניה והשפעתה של התיירות הכפרית
ערב עיון - מלון "מטרופוליטן" ת"א, 12.1.95
עיקרי דברים

ערב העיון התקיים בעקבות פרסום ממצאי הסקרים: "יחידות האירות הכפרי בישראל-תמונת מצב"; ו- "הנופשים באירות הכפרי-סקר מאפיינים ועמדות וסקר הוצאות". הסקרים נערכו ע"י צוות בראשות ד"ר עליזה פליישר מהמרכז ללימודי הפיתוח, עבור משרד התיירות.

ד"ר עליזה פליישר:

קצב הצמיחה של ענף התיירות הכפרית, כפי שהוא מתבטא בעליית מספר העסקים ומספר יחידות האירות, הוא מהיר מאוד. מס' יחידות האירות גדל ב-25% לשנה החל משנת '87; הענף מספק תעסוקה יציבה יחסית. 50% מהלינות בענף מתרכזות בגולן, הגליל העליון והגליל המערבי. כלל אזור הצפון מרכז כשלושה רבעים מהלינות.

הצרכנים הטיפוסיים של המוצר הכפרי הם משפחות. חלק ניכר מאוכלוסיה זו מתאפייין בהשכלה והכנסה גבוהות מהמוצע. משפחות אלה מחפשות את השלוה שבסביבה הכפרית, ומדורבנות בין היתר ע"י המחיר הצנוע יחסית.

97% מהנשאלים הצהירו שיחזרו ללינה הכפרית שוב.

בעוד שאת המרכיבים הלא-כלכליים של המוצר התיירותי הכפרי (אוויר צלול, נוף וכו') לא ניתן למדוד, הרי שניתן להעריך את ההוצאות על מרכיבים כלכליים (דמי אכסון, מזון, דלק וכו'). סך כל ההוצאות ב-93' נאמדו בלמעלה מ-100,000,000 ש"ח.

כמחצית מההוצאות מופנית ללינה, השאר לארוחות ורכישת מזון וכן דלק, קניות אחרות ופעילויות פנאי. זוהי ההשפעה הישירה של צריכת המוצר הכפרי.

משפחה ממוצעת מוציאה בחופשה ממוצעת (יומיים וחצי) 900 ש"ח. כשני שלישים מהסכום נשארים ביישוב המארח, והשאר מתפזר באזור. מעבר לכך יש השפעה כלכלית עקיפה של הפעילות התיירותית, כאשר הכסף שעבר לידי התיירנים זורם הלאה אל עסקים אחרים, לאו דוקא תיירותיים, וממריץ את הפעילות העסקית.

הזרמת הכסף באופן זה מהמרכז לפריפריה תורמת לפיתוח כלכלי באותם אזורים מרוחקים.

עפ"י מודל תשומה-תפוקה רב-אזורי שפיתח ד"ר דני פרימן, מכפיל התפוקה במודל הסגור הוא 3.54 - לעומת 1.84 במודל הפתוח. המכפיל האמיתי הוא כנראה בטווח שבין שניהם. כלומר: על כל שקל שמוציאים הנופשים באירות הכפרי ובעסקים נוספים, נהנים עסקים אחרים באזור מכ-2.5 ש"ח עד כ-9 ש"ח נוספים. רוב התוספת נשארת באזור.

מבחינת התעסוקה, על כל מועסק בענף או בעסקים אחרים המשרתים ישירות את הנופשים, נוצרים עוד 1.2-1.8 מקומות עבודה במשרה מלאה, עפ"י המודל הפתוח, או לחילופין 2.9-4.4 מקומות עבודה עפ"י המודל הסגור. (בניתוח ממצאי הסקר נלקח בחשבון שהתעסוקה בענף היא במישרות חלקיות).

עוזי ברעם - שר התיירות:

המסבר הכלכלי בהתיישבות הוא שהוליד במידה רבה למעבר לתיירות. אין מספיק אטרקציות שיכולות להנות מכספי המבקרים בנוסף לאתרי הלינה, למרות שבשנים האחרונות נהנה הענף מדרגת חשיבות גבוהה יחסית. הסקרים האחרונים מאששים מחדש את חשיבותו.

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

הקיבוצים והמושבים, שלהם ניתן השנה סיוע ספציפי בפיתוח תיירות כפרית, חייבים להירתם למאמץ לקביעת סדרי עדיפויות ממשלתיים שעל-פיהם תינתן עדיפות גבוהה לעניין זה.

דיון פתוח

ינוש דמון - יועץ תיירותי: מציע לערוך סקר על רווחיות הענף, לטובת המפעילים.

ד"ר עליזה פליישר: סקר כזה קל לבצע בתנאי שהמפעילים מוכנים לחשוף את הכנסותיהם.

יוני גדעוני - עמותת גליל מערבי: התפתחות האירוח הכפרי מ-87' ועד היום אירעה כמעט ללא סיוע ממשלתי, מלבד השיווק. יש לסייע ליזמים פרטיים המעוניינים להתקין יחידות אירוח לנכים, כפי שמסייעים לבתי מלון בתחום זה.

ג'וחא - משרד התיירות: פרויקט הסיוע להקמת/שיפוץ יחידות אירוח, שתוקצב ב-94', מחייב את הקיבוצים הנהנים מהמענק להתקין 5% מהיחידות לנכים. ראוי להתאים מס' מסוים של יחידות כאלה גם בכל מושב.

ירון אשכולות - יועץ תיירותי: רצוי שמשרד התיירות יתחיל להתרכז בשיווק יחידות קיימות - במיוחד בחו"ל, ופחות בפיתוח יחידות נוספות. המשרד צריך להשקיע משאבים בתחום זה ולעודד את המשווקים הישירים.

ג'וחא: המשרד מתחיל להיכנס לתחום השיווק בחו"ל. כך עשו גם גופים נוספים, כמו רשת הארחה בקיבוצים. יש לקוות שהשנה התוצאות יתחילו להיות מורגשות ושמשך עונת הביקוש יתארך מעבר ל-90-100 הימים של תיירות הפנים.

שבי שי-משרד התיירות: מלאי יחידות האירוח ישמש גיבוי למלונות למצבי עודף ביקוש. המשרד אינו יכול לשווק יחידות בודדות - יש הכרח בתארגנות משותפת. המשרד לא יסייע למשווקים פרטיים אלא לעמותות.

תמנע מוסט-משרד התיירות: יש רושם שהתפוסה גבוהה גם בחורף.

ג'וחא: יתכן שהמצב משתפר ב-94'-95', עם זאת התפוסות הגבוהות קיימות רק בגליל.

חשוב להעלות את רמת המוצר (למשל, להפוך את ארוחת הבוקר לחלק בלתי-נפרד מהלינה, מה שתיוני לתיירות נכנסת). חשוב לשמור על הרמה הגבוהה של שביעות רצון מצד הצרכנים. מטבע הדברים קשה לשמור על המומנטום, כיוון שעם חלוף הזמן המפעילים פחות נלהבים ופחות משוגעים לדבר.

י. דמון: מציע שמשלחות מאורגנות יסעו לחו"ל כדי ללמוד איך מפעילים שם תיירות כפרית.

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

ג'וחא: משלחת בראשות משה עטיה, מנכ"ל עמותת הגליל העליון, אכן תיסע השנה לאירופה. באפריל יתקיים בארץ כנס בינ"ל לתיירות כפרית. ניתן ללמוד גם ממחקרים הנמצאים במרכז ללימודי הפיתוח ברחובות.

ד"ר עליזה פליישר (בתשובה לשאלה): לא נבדק קשר בין רמת הפיתוח התיירותי והחקלאי-סביבתי ביישוב.

ג'וחא: המשרד יכנס ב-95' באופן אופרטיבי לפיתוח תשתיות תיירותיות במס' יישובים, תוך כוונה שהדבר יקדם את רמת הטיפוח ביישוב בכלל.

במקביל מתקדם פרויקט השילוט התיירותי. ובעניין אחר: היועצים מתבקשים להימנע מהתנהגות בלתי-אתית במסגרת פעילות הייעוץ לחממות. התנהגות כזו מצד יועץ תגרור הפסקה מוחלטת בשכירת שירותיו.

סיכום:

ענף התיירות הכפרית צומח בשנים האחרונות בעקומה תלולה. צרכני המוצר המובהקים הם משפחות, ובולט ביניהם חלקם הרב של בעלי השכלה והכנסה גבוהות מהמוצע. התרומה הכלכלית של ענף האירוח הכפרי לתפוקה ולמצאי התעסוקה של האזור כולו היא משמעותית וחורגת בהרבה מרווחיהם הישירים של המפעילים עצמם. חשיבות הדבר גדולה במיוחד מאחר שמדובר באזורי פריפריה.

משרד התיירות מכיר בשנים האחרונות בחשיבות הענף, הגוברת במיוחד לאור המשבר בחקלאות, והוא מפעיל ומוביל דרכי סיוע שונות. מהלכי המשרד צריכים להיתמך בכוח השפעתו של המגזר ההתיישבותי. יש לקדם את השיווק המרוכז - במיוחד בחו"ל, ולנסות להרחיב את עונת הביקוש. במקביל חשוב להעלות את רמת המוצר ולשמר את רמת שביעות הרצון הגבוהה של הצרכנים.

תודה לכל המשתתפים במפגש.

ב ב ר כ ה ,

יוסף אנגל (ג'וחא)
יועץ השר לתיירות בהתיישבות

רשימת המשתתפים:

שר התיירות	-	עוזי ברעם
אגף עדוד תיירות פנים, משרד התיירות	-	חגי טל
מנכ"ל מפעלי תירות, "ייצור ופיתוח"	-	מיכאל ורנר
יועץ, מפעלי תירות, "ייצור ופיתוח"	-	עדי רוזנטל
רכז תיירות	-	איתי בקר
מנכ"ל מכון "מרקטסט"	-	עודד שי
מנהלת פרויקטים, "מרקטסט"	-	איריס וילנאי
אגף עידוד תיירות פנים, משרד התיירות	-	תמנע מוסט
אגף עידוד תיירות פנים, משרד התיירות	-	נגה שר-גרקו
מכון אלרהנד-סינה	-	שריטה סינה
מנהל אגף כלכלה, משרד התיירות	-	גדעון שניר
יועץ כלכלי	-	יובל כפרי
מנהלת אגף תפעול, משרד התיירות	-	אהובה גנור
חוקרת בנושא תיירות כפרית	-	ענת קוזלוב
מנהל ביה"ס לתיירות ומלונאות, מ.רופין	-	חיים גינזבורג
מנהלת ספרית המרכז ללימודי הפיתוח	-	דבורה אורבך
מנכ"ל עמותת התיירות גליל עליון	-	משה עטיה
מכון דור מחקרים	-	ורדית ליבוביץ
מכון דור מחקרים	-	דורית נבות
תיירות מנרה	-	גד יעקב
מלונות קרן אור	-	שלמה פרי-זך
רכז תיירות, מ. אזורית גליל תחתון	-	מיכאל בכר
מנהל מט"י, גליל תחתון	-	אורי משכית
בית קשת	-	אלי פרה
תנועת המושבים	-	אבנר ורד
מנהל אגף תכנון, הסוכנות היהודית	-	ברוך אלון
קק"ל, ירושלים	-	דוד ברוידא
משנה למנכ"ל, משרד התיירות	-	שבתאי שי
יועץ השר, משרד התיירות	-	יוסף אנגל
אגף תכנון ופיתוח, משרד התיירות	-	מרב פלג-גבאי
"יוזמה"	-	ישראל קורץ
יועץ תיירות, "נוףש"	-	אילן בן-יוסף
מנכ"ל עמותת התיירות כרמלים	-	אייל פרידמן
סטטיסטיקה, אגף כלכלה, משרד התיירות	-	אסתר סולטן
לשכת השר, משרד התיירות	-	רינת אפרת
אגף כלכלה, משרד התיירות	-	חנה איפרגן
יועצת תיירות	-	ויגי שמואלי
מנכ"ל עמותת התיירות יואב-יהודה	-	שלומי שקד
יועץ תיירותי	-	קובי בירנהק
יועץ כלכלי	-	יוסף קליגר
מנכ"ל עמותת התיירות גליל מערבי	-	יוני גדעוני
תיירות תק"ס	-	יורם אגמון
יועץ כלכלי	-	ד"ר דני פרימן
המרכז ללימודי הפיתוח	-	ד"ר ע. פליישר
הרשות לתכנון, משרד התיירות	-	אבי לפידות
המנהלה לפיתוח התיירות בנגב	-	רון אבני
יועץ תיירותי	-	ינוש דמון
מנכ"ל "צנובר"	-	חיים צבן
"מרקטים"	-	ירון אשכולות
הרשות לתכנון, משרד החקלאות	-	יורם פורת
ראש מ.א. גליל תחתון	-	בני גורפינקל

||

தமிழ் மொழி, மொழி

மொழி

மொழி

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

יחידות האירוח הכפרי בישראל

תמונת מצב

ד"ר עליזה פליישר

בהשתתפות:

ארנון בירן

יואב ניצב

תשנ"ה 1994

המרכז ללימודי הפיתוח

DEVELOPMENT STUDY CENTER (D.S.C.)

CENTRO DE ESTUDIOS REGIONALES URBANO-RURALES (C.E.R.U.R.)

א"י ה' ע"ח
נח? נשלח קצין החלטה
19/12/94
ע"א

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

יחידות האירוח הכפרי בישראל

תמונת מצב

ד"ר עליזה פליישר
בהשתתפות:
ארנון בירן
יואב ניצב

תשנ"ה 1994

המרכז ללימודי המיתוח
DEVELOPMENT STUDY CENTER (D.S.C.)
CENTRO DE ESTUDIOS REGIONALES URBANO-RURALES (C.E.R.U.R.)

דברי תודה

תודה לכל המפעילים, מנהלי העמותות ואחרים שסייעו
לאתר את כל חדרי האירוח הכפרי.
תודה לרונית שפינדל, אסתר אלישע וחגי בר-אל, אשר
עזרו בעבודה זו בשלביה השונים.

תוכן העניינים

עמוד

5.....	מבוא
6.....	תמונת מצב של ענף האירוח הכפרי.....
	לוחות ותרשימים
8.....	לוח 1
9.....	לוח 2
10.....	לוח 3
11.....	תרשים 1
12.....	תרשים 2
13.....	תרשים 3
14.....	תרשים 4
15.....	תרשים 5
16.....	תרשים 6
17.....	תרשים 7
18.....	תרשים 8
19.....	תרשים 9
21.....	מפות
.....	נספח 1
32.....	ביבלוגרפיה.....

על הסקר

זו הפעם הראשונה שניסינו את כל אתרי האירוח הכפרי בארץ ברשימה אחת ברגע נתון. זו גם הפעם הראשונה שניסינו בעת הסקר להתמודד עם מיפוי החדרים מנקודת מבט שיווקית ולהתייחס להתאמתם לתיירות נכנסת, קבוצות ו-F.I.T.

מתוך הסקר עולה שהמוצר גדל בשנים האחרונות בקצב מהיר ביותר. השאלה היא, עד היכן כדאי לו לענף לצמוח. מחובתנו לא רק לעודד פתיחת חדרים חדשים, אלא גם לדאוג שלכולם תהיה פרנסה ושהאחד לא יפיל את השני. השילוב בין פיתוח פיזי של המוצר לבין בניית מערכת שיווק, חיוני ביותר. כמו כן אנו נקראים לשים דגש על רמת החדרים, שמירה על הניקיון ומחיר הוגן.

שילוב של רמה, מחיר וטיפול נכון באורח, יביא לפריחת הענף גם בשנים הבאות.

אני מבקש להודות לד"ר עליזה פליישר שריכזה את הסקר ולסוקרים יואב ניצב וארנון בירן, שכיתתו רגליהם בכל פינות הארץ לגלות חדרים בלתי ידועים.

בכבוד רב,

יוסף אנגל (גיוחא)
יועץ השר לתיירות בהתיישבות

מבוא

האירוח הכפרי בישראל הוא ענף התיירות שצמח במהירות הגדולה ביותר בשנים האחרונות. נקודת ההמראה של הענף היא שנת 1987 (פליישר וחובריה, 1993, 1991). מספר היחידות בענף עלה מ-566 לפני 1987 ל-3,507 ב-1994. כלומר, מדובר בקצב צמיחה קבוע של 25% אחוז בשנה. הענף עדיין לא הגיע לרוויה וממשיך לגדול.

הבעיה הגדולה ביותר של הענף היא עונת התיירות הקצרה שלו. הדבר נובע מהעובדה שהוא מכון כיום כמעט לחלוטין לתיירות פנים. ניתן להרחיב את העונה עם שיווק נכון של היחידות בארץ בחו"ל אך לשם כך יש צורך בקבלת מידע מעודכן על יחידות האירוח. נכון להיום עובר המידע על היחידות מפה לאוזן (פליישר, 1993), כיוון שזה ענף חדש יחסית המאופיין בצמיחה מהירה, כאשר לא כל המפעילים מאורגנים בעמותות התיירות השונות, קשה לקבל תמונה עדכנית של הענף. בנוסף, כל מפעיל מפתח את היחידה לפי המבנה הנתון אותו היסב לאירוח כפרי לפי ראות עיניו. התוצאה היא הטרוגניות רבה ביחידות ובסטנדרטים שלהן. משרד התיירות פיתח אמנם קריטריונים להקמת יחידות אך הן לא מחייבות ויחידות רבות כבר היו קיימות בשטח. מחסור זה במידע מעודכן וההטרוגניות הגדולה של היחידות מקשות על שיווק יחידות האירוח בצורה מרוכזת. עבודה זו נועדה לספק מידע זה ולאפשר שיווק עתידי של הענף.

מטרות העבודה:

1. לקבל מידע מעודכן על כל היחידות הכולל את הפרטים המדויקים של המפעיל, מספר היחידות, מספר המיטות בכל יחידה.
2. לסווג את יחידות לפי רמות שיווק מקצועי.
3. לקבל מידע כללי על התעסוקה, נפח הפעילות של הענף והתפתחותו בשנים האחרונות.

שיטת העבודה:

המפקד נערך בחודשים מאי עד ספטמבר השנה כאשר הסוקרים עברו בין כל יחידות האירוח קיבלו פרטים מן המפעילים וסווגו את היחידה. היחידות חולקו לדירות ויחידות אירוח בנות חדר אחד כאשר כל יחידה קבלה סיווג הנע בין רמה א' בסטנדרטים הגבוהים ביותר עד לרמה ג' בעלת סטנדרטים נמוכים יותר. הקריטריונים השונים של כל אחת מן הרמות מופיעים בנספח 1 לעבודה.

לעבודה זו יש שני תוצרים: האחד, דו"ח זה המתאר וממפה את ענף האירוח הכפרי. השני, חוברת בה מופיע כל אתר אירוח עם הפרטים המזהים הכוללים כתובת, טלפון ופקס ופרוט היחידות.

יש לציין כי אף על פי שנעשתה עבודת שטח מאומצת לאתר את כל חדרי האירוח הכפרי, יכול להיות שאחוז קטן של החדרים לא מופיע במפקד. מספר קטן של מפעילים סרב לשתף פעולה ויכול להיות שחלק מן המפעילים לא אותרו על ידי הסוקרים. סיווג החדרים נעשה לפי הקריטריונים בנספח אך בגלל הגיוון הרב של יחידות האירוח נעשה הסיווג גם לפי שיקול הדעת של הסוקרים שהם אנשי מקצוע בתחום התיירות.

תמונת מצב של ענף האירוח הכפרי

תמונת מצב מעודכנת של הענף לפי עמותות נראית בלוח 1 להלן. יחידות אשר אינן חברות בעמותה נכללו בעמותה שהם נמצאים בגבולותיה. לא כל המפעילים מלאו את כל הנתונים לגבי ימי הפעילות שלהם, לכן, כדי לקבל הערכה לגבי נפח הפעילות של הענף ומספר הלינות שהיו בענף בשנת 1993 נעשה קירוב למספר ימי הפעילות של המפעילים שלא דיווחו, על ידי כך שנלקח ממוצע ימי הפעילות של העמותה כמספר ימי הפעילות של המפעילים שלא דיווחו. מספר הלינות לגבי מפעילים אלה חושב על ידי הכפלת מספר המיטות בממוצע ימי השיא של העמותה. מפעילים שפתחו את יחידת האירוח ב-1994 או בסוף שנת 1993 לא נכללו בחישובים אלה. מחזור הענף (כלל ההכנסה של הענף לשנת 1993) חושב גם הוא בדרך של קירוב. מתוך מדגם של נופשים בסקר הוצאות באירוח הכפרי (פליישר וחבריה, 1994) נאמדה ההוצאה הממוצעת ללינה ב-62 ש"ח. (כולל מע"מ) על ידי הכפלת מספר הלינות במחיר הממוצע ניתן היה להגיע להיקף הפעילות.

בלוח 1 נראה כי בסה"כ יש בענף 2,443 יחידות אירוח בנות חדר אחד ו-1,064 דירות אשר מסתכמות ל-3,507 יחידות אירוח, מספר המיטות בענף מגיע ל-12,572. היקף הפעילות של הענף ב-1993 מגיע ל-874,683 לינות והמחזור השנתי של הענף מוערך ב-54 מיליון ש"ח (במחירי 1994 כולל מע"מ) בשנת 1993.

מבין העמותות, עמותת גליל עליון היא בעלת נפח הלינות הגדול ביותר (תרשים 1) המהווה כ-36 אחוז מכלל הלינות בשנת 1993. אחריה במרחק די גדול ניצבת עמותת יואב-יהודה עם מספר רב של יחידות מסוג ג' ואחריה גליל מערבי. עמותת גליל עליון היא העמותה עם מספר המפעילים הותיק ביותר בענף וניתן לראות אותה כמוקד הצמיחה של הענף שממנה התרחבה הפעילות לשאר הארץ.

בענף מועסקים 966 עובדים מתוכם 165 שכירים. יש לציין כי אלו עסקים קטנים וברובם הם מעסיקים בין אחד לשלושה עובדים. לכן, אף על פי שמספר העסקים גדול, האפקט התעסוקתי הוא לא כמו של עסקים גדולים. אך אם נסתכל על השינוי בשוליים ולא על המספרים המוחלטים נראה כי מספר מקומות התעסוקה גדל בקצב מהיר ונשאר יציב, כמעט ואין עסקים שנסגרו. לעומת מספר המועסקים בחקלאות שיוord באופן קבוע במשך השנים במגזר הכפרי, ולעומת עסקים קטנים אחרים במשק הישראלי המאופיינים בחוסר יציבות ובשיעורי סגירה גבוהים מאד (שוורץ ופלוזנשטיין, 1994), מהווה ענף האירוח הכפרי ענף כלכלי המספק תעסוקה יציבה בקצב גדל והולך.

בחלוקה בין צורות היישוב (לוח 2) השונות נראה כי הקיבוצים מפעילים את המספר הגדול ביותר של יחידות אירוח, אף על פי שמספר העסקים שם הוא הקטן ביותר (97 מפעילים). בממוצע מפעילים הקיבוצים 21.7 יחידות לעומת 4.8 במושבים ו-3.0 בצורות היישוב האחרות. מספר העובדים בענף האירוח הכפרי דומה בכל צורות היישוב אף על פי שמספר יחידות האירוח בקיבוצים גדול כמעט פי שלוש משאר צורות היישוב. בקיבוצים מועסק 0.15 עובד לכל יחידה בעוד שבשאר צורות היישוב מועסק כחצי עובד לכל יחידה. כלומר, בקיבוצים הענף מספק חלקיות תעסוקה גדולה יותר בעונה בעוד שבשאר צורות היישוב הוא מספק חלקיות תעסוקה קטנה.

קצב הצמיחה של הענף נראה בלוח 3, ובתרשימים 2 עד 6. לפי התרשימים נראה כי הענף התחיל להתפתח בשנת 1987 אך קבל תאוצה בתחילת שנות התשעים וממשיך להתפתח בקצב מהיר מאד, בייחוד, בולט הגידול

המהיר ביחידות ברמה א' שהיא הרמה הגבוהה ביותר. אם משווים את קצב הצמיחה בין צורות היישוב השונות הרי נראה כי מספר העסקים והמועסקים במושבים ובצורות היישוב האחרות גדל בקצב גבוה יותר מזה של הקיבוצים (תרשימים 7 עד 9). הדבר נובע מן העובדה שהקיבוצים נכנסו לענף בתחילת שנות התשעים עם מספר גדול של יחידות מאלה של המושבים והיישובים האחרים ועם עובדים בחלקיות משרה גבוהה יותר. מרבית הגידול בשנים האחרונות בעסקי הלינה הכפרית נובע מכניסתן של משפחות בודדות ביישובים שונים כאשר העסק המשפחתי, בדרך כלל, קטן יותר מהעסק הקיבוצי.

כיווני פיתוח עתידיים של הענף

הענף נמצא בתהליך של צמיחה מהירה ועדיין לא הגיע למצב של רוויה. יש לציין כי אתרי הלינה המוצלחים במיוחד מלאים עם הזמנות לסופי שבוע וחגים כבר עד סוף עונת 1995. כלומר, קשה להצביע על סימני התאזנות או ירידה. עם התפתחות הענף החלה גם התארגנות ברמה האזורית והלאומית כדי לסייע למפעילים לשווק ולפתח את הענף. בהתארגנות נכונה יוכלו לפחות חלק מן העסקים להגיע לפלחים חדשים בתיירות פנים ולפלח של תיירות נכנסת שכמעט ולא קיים היום ולהמשיך לפתח את הענף.

כפי שנראה, היום הביקוש לפעילויות תיירות ונופש עולה בקצב מהיר עם העליה בהכנסה ובפנאי. אם נסיף לכך את העובדה שפעילויות אלה הן בעלות גמישות הכנסה גבוהה מאחד ועוד את התחזית של גידול מהיר בתיירות הנכנסת בעידן השלום, הרי צפוי קצב צמיחה גבוה של פעילויות פנאי ונופש בכלל ובמגזר הכפרי בפרט. לכן פיתוח פעילויות תיירות פנאי ונופש במגזר הכפרי אינם תופעה חולפת אלא חלק קבוע וחשוב שעדיין הולך וצומח, של הנגף הכפרי בישראל.

נתוני בסיס על האירוח הכפרי לפי עמותות התיריות

מס' ליינות	ממוצע ימי שיא	מס' עובדים	סה"כ מספר מיטות	מספר יחידות אירוח						סה"כ מס' יחידות	מספר מפעילים	עמותה		
				דירות			חדר אחד							
				סה"כ	ג	ב	א	סה"כ	ג				ב	א
43,517	66	77	867	88	1	23	64	123	-	19	104	211	35	גולגית
316,733	82	410	4,789	542	-	207	335	672	92	176	404	1,214	231	גליל עליון
97,748	94	166	1,500	125	-	40	85	333	38	43	252	458	64	גליל מערבי
88,317	72	129	1,481	165	4	43	118	204	59	38	107	369	55	סובב כנרת
90,743	98	32	724	30	-	10	20	225	66	66	93	255	14	עמקים
25,367	70	28	514	29	-	-	29	100	62	4	34	129	9	כרמלים
25,000	125	14	250	8	-	-	8	72	20	-	52	80	3	ים-המלח
129,327	100	63	1,748	27	9	16	2	545	299	82	164	572	21	יואב-יהודה
16,584	70	11	185	8	-	-	8	35	15	20	-	43	3	שמשון
41,347	154	36	514	42	-	12	30	134	97	26	11	176	9	מנהלת הנוגב
874,683	83	966	12,572	1,064	14	351	699	2,443	748	474	1,221	3,507	444	סה"כ

* קיימים שני סוגים של יחידות אירוח, יחידת אירוח בת חדר אחד ויחידת אירוח בת כמה חדרים, כל יחידה סווגה לפי רמת שיווק, פירוט התנאים לשיווק מופיע בנספח 1
 ** מספר הליונות מחושב לשנת 1993 כמי שמפורט בגוף העבודה.

נתוני בסיס על האירוח הכפרי לפי צורות הישוב

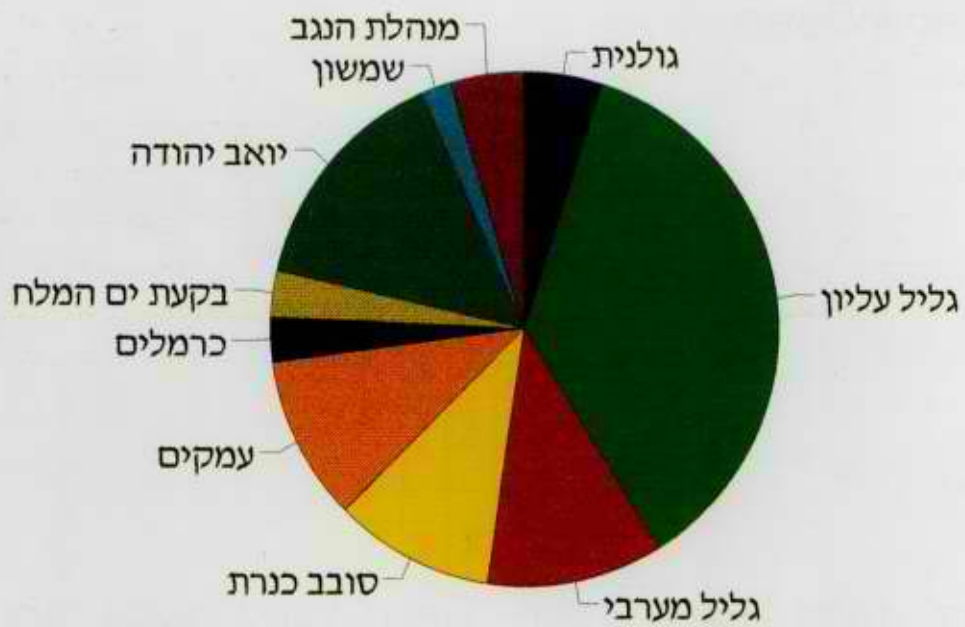
מס' ליישוב	צורת יישוב	מספר מפעילים מס' יחידות	סה"כ מס' יחידות	מספר יחידות אירוח ¹						סה"כ מס' יחידות				
				חדר אחד		חדר ג		דירות						
				א	ב	א	ב	א	ב					
175,839	מושב	161	769	328	328	-	128	200	441	91	111	239	769	161
558,014	קיבוץ	97	2,128	381	381	9	83	289	1,747	589	297	861	2,128	97
140,830	אחר	186	610	355	355	5	140	210	255	68	66	121	610	186
874,683	סה"כ	444	3,507	1,064	1,064	14	351	699	2,443	748	474	1,221	3,507	444

* קיימים שני סוגים של יחידות אירוח, יחידת אירוח בת חדר אחד ודירה שהיא יחידת אירוח בת כמה חדרים, כל יחידה סווגה לפי רמת שיווק, מידוט התנאים לסיווג מופיע בספח 1
 ** מספר הליונות מחושב לשנת 1993 כפי שמפורט בטף התעודה..

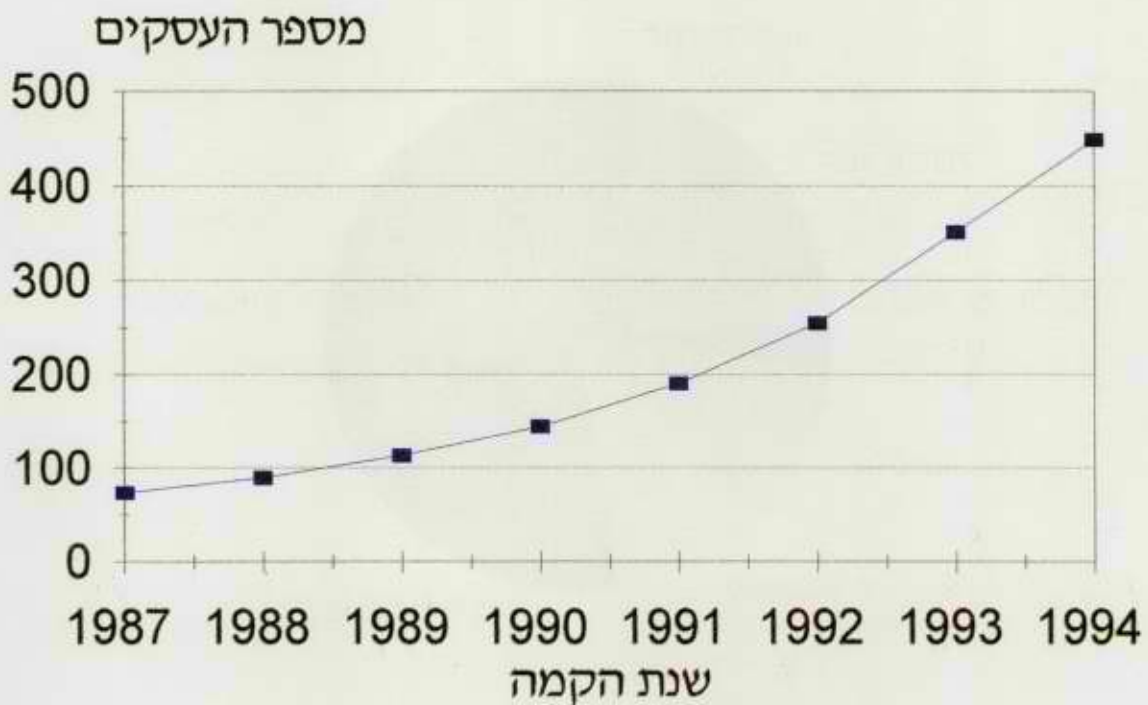
התפלגות מספר היחידות והמיטות באירוח הכפרי לפי שנת הקמה ודירוג

מספר עובדים	סה"כ מיטות	סה"כ יחידות	יחידות סוג ג'	יחידות מסוג ב'	יחידות מסוג א'	מספר עסקים	שנת הקמה
176	1,900	566	206	104	256	64	עד 1987
198	2,183	653	226	142	285	74	1987
231	2,746	811	309	178	324	90	1988
310	3,820	1,112	362	238	512	114	1989
396	5,364	1,545	477	283	785	145	1990
490	7,159	2,031	605	374	1,052	191	1991
623	9,066	2,552	674	563	1,315	255	1992
781	11,150	3,074	761	708	1,605	351	1993
966	12,572	3,507	762	825	1,920	444	1994

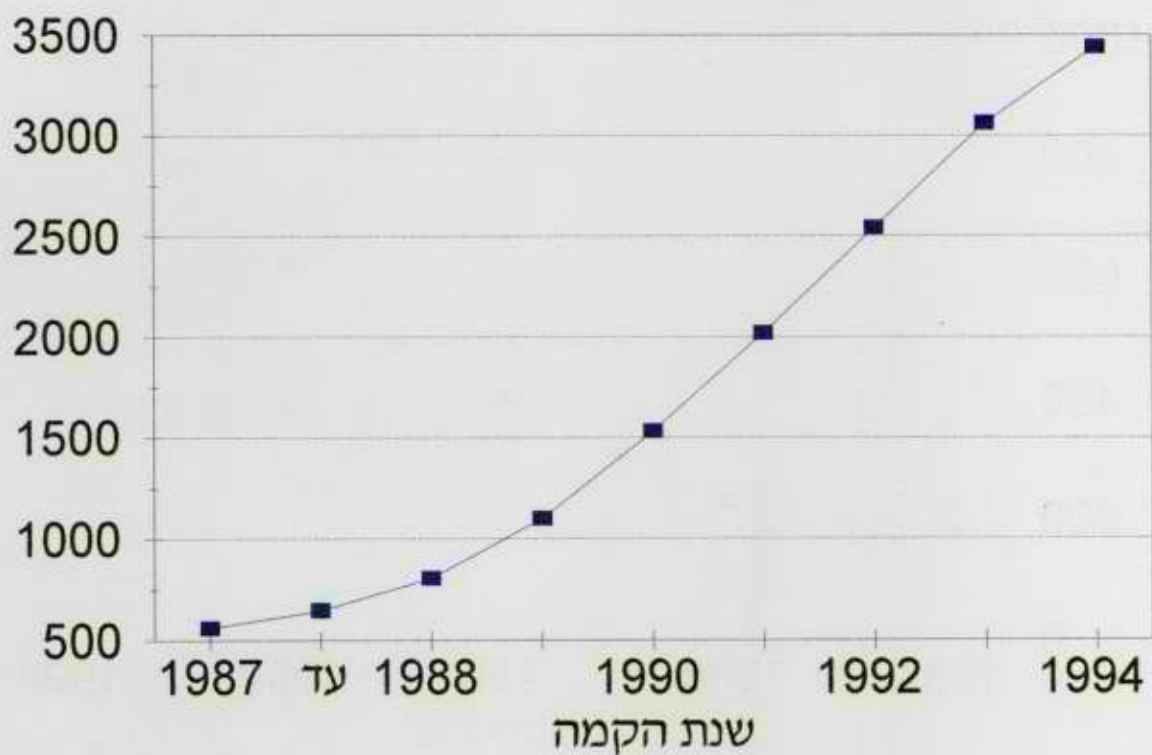
מספר לינות לפי עמותה

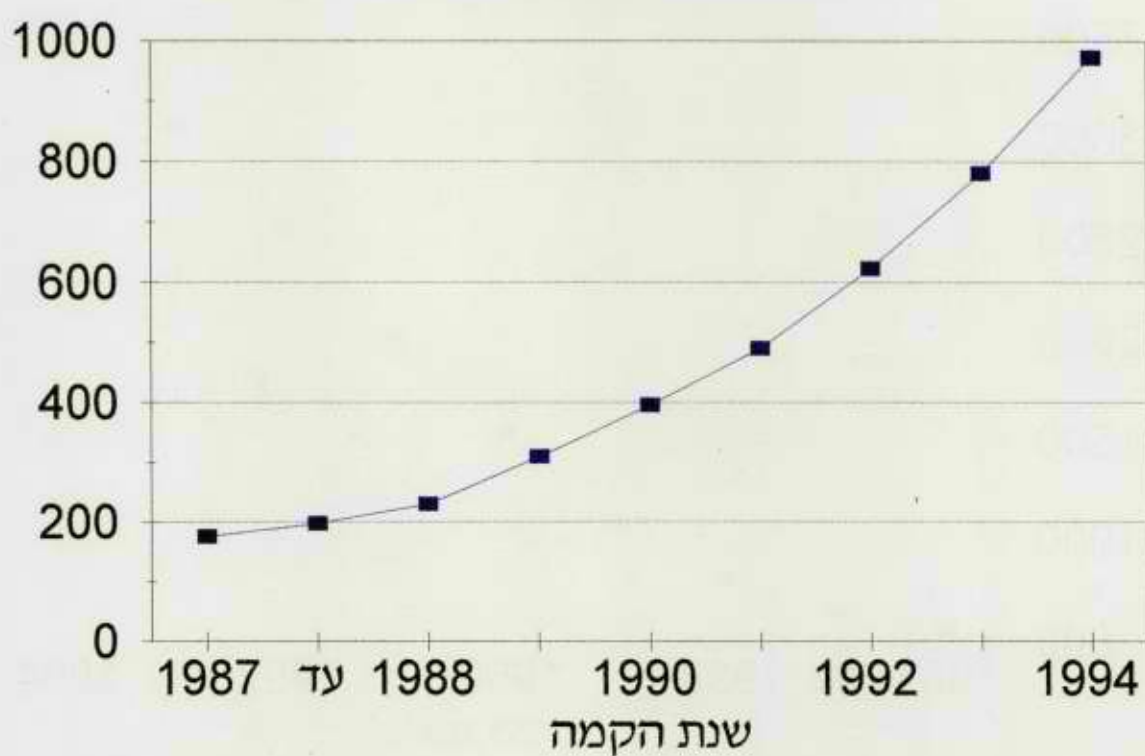
עקומת הצמיחה של הענף

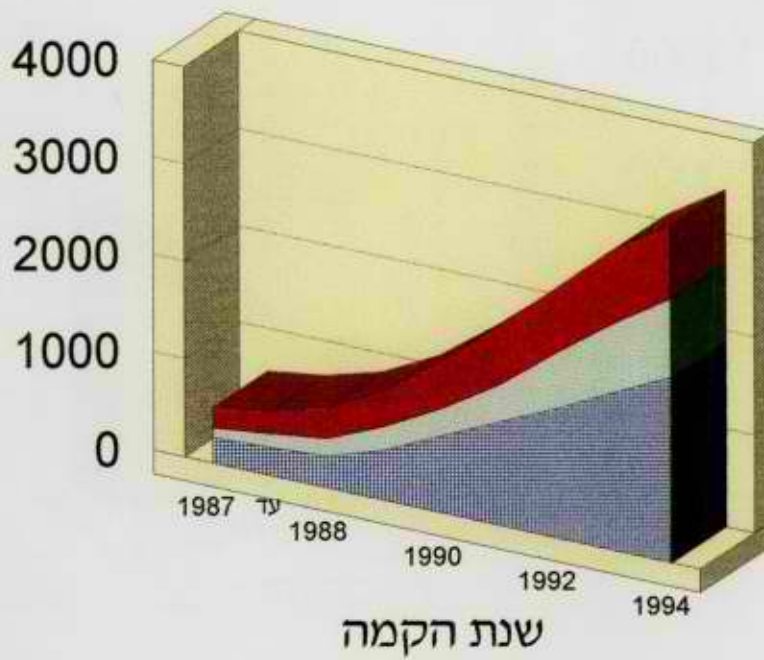
מספר היחידות

מספר עובדים

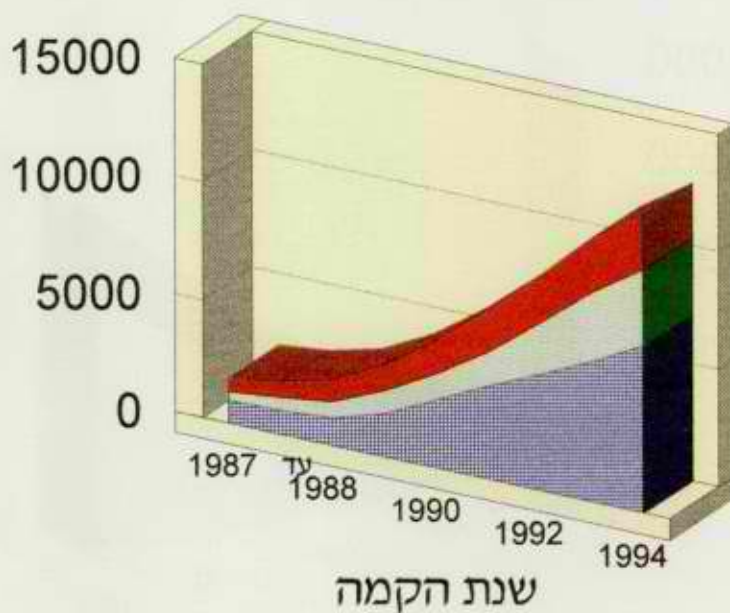

יחידות אירוח כפרי

יחידות רמה א יחידות רמה ב יחידות רמה ג

מספר מיטות

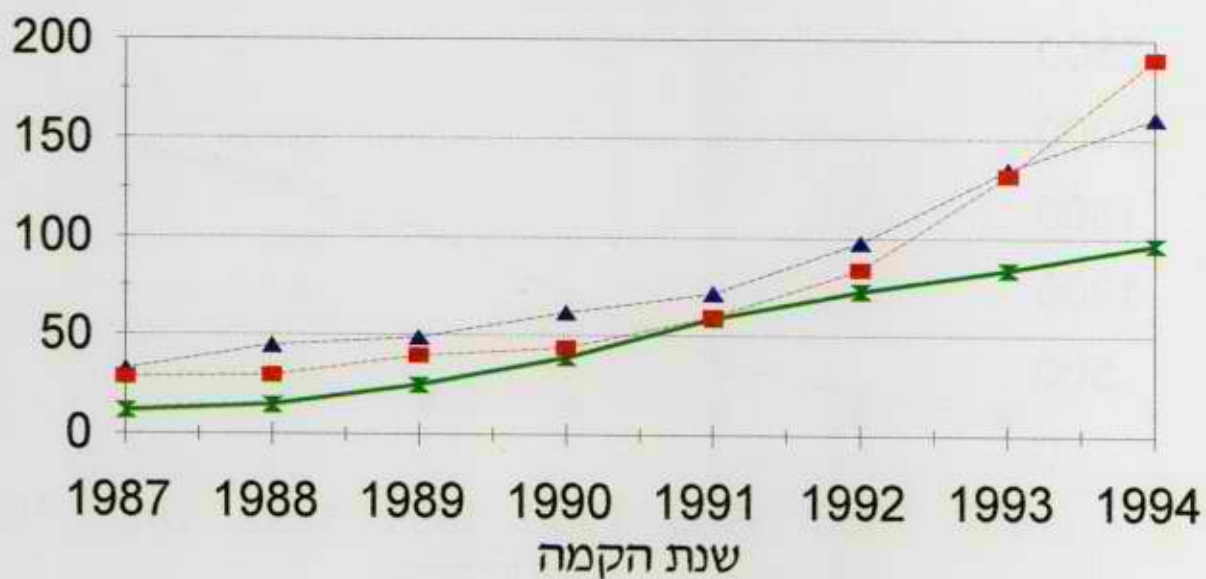

מיטות רמה א מיטות רמה ב מיטות רמה ג

עקומת צמיחה של הענף

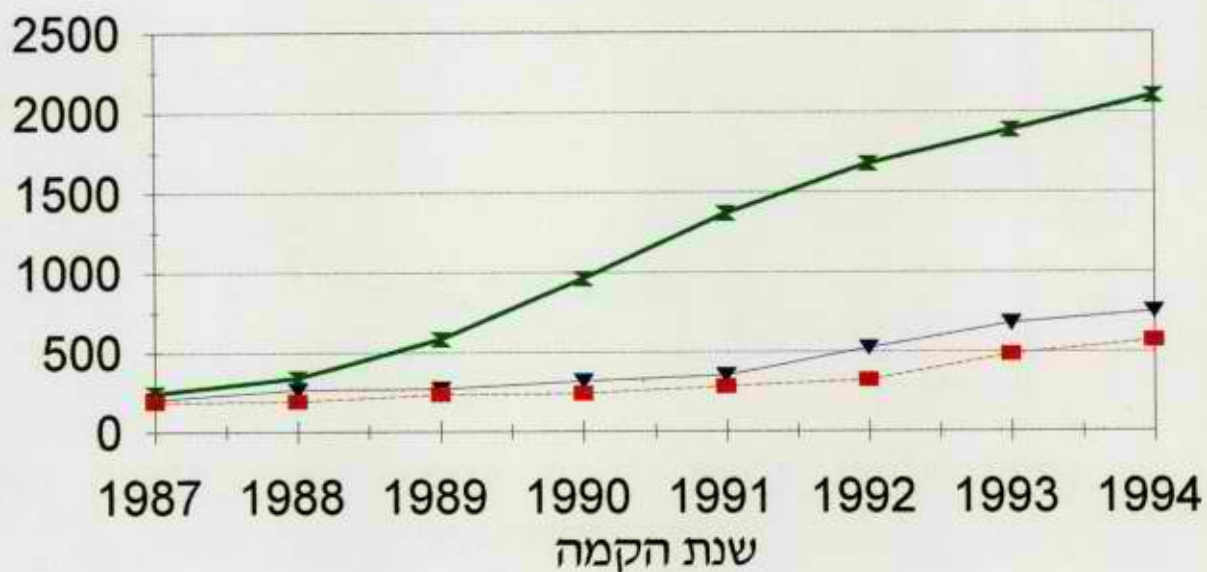
לפי צורת ישוב

מספר העסקים

▲ מפ. מושב
 ✚ מפ. קיבוץ
 ■ מפ. אחר

מספר היחידות לפי צורת ישוב

י.ח. אחר ■ י.ח. קיבוץ ✕ י.ח. מושב ▼

מספר עובדים לפי צורת ישוב

■ ע.אחר
 ▲ ע.קבוץ
 ▼ ע.מושב

ליבון ימיזון האילון

הכרתי לפי חלומי

מפה 1

גולנית	עמותת תיירות
סה"כ יחידות	שם הישוב
36	נה אטיב
9	קצרין
35	רמות
8	שעל

גולנית	עמותת תיירות
סה"כ יחידות	שם הישוב
4	יונתן
1	מעלה גמלא
15	מרום גולן
6	נאות גולן
2	טב

גולנית	עמותת תיירות
סה"כ יחידות	שם הישוב
17	אודם
28	אורטל
16	אלוני הבשן
24	אפיק
10	חד נס

מפה 2

גליל עליון	עמותת תיירות
סה"כ יחידות	שם הישוב
48	סאסא
4	עמוקה
22	עמועד
35	פרוד
62	צפת
4	קדיתא
75	ראש פינה
32	רמות נפתלי
92	שאר יישוב
39	שדה אליעזר
10	שדה נחמיה
18	שניר

גליל עליון	עמותת תיירות
סה"כ יחידות	שם הישוב
19	כחל
12	כפר הנשיא
23	כפר יובל
26	כפר סאלד
5	להבות הבשן
16	מנחיים
111	מסולה
5	מירון
25	מלכיה
35	מנרה
12	מעיין ברוך
2	מורגליות
20	משגב עם

גליל עליון	עמותת תיירות
סה"כ יחידות	שם הישוב
35	אור הגנוז
55	איילת השחר
78	אמירים
7	אמתן
104	בית הלל
24	גדות
28	גונן
38	דפנה
19	ורד הגליל
7	חולתה
12	טפחות
26	יסוד המעלה
29	יראון

מפה 5

עמקים	עמותת תיירות
סה"כ יחידות	שם הישוב
11	נווה איתן
9	נזר דוד
38	רמת השופט
16	שלוחות

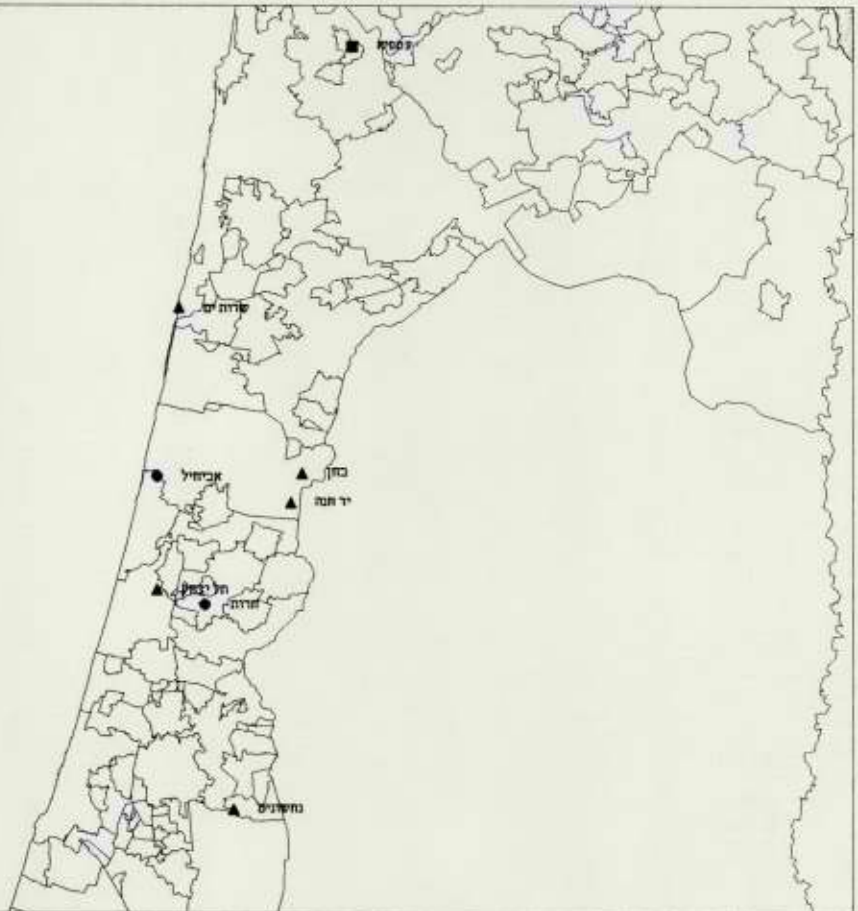
עמקים	עמותת תיירות
סה"כ יחידות	שם הישוב
20	יפעת
11	כפר רופין
12	מסילות
19	מעלה גלבוע
14	מצפה הושעיה

עמקים	עמותת תיירות
סה"כ יחידות	שם הישוב
18	בית אלפא
16	גנינר
27	הסוללים
24	חנתון
20	חפציבה

כרמלים

צורת ישוב

- ▲ קיבוץ
- מושב
- אחר

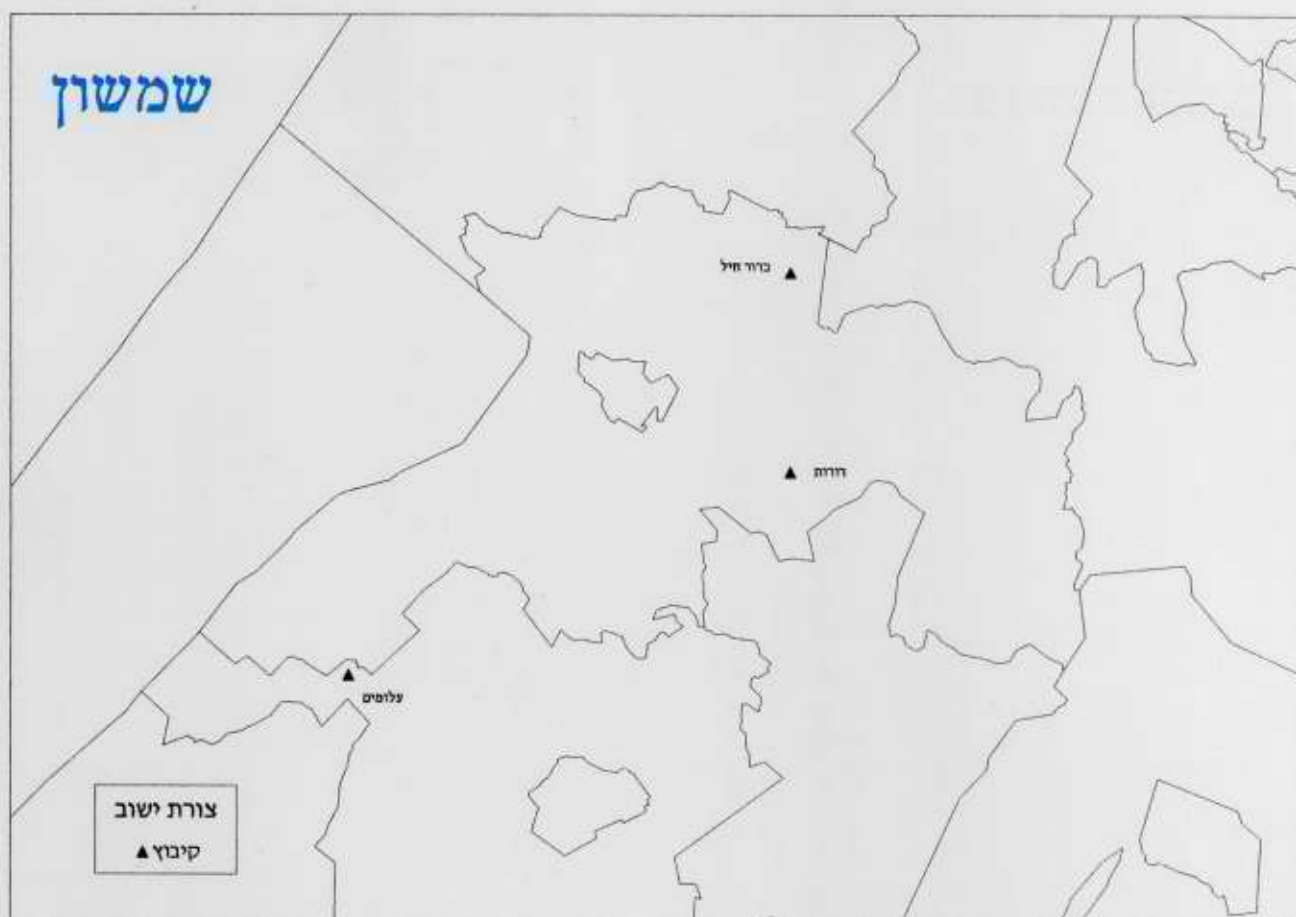
כרמלים		עמותת תיירות	
סה"כ יחידות	שם הישוב	סה"כ יחידות	שם הישוב
34	נחשונים		
10	עוספיא		
16	שדות ים		
6	תל יצחק		

כרמלים		עמותת תיירות	
סה"כ יחידות	שם הישוב	סה"כ יחידות	שם הישוב
6	אביחיל		
44	בחן		
1	חרות		
12	יד חנה		

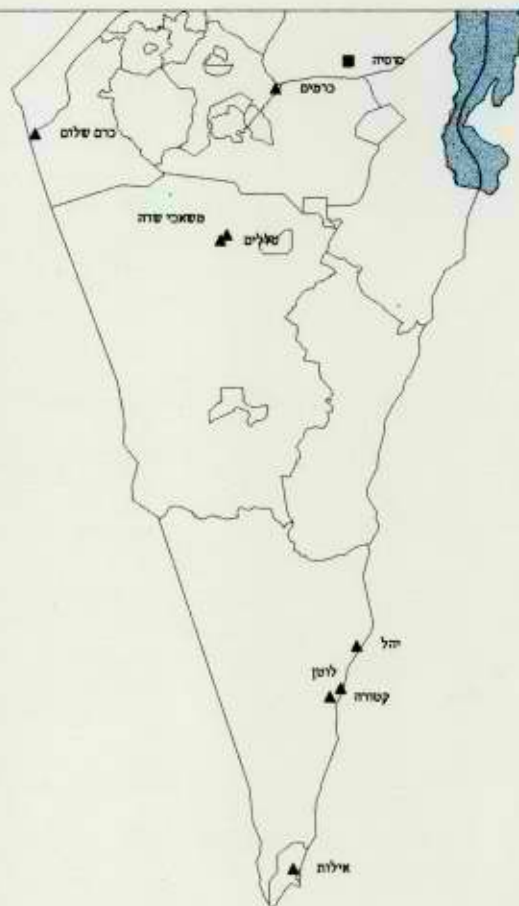
עמותת תיירות		בקעת ים המלח
שם הישוב	סה"כ יחידות	
אלמוג	38	
קליה	22	
שדמות מחולה	20	

מפה 9

עמותת תיירות		שמשון
שם הישוב	סה"כ יחידות	
ברור חיל	28	
דורת	7	
עלמים	8	

מנהלת הנגב

צורת ישוב

- ▲ קיבוץ
- אחר

מנהלת הנגב	עמותת תיירות
סה"כ יחידות	שם הישוב
6	לוטן
43	משאבי שדה
18	סוסיא
12	קטורה

מנהלת הנגב	עמותת תיירות
סה"כ יחידות	שם הישוב
20	אילת
20	טללים
33	יהל
12	כרם שלום
12	כרמים

נספח 1: קריטריונים לסיווג היחידות

סיווג ג' - רמת אכסניה יחי אירוח ללא שירותים צמודים. מתאים לטיולי בתי ספר ותנועות נוער.
סיווג ב' - חדרי אירוח עם שירותים צמודים רמת ציוד פנימי וסביבה חיצונית נמוכים.
סיווג א' - חדרי אירוח עם שירותים צמודים רמת ציוד פנימי וסביבה חיצונית גבוהים.

ביבליוגרפיה

פליישר, ע., כהנא, פ., בנין, ת. (1991).

בתי קיט בגליל - סקירת המצב הקיים ובדיקת פוטנציאל הענף. רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח

פליישר, ע., רותם, א., בנין ת. בהשתתפות כהנא פ. (1993).

כיוונים בפיתוח פעילויות פנאי, נופש ותיירות במגזר הכפרי גורמי ביקוש והיצע. רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח.

פליישר ע. (1993).

הנופשים באירוח הכפרי סקר מאפיינים ועמדות. רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח.

פליישר, ע., פרימן, ד., קידר, פ. והורוביץ, א. (1994)

הנופשים באירוח הכפרי סקר מאפיינים ועמדות וסקר הוצאות.
משרד התיירות והמרכז ללימודי הפיתוח

שורץ, ד. ופלזנשטיין ד. (1994).

עסקים קטנים והמשק הישראלי. רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח

מדינת ישראל משרד התיירות
פ ש ר ד ה ת י י ר ו ת
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

הנופשים באירוח הכפרי

סקר מאפיינים ועמדות

וסקר הוצאות

ד"ר עליזה פליישר

ד"ר דני פרימן

פלה קידר

אורלי הורוביץ

תשנ"ה 1994

המרכז ללימודי הפיתוח

DEVELOPMENT STUDY CENTER (D.S.C.)

CENTRO DE ESTUDIOS REGIONALES URBANO-RURALES (C.E.R.U.R.)

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

הנופשים באירוח הכפרי

סקר מאפיינים ועמדות

וסקר הוצאות

ד"ר עליזה פליישר

ד"ר דני פרימן

פלה קידר

אורלי הורוביץ

המרכז ללימודי הפיתוח

DEVELOPMENT STUDY CENTER (D.S.C.)

CENTRO DE ESTUDIOS REGIONALES URBANO-RURALES (C.E.R.U.R.)

דברי תודה

אנו חייבים תודה מיוחדת לנופשים ולמפעילי יחידות האירוח, אשר נענו לפנייתנו והסכימו להקדיש מזמנם ולדאוג למילוי השאלונים.

ברצוני להודות לחברי ועדת ההיגוי אשר ליוו את המחקר, ויקטור אלבראנס מהחמ"ת, יוסף אנגל (גיזחא), אסתר סולטן ומשה ריגל ממשרד התיירות.

תודה מיוחדת נתונה לגבי דבורה אורבך, ספרנית המרכז ללימודי הפיתוח, אשר בשל מאגר המידע על תיירות כפרית, אותו רכזה במרכז ללימודי הפיתוח, יכולנו להשתמש בספרות המצוטטת בדו"ח זה. תודה לאסתר אלישע ולרונית שפינדל אשר הביאו עבודה זו לדפוס.

על הסקר

ענף האירוח הכפרי על גווניו השונים הינו ענף תיירות צעיר שרק בשנה שעברה קיבל הכרה ממשלתית רשמית. שר התיירות, מר עוזי ברעם, קבע בקווי המדיניות של המשרד שפיתוח התיירות במגזר הכפרי יקבל קדימות על מנת לסייע לתושבים במגזר הכפרי להתמודד עם פיתוח ענף אלטרנטיבי לחקלאות ובמקביל להרחיב את סל מוצרי התיירות בארץ. סקר זה מוכיח שהחלטה היתה נכונה.

סקר זה בשילוב עם המיפקד של כל יחידות האירוח הכפרי שנערך במקביל, מציג תמונה חיובית לענף. קצב פיתוח של היחידות בענף עומד על 25% בשנה. תדמית הענף בעיני ציבור הנופשים חיובית ביותר. רמת הפעילות העסקית במרחב הכפרי כתוצאה מהפעלת הלינה הכפרית גבוהה, על כל שקל הכנסה באירוח הכפרי נוספים בין 3 ל-9 שקלים בעסקים השונים באזור ומחוצה לו, וכתוצאה מכך עולה גם מצאי מקומות התעסוקה לתושבי האזור ביחס של 1 ל-2 עד 4.

עם בוא השלום והגידול הצפוי בתנועת התיירים באזור ישתלב הענף גם באירוח תיירי חוץ. לשם כך על המפעילים לשמור על רמת הפעלה גבוהה כפי שדורש שוק זה. עליה בפעילות תביא לגידול בתעסוקה, הקטנת האבטלה והעלאת רמת ההכנסות של תושבי הפריפריה.

אנו מבקשים להודות לד"ר עליזה פליישר וצוות עובדיה שעמדו יפה במשימה והציגו בפעם הראשונה נתונים בדוקים של ההשפעות הכלכליות הישירות והעקיפות של התיירות הכפרית.

כמו כן, תודות לצוות החברים במשרד התיירות ובחמ"ת שליווה את הסקר מראשיתו.

בברכה,

ויקטור אלבראנס
סמנכ"ל לשיווק
החמ"ת

יוסף אנגל (גיוחא)
יועץ השר לענייני תיירות כפרית
משרד התיירות

תוכן העניינים

עמוד

7 תקציד

9 מבוא

מאפיינים דמוגרפיים-כלכליים של המבקרים באירוח הכפרי

- 13 1. מין וגיל
- 14 2. רמת השכלה
- 14 3. רמת הכנסה
- 15 4. השוואה בין מאפייני הנופשים במושבים ובקיבוצים
- 15 5. מאפייני המבקרים באירוח כפרי מחוץ לעונה

פרק שני: מאפייני החופשה באירוח כפרי

- 16 1. משך החופשה ומועדה
- 17 2. חופשות קודמות באותה שנה
- 18 3. מקורות מידע על הלינה הכפרית
- 18 4. המסגרת המשפחתית של הנופש
- 19 5. פעילויות שונות במהלך החופשה

פרק שלישי: שביעות רצון מהאירוח הכפרי

- 21 1. שביעות רצון של הנופשים ממרכיבים שונים של החופשה
- 22 2. ניתוח גורמים לציוני שביעות הרצון
- 23 3. נכונות לנפש באירוח כפרי בעתיד

פרק רביעי: ההוצאות בתקופת החופשה

- 24 1. כלל ההוצאות של הנופשים בימי החופשה
- 25 2. ניתוח סעיפי ההוצאות
- 28 3. אומדן ההוצאות של כלל הנופשים באירוח הכפרי ב-1993
- 29 4. השפעת מאפייני הנופשים על הוצאותיהם

31 פרק חמישי: ניתוח ההשפעות העקיפות של הלינה הכפרית על כלכלת האזור

נספחים

- נספח 1: שאלון לנופשים
- נספח 2: חישוב מכפילי תפוקה ותעסוקה לפי מודל תשומה-תפוקה רב-אזורי

רשימת מקורות

רשימת לוחות

עמוד

10-11	התפלגות המרואיינים לפי ישובי המדגם	לוח 1:
13	התפלגות המרואיינים לפי מין	לוח 2:
13	התפלגות המרואיינים לפי גיל	לוח 3:
14	התפלגות המרואיינים לפי רמת השכלה	לוח 4:
14	התפלגות המרואיינים לפי רמת ההכנסה המשפחתית	לוח 5:
16	התפלגות הנופשים לפי מספר לילות לינה	לוח 6:
17	התפלגות הנופשים לפי מועד החופשה (חודש ויום בשבוע)	לוח 7:
17	התפלגות הנופשים לפי יציאה לחופשה נוספת	לוח 8:
17	התפלגות הנופשים לפי מקום האירוח בחופשה הקודמת	לוח 9:
18	התפלגות הנופשים לפי מקורות המידע על מקום הנופש	לוח 10:
19	מספר הנפשות במשפחה שיצאו לחופשה	לוח 11:
19	התפלגות המרואיינים לפי מספר הילדים שאיתם יצאו לנופש	לוח 12:
20	התפלגות המרואיינים לפי פעילויות שביצעו במהלך החופשה	לוח 13:
21	שביעות רצון ממרכיבים שונים של הנופש באירוח כפרי, לפי אזורים	לוח 14:
24	ממוצע הוצאות החופשה למשפחה ולנופש, ביישוב ומחוצה לו (בש"ח)	לוח 15:
25	אחוז הנופשים שהוציאו כסף בכל אחד מסעיפי הוצאות	לוח 16:
26	ההוצאות למשפחה במשך כל ימי החופשה לפי סעיפי הוצאות (בש"ח)	לוח 17:
27	ממוצע הוצאות לנופש במשך כל ימי החופשה (בש"ח)	לוח 18:
27	התפלגות סה"כ הוצאות הנופשים לפי סעיפי הוצאות (באחוזים)	לוח 19:
29	סה"כ הוצאות של כלל הנופשים באירוח כפרי ב-1993 במחירי 1994	לוח 20:
30	תוצאות אמדן ההשפעות של מאפייני הנופשים על ההוצאות ללינה והוצאות אחרות	לוח 21:
34	תרשים 1: התיירות והאזור - השפעות ישירות ועקיפות	

תקציר

עבודה זו בוחנת את מאפייניה של התיירות הכפרית ואת השפעותיה על הפיתוח הכלכלי של האזור. היא מבוססת על סקר שבוצע בקרב מדגם ארצי של קרוב ל-500 נופשים באירוח כפרי, ב-37 יישובים כפריים בצפון הארץ ובדרומה. הסקר בוצע בחודשים יוני-אוגוסט 1994.

ממצאים עיקריים

- מאפייני הנופשים באירוח כפרי:** מרבית הנופשים במדגם היו בגילאי 30-49, משכילים ובעלי אמצעים. רמות ההשכלה של נופשים אלה גבוהות מאלו של כלל היוצאים לחופשות בארץ (שיעור בעלי 13+ שנות לימוד הוא 65% בקרב הנופשים באירוח הכפרי בהשוואה ל-33% בקרב כלל הנופשים בארץ).
- מאפייני החופשה באירוח כפרי:** משך החופשה הוא 2.5 לילות לינה במוצע, מרבית החופשות (מעל 70%) מתבצעות בסופי שבוע ובחגים, חלקן הגדול בחודש אוגוסט. האירוח הכפרי מהווה בעיקרו **נופש משפחתי**, הרוב הגדול של הנופשים יצאו לחופשה עם הילדים, וגודל ממוצע של משפחה בנופש הוא 3.8 נפשות. עבור כמחצית הנופשים לא היתה זו חופשה יחידה באותה שנה, ואת חופשותיהם הקודמות הם בילו לאו דווקא באירוח כפרי. כלומר, הלינה הכפרית היא אחת מאפשרויות הבילוי והנופש שאוכלוסייה זו נזקקת להן.
- בצד פלח השוק הדומיננטי, של משפחות עם ילדים, קיימת גם אוכלוסייה פוטנציאלית נוספת, של אנשים מבוגרים יחסית ובעלי הכנסה ממוצעת או אף נמוכה מהממוצע. לוח הזמנים שלהם בבחירת מועד החופשה גמיש יותר, והם יכולים לנצל את אפשרויות האירוח הכפרי בתקופות שמחוץ לעונה הבווערת.
- שביעות הרצון של הנופשים מהאירוח הכפרי:** מרבית הנופשים הביעו שביעות רצון גבוהה מתנאי הנופש, ובעיקר מרמת השירות, הניקיון והטיפול ומיחוסם של מפעילי יחידות האירוח. אי שביעות רצון מסוימת הובעה לגבי היצע פעילויות הפנאי במקום, בעיקר לילדים. יש לציין שבתחום זה ניכר שיפור בשביעות הרצון של הנופשים בהשוואה לסקר שנערך ב-1993, אך נדרשות כנראה פעולות נוספות לפיתוח אפשרויות הבילוי ופעילויות הפנאי עבור מסגרות משפחתיות של נופשים. העדות הברורה לשביעות הרצון הכללית מהאירוח הכפרי היא כוונתם של הנופשים לשוב ולהתארח בלינה כפרית בעתיד, והם מעדיפים זאת על פני צורת אכסון דומה בעיר. הממצאים בסעיפים 1 עד 4 לעיל דומים לאלה שנמצאו בסקר בשנת 1993.
- הוצאות הנופשים בימי החופשה:** ההוצאה הממוצעת של משפחה הנופשת באירוח כפרי היא כ-900 ש"ח, וההוצאה לנפש ליום חופשה - כ-125 ש"ח. ההוצאות ללינה כפרית מהוות רק במחצית מכלל ההוצאות בתקופת החופשה. ההוצאות האחרות, בעסקי תיירות ובעסקים לא תיירותיים, מתבצעות ברובן מחוץ ליישובי הלינה, כך שכ-40% מכלל הוצאות הנופשים מתפזרות באזור כולו. סעיפי ההוצאות העיקריים, פרט ללינה, כוללים הוצאות אוכל (ארוחות במסעדות וקניית מוצרי מזון) - אלה מהווים כ-30% מכלל ההוצאה בימי החופשה; על פעילויות נופש מובהקות מוציאים כ-11% מההוצאות, כשהפעילויות השכיחות ביותר קשורות לאתרי טבע ולמתקני מים וספורט; קניית דלק מהווה כ-7.5% מכלל ההוצאות, והסכום הנותר (כ-2.5%) כולל קניות אחרות בחנויות מקומיות.

אומדן הוצאות של כלל אוכלוסיית הנופשים באירוח כפרי בשנת 1993 מגיע ליותר מ-100 מיליון ש"ח, עיקר הוצאות הנופש בוצעו בצפון הארץ.

להוצאות של הנופשים באירוח כפרי יש קשר חיובי מובהק לרמת ההכנסה שלהם - ככל שעולה רמת ההכנסה מוציאים יותר, הן על לינה כפרית והן בסעיפי הוצאות האחרים.

6. **ההשפעות העקיפות של האירוח הכפרי על האזור:** מכפילי התפוקה והתעסוקה של ענף התיירות הכפרית חושבו בעזרת מודל תשומת-תפוקה רב-אזורי. חישובים אלה, לפי מכפיל של 1.84, הראו כי על כל שקל שמוציאים הנופשים על לינה כפרית נוצרים עוד 2.68 ש"ח בעסקים אחרים, רובם באזור, ועל כל מועסק בתיירות כפרית נוצרו עוד 1.18-1.78 מקומות עבודה נוספים (תלוי בהיקף המשרה). מכפילי התפוקה והתעסוקה גבוהים הרבה יותר כאשר לוקחים בחשבון גם את הגידול בצריכה הפרטית של המועסקים בעסקי התיירות (חישוב המודל הסגור) לפי מכפיל של -3.54, השקל המוצא בלינה כפרית יוצר בחישוב זה 9.11 ש"ח נוספים בעסקים אחרים, ועל כל מועסק הקשור בתיירות הכפרית נוצרים 2.94-4.42 מקומות עבודה נוספים.

לסיכום, צרכניה של התיירות הכפרית באים משכבות אוכלוסייה משכילות ומבוססות, והם בוחרים במכוון באירוח הכפרי כמסגרת לבילוי חופשה משפחתית, בשל האווירה הכפרית הייחודית ופעילויות הפנאי הקשורות בטבע ובאתרי מים. מרכיב הלינה מהווה רק כמחצית מהוצאותיהם הישירות של הנופשים באזור, המחצית השנייה כוללת צריכה של שירותים ומוצרים אחרים מעסקים שונים באזור, תיירותיים ושאינם תיירותיים. על אלה יש להוסיף את מכפילי התפוקה והתעסוקה האומדים את ההשפעות העקיפות של האירוח הכפרי. המסקנה הברורה היא שההשפעות של עסקי האירוח הכפרי (והתמיכות הניתנות להם) חורגות הרבה מעבר ליישובי הלינה עצמם; הן יוצרות שרשרת של פעילויות עסקיות במקומות שונים באזור ואף מחוצה לו, ותורמות לפיתוח הכלכלי של האזור כולו. מכיוון שמרבית אתרי הלינה הכפרית ממוקמים בפריפריה, הרי הם תורמים במיוחד לפיתוח כלכלי באזורים הפריפריים של מדינת ישראל.

מבוא

ענף התיירות הכפרית בישראל נמצא בתנופת פיתוח אדירה. תהליך זה נראה כבר בעבודות קודמות (פליישר וחובריה 1991; 1993). המוצר שנקרא תיירות כפרית כולל בתוכו מרכיבים שונים: יחידות האירוח הכפרי למיניהן, שירותי מזון, פעילויות פנאי ונופש, שמורות טבע, גנים ופארקים, חופים ומתקני מים, חנויות שונות ושירותי דרך. הנופשים המגיעים לאזור מוציאים את כספם על האלמנטים השונים במוצר התיירות הכפרית. בצד ההכנסות של העסקים המספקים את שירותי התיירות השונים לנופשים קיימות גם השפעות עקיפות על האזור, דרך ההכנסות של עסקים המספקים שירותים וסחורות לעסקי התיירות עצמם. כך שהתועלות הכלכליות המופקות מן הנופשים באזור אינן מצטמצמות בהכנסות הישירות בלבד, וגודלן של ההשפעות העקיפות תלוי בגודל המכפיל הכלכלי של האזור. השפעה עקיפה נוספת שיש לקחת בחשבון קשורה להכנסות של העסקים המקומיים מקניית של האוכלוסייה המקומית אשר קיבלה את הכנסתה מהנופשים. הפעילות התיירותית אינה מגדילה את ההכנסה בלבד, כי אם גם את היקף התעסוקה בעסקי התיירות ובעסקים האחרים המספקים להם סחורות ושירותים. גם פה תלוי גודל ההשפעה העקיפה בגודל המכפיל הנובע מן המבנה הכלכלי של האזור.

- ענף התיירות הכפרית יכול אפוא להיות גורם בעל משקל בפיתוח הכלכלי של אזורים שונים בארץ. סקר זה של הנופשים באירוח הכפרי הוזמן על ידי משרד התיירות והחברה הממשלתית לתיירות. לסקר שתי מטרות עיקריות:
- א. ביצוע שלב נוסף במסגרת המעקב הקבוע אחר תנועת הנופשים באירוח הכפרי, כהמשך לסקר שנעשה בשנת 1993 (פליישר, 1993).
 - ב. אומדן ההוצאות של הנופשים ובחינת תרומתו של הענף לכלכלת האזור.

שיטת העבודה

- נערך סקר בקרב מדגם ארצי של נופשים באירוח כפרי. המדגם היה שכבתי, לפי אזורים גיאוגרפיים וצורות יישוב, כשמספר החדרים נלקח כקירוב למספר הנופשים. סה"כ רואיינו 486 נופשים ב-37 יישובים, מהם 26 קיבוצים, 5 מושבים, 3 יישובים קהילתיים ו-3 מושבות. פירוט המרואיינים לפי יישובים מופיע בלוח 1.
- הסקר נערך בחודשים יוני-אוגוסט 1994, והתבסס על שאלון קצר לנופשים. השאלון כלל שלוש קבוצות של שאלות - פרטים אישיים על הנופשים, פרטים על אופי החופשה ועל שביעות הרצון ממנה, ופירוט של ההוצאות השונות בתקופת הנופש (ראה שאלון בנספח 1).

לוח 1: התפלגות המרואיינים לפי יישובי המדגם

שם היישוב	צורת היישוב	מס' המרואיינים
<u>גולן</u>		
רמות	מושב	20
נוה אטי"ב	יישוב קהילתי	2
אפיק	קיבוץ	9
סה"כ		31

שם היישוב	צורת היישוב	מס' המרואיינים
<u>גליל עליון</u>		
שניר	קיבוץ	10
דפנה	קיבוץ	11
בית הלל	מושב	41
משגב עם	קיבוץ	2
עמיעד	קיבוץ	27
כפר הנשיא	קיבוץ	12
מחניים	קיבוץ	4
להבות הבשן	קיבוץ	3
גונן	קיבוץ	7
גדות	קיבוץ	17
ראש פינה	מושבה	30
כחל	מושב	8
מטולה	מושבה	23
שאר יישוב	מושב	19
פרוד	קיבוץ	22
סה"כ		236

שם היישוב	צורת היישוב	מס' המרואיינים
<u>גליל מערבי</u>		
לוחמי הגטאות	קיבוץ	25
יחיעם	קיבוץ	9
אמירים	מושב	41
שמרת	קיבוץ	11
גשר הזיו	קיבוץ	5
הררית	יישוב קהילתי	1
מורן	יישוב קהילתי	5
סה"כ		97

<u>סובב כנרת</u>		
		מגדל
3	מושבה	
3	קיבוץ	אשדות יעקב
6	קיבוץ	תל-קציר
<u>10</u>	קיבוץ	כנרת
22		סה"כ
 <u>עמקים</u>		
		מסילות
16	קיבוץ	
9	קיבוץ	חפציבה
8	קיבוץ	עין חרוד
2	קיבוץ	נוה איתן
<u>15</u>	קיבוץ	גניגר
54		סה"כ
 <u>דרום</u>		
		שדה יואב
21	קיבוץ	
15	קיבוץ	משאבי שדה
<u>14</u>	קיבוץ	נגבה
50		סה"כ
<hr/>		
486		סה"כ כללי

מבנה העבודה

הדו"ח מורכב משני חלקים עיקריים: הראשון בוחן את מאפייני הנופשים ומאפייני החופשה באירוח הכפרי ואת שביעות הרצון של הנופשים (פרקים 1-3). חלק זה מבוסס על נתוני השאלונים וכולל ניתוח התפלגויות וכן ניתוח רב-משתני בשיטה של ניתוח גורמים לציוני שביעות הרצון.

החלק השני (פרקים 4-5) עוסק בהשפעותיו של האירוח הכפרי על האזור.

כדי לאמוד את ההשפעות הכלכליות על האזור יש צורך לאמוד את הוצאות הנופשים בחופשתם. הוצאות אלה נותנות לנו אומדן על ההכנסות הישירות הנוצרות באזור מן הנופשים. חישוב ההשפעות העקיפות נעשה על ידי שימוש בלוחות תשומה-תפוקה רב-אזוריים. בעזרת אלה ניתן לאמוד את גודל מכפיל התפוקה והתעסוקה. קיימים שני סוגי מכפילים: האחד, המודל הסגור, כולל את ההשפעות של ההכנסות הנובעות מהגדלת כוח הקנייה של המועסקים בעסקי התיירות, והמודל השני, הפתוח, אינו כולל בתוכו השפעות אלה.

פרק ראשון

מאפיינים דמוגרפיים-כלכליים של המבקרים באירוח כפרי

נתוני הרקע שנאספו בסקר הנופשים כללו משתנים כמו מין, גיל, השכלה ורמת הכנסה. נערכה השוואה בין מאפייני המבקרים באירוח כפרי (על פי סקר זה וסקר קודם שנערך ב-1993) לבין מאפייני נופשים אחרים בארץ, על פי סקר של משרד התיירות (1991) שנערך במשך כל שנת 1991. להלן הממצאים:

1. מין וגיל

בהתפלגות בין גברים לנשים אין הבדל משמעותי בין שתי קבוצות הנופשים. בשתייהן יש קצת יותר נשים מגברים.

לוח 2: התפלגות המרואיינים לפי מין (%)

מין	נופשים באירוח כפרי		נופשים אחרים
	1994	*1993	
זכר	46	44	** (1991)
נקבה	54	56	
סה"כ	100	100	

* הנתונים לקוחים מפליישר, נופשים באירוח הכפרי (1993)

** הנתונים לקוחים מתוך סקר של משרד התיירות-1991 בו אופיינו הנופשים אשר יצאו לחופשה בארץ בשלוש השנים שקדמו לראיון.

בהתפלגות לפי גיל נראה כי מרבית המבקרים באירוח כפרי הם באמצע שנות החיים, 60% מהנופשים הם בני 30-49 (68% בסקר דומה ב-1993). משקלה של קבוצת גיל זו בכלל הנופשים בארץ קטן בהרבה, ועומד על 36%, ולעומת זאת גדול יותר משקלן של קבוצות הגיל המבוגרות יותר (בני +50) והצעירות יותר (מתחת לגיל 30).

לוח 3: התפלגות המרואיינים לפי גיל (%)

גיל המרואיין	נופשים באירוח כפרי		נופשים אחרים
	1994	*1993	
עד 20	4	5	** (1991)
20-29	21	11	
30-39	39	40	
40-49	21	28	
50-59	7	8	
+60	8	8	
סה"כ	100	100	

* הנתונים לקוחים מפליישר, נופשים באירוח הכפרי (1993)

** הנתונים לקוחים מתוך סקר של משרד התיירות-1991 בו אופיינו הנופשים אשר יצאו לחופשה בארץ בשלוש השנים שקדמו לראיון.

2. רמת השכלה

המבקרים באירוח כפרי הם ברמת השכלה גבוהה; ל-21% השכלה על-תיכונית ול-44% השכלה אקדמית, כלומר 65% הם בעלי השכלה גבוהה, אחוז זה גבוה כמעט פי שניים מאחוז בעלי השכלה של +13 שנות לימוד בקרב כלל הנופשים בארץ (33%). יש לציין שאחוז בעלי +13 שנות לימוד בכלל האוכלוסייה הוא 25%, כלומר הנופשים באירוח כפרי מהווים פלח משכיל יחסית. התפלגות דומה של רמת ההשכלה נמצאה בסקר 1993.

לוח 4: התפלגות המרואיינים לפי רמת ההשכלה (%)

השכלה	נופשים באירוח כפרי		נופשים אחרים
	1994	*1993	** (1991)
יסודית או פחות	3	2	7
תיכון חלקי (מקצועי או עיוני)	4	5	13
תיכון מלא (מקצועי או עיוני)	28	27	45
השכלה על תיכונית (סמינר, ביה"ס להנדסאות)	21	21	
השכלה אקדמית	44	45	33
סה"כ	100	100	100

* הנתונים לקוחים מפליישר, נופשים באירוח הכפרי (1993)

** הנתונים לקוחים מתוך סקר של משרד התיירות-1991 בו אופיינו הנופשים אשר יצאו לחופשה בארץ בשלוש השנים שקדמו לראיון.

3. רמת הכנסה

73% מקרב המבקרים באירוח כפרי ציינו שהכנסתם גבוהה מהממוצע, לעומת 29% בקרב כלל הנופשים. כלומר, התיירות הכפרית מושכת אוכלוסייה בעלת אמצעים.

לוח 5: התפלגות הנופשים לפי רמת הכנסה משפחתית (%)

הכנסה	נופשים באירוח כפרי		נופשים אחרים
	1994	*1993	** (1991)
הרבה מתחת לממוצע	2	4	30
במידת מה מתחת לממוצע	5	6	
כמו הממוצע	20	24	39
במידת מה מעל הממוצע	45	46	29
הרבה מעל הממוצע	28	20	
סה"כ	100	100	100

* הנתונים לקוחים מפליישר, נופשים באירוח הכפרי (1993)

** הנתונים לקוחים מתוך סקר של משרד התיירות-1991 בו אופיינו הנופשים אשר יצאו לחופשה בארץ בשלוש השנים שקדמו לראיון.

4. השוואה בין הנופשים במושבים לבין הנופשים בקיבוצים

הסקר כלל, כאמור, נופשים באירוח כפרי בצורות יישוב שונות. השוואת מאפייני הנופשים העלתה הבדלים ברמות ההשכלה וההכנסה: נמצא שכמחצית מהנופשים במושבים הם בעלי השכלה תיכונית (49%), בעוד שבקיבוצים חלק גדול מהנופשים הם בעלי השכלה אקדמית (44%). בהתאם לכך גם רמת ההכנסה של הנופשים בקיבוצים גבוהה יותר - 72% הם בעלי הכנסה מעל לממוצע, לעומת 62% בקרב הנופשים במושבים. בסקר הנופשים באירוח כפרי שנערך ב-1993, נתקבלו ממצאים הפוכים, כך שקשה להצביע על תופעה קבועה בה משפחות ברמות השכלה גבוהות יותר מעדיפות קיבוצים על פני מושבים או ההיפך. במאפיינים האחרים לא נמצאו הבדלים בין הנופשים בקיבוצים ובמושבים.

5. מאפייני המבקרים באירוח כפרי מחוץ לעונה

בחלק זה ניתן דגש מיוחד לנופשים אשר ביקרו מחוץ לעונה. הם מופיעים בסטטיסטיקה הכללית אך פה נבדקו מאפייניהם בנפרד. חשוב לזהות פלח זה המהווה פוטנציאל להרחבת העונה.

23 נשאלים במדגם שהו באירוח כפרי בימי חול בחודש יוני, כלומר לפני עונת חופשות הקיץ. נופשים אלה שונים במאפייניהם מן האחרים: כ-78% הם בני 50 ומעלה, לעומת 12% בקרב המבקרים האחרים. הם בעלי הכנסה נמוכה יותר, מרביתם ציינו שהכנסתם קרובה לממוצע, כ-40% ציינו שהכנסתם מתחת לממוצע, לעומת 5% בקרב המבקרים בעונה. חלקם יוצאים לנופש לבדם (כשליש לעומת 4% בקרב הנופשים האחרים) ומרביתם (כ-90%) יצאו ללא ילדים. לא נמצאו הבדלים ברמת ההשכלה בין הנופשים מחוץ לעונה לבין הנופשים בעונה.

ניתן אמא לומר שבקרב כלל המבקרים קיימת קבוצה של אנשים מבוגרים יחסית וברמת הכנסה נמוכה מהממוצע אשר יכולים לצאת לאירוח כפרי גם מחוץ לעונה, שכן הם תלויים פחות במועדי החופשות של הילדים.

פרק שני

מאפייני החופשה באירוח כפרי

פרק זה מציג מספר נתונים הקשורים לאופייה של החופשה - משך החופשה ומועדה, האם קדמו לה חופשות אחרות בשנה זו, כמה בני משפחה משתתפים בה, מקורות המידע למקום האירוח הנוכחי וסוגי פעילויות הפנאי שהנופשים לקחו בהן חלק במהלך החופשה. בחלק מהנתונים נערכה השוואה עם נתונים מקבילים מסקר הנופשים באירוח כפרי (פליישר, 1993).

1. משך החופשה ומועדה

מרבית המרואיינים לנו בין לילה אחד ל-3 לילות, ומספר הלילות הממוצע הוא 2.5. נתון זה נמוך במקצת מהממוצע בסקר הקודם, שעמד על שלושה לילות של שהייה באירוח הכפרי. שיעור המבקרים ששהו בלינה כפרית מעל 4 לילות הוא 17% במחקר הנוכחי לעומת 31% במחקר הקודם.

עבור כלל היוצאים לחופשה בארץ (סקר של משרד התיירות, 1991) נמצא כי חופשה ממוצעת ארוכה היא 4.3 ימים, בעוד שחופשה קצרה היא של 1.5 ימים, כלומר חופשה באירוח כפרי יכולה להחשב כשהות בינונית.

במרבית המקרים (71% מהמרואיינים) כלל האירוח גם ארוחת בוקר.

לוח 6: התפלגות הנופשים לפי מספר לילות לינה (%)

מס' לילות לינה	1994	1993*
1	19	9
2	37	21
3	27	45
4	13	14
5	2	6
+6	2	5
סה"כ	100	100
ממוצע לילות לינה	2.5	3.1

* הנתונים לקוחים מפליישר (1993)

כאמור רואיינו נופשים שבילו את חופשתם בחודשים יוני-ספטמבר, מהם 28% בימי חול ו-72% בסופי שבוע ובחגים. יותר ממחצית המרואיינים בילו את חופשתם בסופי השבוע של חודש אוגוסט.

לוח 7: התפלגות הנופשים לפי מועד החופשה (חודש ויום בשבוע) (%)

חודש	יום חול	סוף שבוע או חג
יוני	5	4
יולי	6	13
אוגוסט	17	53
ספטמבר	0	2
סה"כ	28	72

2. חופשות קודמות בשנה זו

הנופשים נשאלו האם יצאו לחופשה נוספת השנה, ואם כן - כמה פעמים והיכן. נמצא כי למעלה ממחצית המרואיינים לא יצאו לחופשה נוספת בשנה זו, וזו היתה עבורם החופשה העיקרית. עבור האחרים זו היתה חופשה שניה לפחות, כאשר את האחרות בילו במקומות אחרים (לוח 9). 27% בילו את חופשתם הקודמת באירוח כפרי, השאר שהו בבתי מלון או בחו"ל.

לוח 8: התפלגות הנופשים לפי יציאה לחופשה נוספת (%)

1994	1993*	
44	60	יצאו לחופשה נוספת השנה
56	40	לא יצאו לחופשה נוספת השנה
100	100	סה"כ

* הנתונים לקוחים מלוח פליישר (1993)

לוח 9: היכן התארחת כשיצאת לחופשה בפעם הקודמת (%)

%*	
42	מלון
27	לינה כפרית
37	חו"ל
5	אחר

* האחוזים לא מסתכמים ל-100 מכיוון שחלק מן הנופשים יצאו לכמה חופשות

3. מקורות מידע על הלינה הכפרית

הנופשים נשאלו כיצד נודע להם על מקום הנופש שבו הם שוהים. פירוט מקורות המידע מופיע בלוח 10 להלן.

לוח 10: התפלגות המרואיינים לפי מקור המידע על המקום (%)

מקור מידע	1994	1993*
שמעתי מחברים/משפחה	63	61
קראתי מודעת פרסום בעיתון	9	9
קראתי כתבה בעיתון או שמעתי ברדיו או בטלוויזיה	1	1
מדריך ללינה כפרית (קח אוויר, B&B)	10	11
מיחידת לינה כפרית אחרת אליהם		
התקשרתי ולא היה להם מקום	2	5
סוכן נסיעות, חברת שיווק	2	4
אחר	13	9
סה"כ	100	100

* הנתונים לקוחים מפליישר (1993)

מסתבר שמקור המידע החשוב ביותר הוא חברים ו/או בני משפחה, שמכירים את המקום או ששמעו עליו. נראה כי המידע המבוסס על ידע אישי של אנשים קרובים הוא הזמין ביותר, ואולי נתפס גם כאמין ביותר. השימוש במקורות המידע האחרים מוגבל: רק 9% באו בעקבות קריאת מודעת פרסום בעיתון. לנתון זה יש להתייחס בהסתייגות, משום שלא ידוע מספר היישובים שפרסמו מודעת פרסום בעיתון. 10% ציינו שנעזרו במדריכי לינה כפרית הקיימים בשוק. מדריכים אלה אינם ניתנים בחינם, אלא יש לרכשם בחנויות ספרים. ייתכן שאם הם היו מחולקים חינם, כפי שהדבר נעשה במדינות אירופה, היו נעזרים בהם יותר אנשים. ממצאים דומים לאלה התקבלו במחקר הקודם (פליישר, 1993), הנתונים מוצגים בלוח 10 לעיל.

4. המסגרת המשפחתית של הנופש

מרבית הנופשים באירוח הכפרי יוצאים במסגרת משפחתית - רק 5% יצאו בגפם, והשאר עם בני משפחה. בממוצע מספר הנפשות במשפחה שיצאו לחופשה הוא 3.8. אותם ממצאים התקבלו גם בסקר של 1993. במחקר של משרד התיירות (1991) נמצא כי בממוצע מספר הנפשות במשפחה שיצאו לחופשה ארוכה הוא 2.8 ולחופשה קצרה - 2.4. כלומר, הנופש הכפרי הוא נופש משפחתי באופן מובהק, בו יוצאים בני הזוג עם ילדיהם לחופשה.

לוח 11: מספר הנפשות במשפחה (כולל המרואייין) שיצאו לחופשה (%)

מס' נפשות בחופשה	1994	1993*
1	5	3
2	27	19
3	20	14
4	28	31
5	10	24
+6	10	9
סה"כ	100	100
ממוצע	3.8	3.9

* הנתונים לקוחים מפליישר (1993)

אותה תמונה מתקבלת גם מהנתונים על מספר הילדים שאתם יצאו לחופשה - כשני שליש מהמרואיינים יצאו לנופש עם ילדיהם, רובם עם ילד אחד או שניים.

לוח 12: התפלגות המרואיינים לפי מס' הילדים אתם יצאו לנופש (%)

מס' ילדים	1994	1993*
0	36	32
1	20	14
2	28	26
3	9	21
+4	7	7
סה"כ	100	100

* הנתונים לקוחים מפליישר (1993)

5. פעילויות שונות במהלך החופשה

בילוי חופשה מחוץ לבית כולל כאמור מרכיבים רבים: לינה, אוכל, פעילויות פנאי ונופש. הנופשים רוכשים שירותים ומוצרים מעסקי תיירות ונופש מובהקים, כמו שמורות טבע, יערות, מסעדות, חוות סוסים, השכרת קיאקים וכו', וגם מעסקי מסחר שנועדו לשרת אוכלוסייה מקומית, כמו חנויות מכולת, בריכות, תחנות דלק. הסקר בחן את סוגי הפעילויות שמבצעים הנופשים באירוח הכפרי במהלך חופשתם. הנתונים מוצגים בלוח 13 להלן, בצד הנתונים המקבילים מהסקר שנעשה ב-1993.

לוח 13: התפלגות המרואיינים לפי פעילויות שביצעו במהלך החופשה (%).

פעילות	1994	1993
ביקור ביערות	20	19
ביקור בשמורת טבע/גנים לאומיים	30	50
טיול בטבע	51	54
ביקור במוזיאון	13	19
ביקור בפסטיבל או אירוע מיוחד	12	6
ביקור באתר היסטורי/ארכיאולוגי	15	27
ביקור באתרי מים (שיט בסירות, בריכות, פארק מים, ים)	47	61
סיור ביישוב בו מתארחים	42	48
אכילה במסעדה	52	35
קניות של מצרכי מזון בחנויות או בקיוסקים	54	37
קניות במקומות אחרים, כולל מיכוי דלק**	56	14

* האחוזים אינם מסתכמים ל-100 מכיוון שמבקרים ביצעו מספר פעילויות בעת החופשה.

** בסקר הקודם לא נשאלו הנופשים במפורש על מילוי דלק

מהנתונים עולה כי פעילויות הפנאי הפופולריות ביותר קשורות לטיולים בטבע ולאתרי מים, כאשר קצת מעל למחצית מהנופשים בילו בטיולים בטבע ו-47% מהנופשים בילו באתר מים כלשהו. בצד פעילויות הפנאי המובהקות נזקקו הנופשים לשירותים נוספים. רבים מהם רכשו שירותי מזון, הן בחנויות ובקיוסקים והן במסעדות, וביצעו קניות נוספות, כולל תדלוק. מבחינה זו, תרומתו של האירוח הכפרי לפעילות העסקית באזור יכולה להיות גבוהה יותר מזו של בתי המלון - בית המלון מספק לנופשים בו את מרבית השירותים הדרושים ולכן אינם נזקקים כמעט לשירותים מחוצה לו. לעומת זאת הנופשים באירוח הכפרי פעילים גם מחוץ לאתר הלינה, והוצאותיהם באזור גבוהות יותר. דיון מפורט בהוצאות אלה ובהשפעותיהן הישירות והעקיפות מובא להלן, בפרקים הרביעי והחמישי.

פרק שלישי

שביעות רצון מהאירוח הכפרי

1. שביעות הרצון של הנופשים ממרכיבים שונים של החופשה

השאלון לנופשים התייחס ל-15 היבטים שונים של הנופש באירוח הכפרי. המרוואיינים נתבקשו לדרג את שביעות רצונם בכל תחום, בסולם בן 5 דרגות - משביעות רצון גבוהה (ציון 5) לחוסר שביעות רצון (ציון 1). התחומים השונים נבחרו על סמך מחקר קודם (פלוישר וחובריה, 1991) בו נתבקשו המבקרים באירוח הכפרי לציין באופן חפשי מה היו שיקוליהם להעדפה של האירוח הכפרי על פני בית מלון.

לוח 14 להלן מציג את הציון הממוצע של שביעות הרצון בכל אחד מהתחומים, הן עבור כלל המדגם והן לפי אזורי הנופש.

לוח 14: דירוג שביעות רצון ממרכיבים שונים של הנופש באירוח כפרי, לפי אזורים
(הציונים נעים בין 1 = בכלל לא מרוצה ל-5 = מאד מרוצה)

תחומים	כל המדגם	אזור 1	אזור 2	אזור 3	אזור 4	אזור 5	אזור 6	1993*
מערכת קבלת ההזמנות	4.6	4.7	4.6	4.7	4.2	3.9	4.5	4.3
יחסן של המפעיל	4.5	4.6	4.7	4.7	4.2	3.9	4.4	4.5
מזגן	4.4	4.4	4.6	4.2	4.4	3.8	4.4	4.2
יחסם של תושבים אחרים	4.4	4.4	4.5	4.6	3.8	4.1	4.3	4.1
ביישוב	4.3	4.4	4.8	4.6	4.1	3.9	4.1	4.0
טיפוח החצר וסביבת החדר	4.3	4.4	4.6	4.6	4.3	3.7	4.2	4.2
הניקיון בחדרים	4.3	4.4	4.7	4.7	4.1	3.5	4.1	4.2
רמת השירות	4.2	4.3	4.6	4.6	4.0	3.2	3.9	4.0
גודל החדר	4.1	4.2	4.6	4.2	3.8	3.8	4.0	3.9
מקלחת ושירותים	4.1	4.2	4.4	4.3	3.6	3.6	3.9	3.9
הריהוט בחדר	4.1	4.4	4.6	4.3	3.7	2.9	3.7	4.0
קבלת מידע על הפעילות באזור	4.1	4.3	4.0	4.4	3.9	3.5	4.0	3.8
סידורי האוכל	4.0	4.0	3.8	4.3	4.0	3.5	4.2	4.0
רמת מחיר	3.2	3.2	2.8	3.9	2.5	2.7	3.2	2.7
פעילויות ביישוב	3.1	3.2	3.2	3.8	2.5	2.5	3.2	2.7
פעילויות לילדים								

אזור 1 = אצבע הגליל, 2 = גולן, 3 = גליל מערבי, 4 = גליל תחתון, 5 = נגב, 6 = עמקים.

* הנתונים לקוחים מתוך מפליישר (1993)

הנופשים הביעו שביעות רצון גבוהה (ציון ממוצע גבוה מ-4) במרבית התחומים, ובעיקר בכל הנוגע ליחסם של מפעיל האתר ושל תושבים אחרים ביישוב, וכן מרמת השירות, הניקיון והטיפול הסביבתי.

לעומת זאת הובעה אי שביעות רצון מהיצע הפעילויות ביישוב, ובמיוחד מהפעילויות לילדים. נקודה זו חשובה במיוחד לאור העובדה שמדובר בנופש משפחתי, המיועד בין היתר לבילוי עם הילדים. אך בהשוואה לשנה שעברה נראית עלייה מסוימת בציון אשר יכולה לשקף גידול במגוון פעילויות הפנאי והנופש מסביב לאתרי הלינה. כדי לבדוק מגמה זו יש צורך במעקב גם בשנים הבאות.

כאשר מחלקים את אתרי הלינה לפי שישה אזורים מקבלים תמונה קצת שונה. שביעות רצון גבוהה במרבית התחומים הביעו המרואיינים שהתארחו באזורים הצפוניים של הארץ - אצבע הגליל, הגולן והגליל המערבי. הגליל התחתון והעמקים קיבלו ציונים קצת יותר נמוכים, ואילו באזור הנגב היו ציוני שביעות הרצון הנמוכים ביותר, בהשוואה לאזורים האחרים, במרבית התחומים.

2. ניתוח גורמים לציוני שביעות הרצון

ציוני שביעות הרצון שהביעו הנופשים ב-15 מרכיבים שונים של האירוח הכפרי עובדו בשיטה של ניתוח גורמים (Factor analysis). שיטת ניתוח זו, המבוססת על קורלציות בין המשתנים, מקבצת אותם למספר מצומצם של גורמים, כשכל גורם מורכב ממשתנים הקשורים ביניהם ומייצגים יחד תופעה אחת.

בניתוח התקבלו 5 גורמים (פקטורים), המסבירים 77% מן השונות. כל גורם קיבל ציון ממוצע של שביעות רצון:

גורם ראשון	<u>סביבה חברתית</u> (ציון ממוצע=4.4) יחסם של תושבים אחרים ביישוב
גורם שני	<u>מיזוג אוויר</u> (ציון ממוצע 4.4) מזגן
גורם שלישי	<u>רמת הארגון וטיב השירות</u> (ציון ממוצע=4.3) יחסו של המפעיל רמת השירות מערכת קבלת הזמנות גודל החדר רמת המחיר קבלת מידע על הפעילות באזור
גורם רביעי	<u>מאפייני יחידת הנופש</u> (ציון ממוצע 4.2) מקלחת ושירותים טיפול החצר והסביבה מסביב לחדר הניקיון בחדרים הריהוט בחדר
גורם חמישי	<u>פעילות פנאי ונופש</u> (ציון ממוצע 3.5) פעילויות לילדים פעילויות ביישוב סידורי האוכל

הגורם הראשון (יחסם של חברי היישוב) והשני (מיזוג אוויר) זכו לציונים ממוצעים גבוהים (4.4). הגורם השלישי מייצג את המשתנים הקשורים לרמת הארגון ולטיב השירות, ושביעות הרצון הממוצעת בתחום זה היא 4.3. מאפיינים שונים של יחידת הנופש עצמה התקבצו בגורם הרביעי, ושביעות הרצון כאן היא - 4.2. שביעות הרצון הנמוכה ביותר (3.5) נמצאה בגורם החמישי, המתייחס להיצע הפעילויות ביישוב בכלל ולילדים בפרט, וכן לסידורי האוכל.

נראה כי התחום העיקרי שבו נדרש שיפור משמעותי הוא ההיצע של פעילויות פנאי ונופש, ובעיקר כאלה המתאימות לבילוי משפחתי עם הילדים.

3. נכונות לנפוש באירוח כפרי בעתיד

אחד המדדים לשביעות הרצון של הנופשים מהאירוח הכפרי הוא רצונם לשוב ולבלות את חופשתם בדרך זו גם בעתיד. המרואיינים נשאלו האם הם ישובו להתארח בלינה כפרית ביישוב כלשהו. כמעט כולם (96%) השיבו בחיוב, וכך גם נמצא בסקר הקודם (93%).

חיזוק למגמה זו נמצא בתשובה לשאלה נוספת: לאור התפתחותה של תופעה חדשה בתחום התיירות, של השכרת חדרים בעיר, נשאלו הנופשים האם יהיו מוכנים להתאכסן במקום הדומה ללינה כפרית אך ממוקם ביישוב עירוני. 56% השיבו בשלילה. במלים אחרות, מה שחשוב אותם נופשים הוא האווירה הכפרית המיוחדת, השקט והקרבה לטבע. המבקרים לא יוצאים לכפר בגלל צורך האכסון אלא בגלל האווירה הכפרית והפעילויות הקשורות בטבע.

פרק רביעי

ההוצאות בתקופת החופשה

סקר ההוצאות נעשה כאמור באמצעות השאלון (ראהנספח 1), בו נתבקשו הנופשים לפרט את הוצאותיהם בכל אחד מימי החופשה, לפי סעיפי הוצאה שונים (לינה, ארוחות, כניסה לאתרים, קניות וכו'). כמו כן נתבקשו לציין האם ההוצאה בוצעה ביישוב הלינה או מחוצה לו.

1. כלל ההוצאות של הנופשים בימי החופשה

לוח 15 להלן מציג את הממוצעים שחושבו - ממוצע ההוצאות למשפחה לכל החופשה וליום חופשה אחד, וכך גם הממוצע לנפש. בכל קטגוריה חושב גם ממוצע ההוצאות שבוצעו בתוך היישוב שבו נופשים (עבור לינה ועבור דברים אחרים) ומחוץ ליישוב.

לפי נתונים אלה ההוצאה הממוצעת של משפחה הנופשת באירוח כפרי היא 892 ש"ח, וההוצאה לנפש ליום חופשה - 124 ש"ח. חשוב להדגיש שהלינה הכפרית מהווה רק כמחצית מכלל ההוצאות בתקופת החופשה. כלומר, על כל שקל שהנופשים באירוח כפרי מוציאים על לינה הם מוציאים שקל נוסף באזור על דברים אחרים, בעסקי תיירות ובעסקים לא תיירותיים (שיפורטו בהמשך).

מסקנה חשובה נוספת העולה מנתוני ההוצאות נוגעת לפיזור הגיאוגרפי שלהן: הוצאות הלינה משולמות כמובן ביישוב עצמו, אך ההוצאות האחרות מבוצעות ברובן מחוץ ליישוב, כך שקרוב ל-40% מכלל הוצאות הנופשים מתפזרות באזור. במילים אחרות, תושבי האזור כולו, ולא רק מפעילי האירוח הכפרי, נהנים מנתח נכבד של ההכנסות הנובעות מההוצאות הישירות של הנופשים.

לוח 15: ממוצע הוצאות החופשה למשפחה ולנפש, ביישוב ומחוצה לו (בש"ח)

ממוצע סה"כ ההוצאות	ממוצע* הוצאה מחוץ ליישוב	ממוצע* הוצאה ביישוב			
		סה"כ	אחר	לינה	
892	333	559	80	479	הוצאות למשפחה לכל ימי החופשה
288	109	179	33	146	הוצאות לנפש לכל ימי החופשה
358	143	215	58	157	הוצאות למשפחה ליום חופשה
124	49	75	14	61	הוצאות לנפש ליום חופשה

* הממוצע חושב עבור כל הנופשים, כאשר נופשים שלא הוציאו כסף באחת מן הקטגוריות נכנסו לחישוב בהוצאה שווה לאפס.

2. ניתוח סעיפי הוצאות

ההוצאות השונות בימי החופשה פורטו כאמור לסעיפים שונים, חלקם נוגעים ישירות לפעילויות נופש וחלקם נובעים מעצם השהייה מחוץ לבית.

מהם סעיפי ההוצאות השכיחים ביותר בקרב הנופשים?

לוח 16 להלן מפרט את סעיפי ההוצאות ומציג את אחוז הנופשים שהוציאו כסף בכל אחד מהסעיפים האלה במהלך ימי החופשה.

מלבד סעיף הלינה, אשר ברור כי הוא חל על כל הנופשים, הסעיפים האחרים המשותפים למרבית הנופשים הם הוצאות אוכל (במסעדות ובקניית מוצרי מזון) ודלק. מבין פעילויות הנופש המובהקות שכיחות בעיקר הוצאות על דמי כניסה לאתרי טבע ולמתקני מים וספורט, (למעלה משליש מהנופשים רשמו הוצאות בסעיפים אלה). פעילויות נפוצות פחות הן שכירה של סירות, טיולי גיפים, רכיבה על סוסים, ביקור במוזיאונים, מופעי בידור וכדומה (15%-17% מהנופשים הוציאו כסף לפעילויות אלה). השימוש בשירותי קוסמטיקה ובטיפולי מרפא הוא נדיר (פחות מ-5% מהנופשים), ונדיר ביותר השימוש בשירותי מדריך, וזאת למרות שהפעילויות בחיק הטבע תופסות מקום נכבד בנופש המשפחתי. יש לציין כי ההוצאות לטיפולי מרפא בדרום גבוהות בגלל חמי יואב, אך אין הן באות לביטוי בסקר זה. הדבר נובע מן העובדה שהנופשים בסקר לנו בשדה יואב במסגרת עיסקת חבילה שכללה הוצאות לינה ודמי שימוש בחמי יואב ולא ניתן היה להפריד ביניהם.

הוצאות אשר אינן קשורות ישירות לפעילויות נופש ופנאי הן של קניות בחנויות מקומיות. פרט לקנייה של מוצרי מזון, שתייה ודלק המתבצעת על-ידי מרבית הנופשים, יש גם שיעור ניכר של כאלה הקונים מזכרות ומוצרים שונים בחנויות מפעל ובחנויות אחרות באזור (כרבע מהנופשים).

לוח 16: אחוז הנופשים אשר הוציאו כסף בכל אחד מסעיפי ההוצאות (%)

סעיפי ההוצאה	ביישוב הלינה	מחוץ ליישוב הלינה
לינה (וארוחת בוקר אם היא כלולה במחיר)	100.0	-
ארוחות במסעדות ובמזנונים	15.8	60.1
קניות אחרות של מוצרי מזון, שתייה ומוצרי טבק	18.3	46.1
קניית מזכרות בחנויות מפעל, ובחנויות אחרות	4.0	20.3
דמי כניסה לשמורות טבע, גנים לאומיים		
ואתרים דומים	4.7	35.0
דמי כניסה למתקני מים וספורט ולאתרים דומים	6.3	28.7
שכירת סירות, טיולי גיפים, חמורים, סוסים וכו'	3.4	14.4
מוזיאונים, פעילויות בידור ובילוי	3.1	13.3
דלק	13.1	66.5
שירותי מדריך	0.2	0.4
טיפולי מרפא וקוסמטיקה	0.7	4.0
הוצאות אחרות	0.7	4.0

מהו גובה ההוצאות בסעיפים השונים?

העלות הממוצעת של כל אחד מסעיפי ההוצאות מוצגת בלוח 17, בשתי שיטות חישוב. ממוצע 1 חושב רק לגבי נופשים שביצעו הוצאה בסעיף המסוים; ממוצע 2 חושב עבור כל הנופשים, אלה שלא הוציאו כסף בסעיף מסוים נכללו בחישוב עם הוצאה השווה לאפס. נוסף לחישוב ההוצאות למשפחה מוצג גם ממוצע הוצאות לנפש (לוח 18).

בחינת העלויות של שירותי הנופש השונים (על פי ממוצע 1, של הצורכים בפועל) מראה כי בצד הלינה והאוכל, שהם סעיפי ההוצאות הכבדים ביותר, ההוצאות הגבוהות הן לפעילויות מיוחדות כמו טיולי ג'יפים, שכירת סירות, רכיבה על סוסים, לטיפולים "מפנקים" כמו קוסמטיקה וטיפולי מרפא, ולפעילויות תרבות ובידור. ייתכן שהעלות הגבוהה של תחומי פעילות אלה, בצד העובדה שחלקם אינו מתאים לביילוי עם ילדים, יש בהם כדי להסביר את מיעוט הנופשים שהשתתפו בהם (ראה לוח 16 לעיל).

לוח 17: ממוצע ההוצאות למשפחה במשך כל ימי החופשה, לפי סעיפי הוצאות (ש"ח)

מחוץ ליישוב הלינה		ביישוב הלינה		סעיפי ההוצאה
ממוצע *2	ממוצע *1	ממוצע *2	ממוצע *1	
-	-	479	479	לינה (וארוחת בוקר אם היא כלולה במחיר)
121	218	30	204	ארוחות במסעדות ובמזנונים
55	129	20	122	קניות אחרות של מוצרי מזון, שתייה ומוצרי טבק
15	79	5	137	קניית מזכרות בחנויות מפעל, ובחנויות אחרות
				דמי כניסה לשמורות טבע, גנים לאומיים
22	70	3	73	ואתרים דומים
22	81	3	56	דמי כניסה למתקני מים וספורט ולאתרים דומים
18	131	4	111	שכירת סירות, טיולי ג'יפים, חמורים, סוסים וכו'
16	126	3	96	מוזיאונים, פעילויות בידור וביילוי
54	87	10	79	דלק
0.3	75	0.1	60	שירותי מדריך
3	75	1	166	טיפולי מרפא וקוסמטיקה
6	160	1	156	הוצאות אחרות

* ממוצע 1 חושב רק עבור נופשים שהוציאו כסף בסעיף מסוים, אלה שלא רשמו הוצאות בסעיף הזה לא נכללו בחישוב הממוצע. ממוצע 2 חושב לגבי כל הנופשים. נופשים שלא הוציאו כסף באחת מן הקטגוריות נכנסו לחישוב בהוצאה שווה לאפס.

לוח 18: ממוצע* הוצאות לנפש במשך כל ימי החופשה (ש"ח)

מחוץ ליישוב הלינה	ביישוב הלינה	סעיפי הוצאה
-	158	לינה (וארוחת בוקר אם היא כלולה במחיר)
74	67	ארוחות במסעדות ובמזנונים
36	42	קניות אחרות של מוצרי מזון, שתייה ומוצרי טבק
26	59	קניית מזכרות בחנויות מפעל, ובחנויות אחרות
		דמי כניסה לשמורות טבע, גנים לאומיים
22	24	ואתרים דומים
26	19	דמי כניסה למתקני מים וספורט ולאתרים דומים
35	29	שכירת סירות, טיולי גיפים, חמורים, סוסים וכו'
50	37	מוזיאונים, פעילויות בידור ובילוי
28	26	דלק
10	4	שירותי מדריך
47	72	טיפול מרפא וקוסמטיקה
46	67	הוצאות אחרות

* הממוצע חושב רק עבור הנופשים שהוציאו כסף באותו סעיף.

התפלגות כלל הוצאות של הנופשים לפי סעיפי הוצאה

ההוצאה הכוללת של הנופשים בתחומי הפעילות השונים היא מכפלה של השכיחות והעלות, כלומר של מספר הנופשים שהוציאו כסף בכל סעיף ושל מחירי הפעילויות באותו סעיף. לוח 19 מסכם את התפלגות הוצאות לכלל הנופשים, ביישובי האירוח ומחוצה להם, באחוזים - מהו חלקו של כל סעיף הוצאה בעלות הכוללת של החופשה.

לוח 19: התפלגות סה"כ הוצאות הנופשים לפי סעיפי הוצאות (ב-%)

מחוץ ליישוב הלינה	ביישוב הלינה	סעיפי הוצאה
-	48.7	לינה (וארוחת בוקר אם היא כלולה במחיר)
12.1	4.4	ארוחות במסעדות ובמזנונים
6.8	3.1	קניות אחרות של מוצרי מזון, שתייה ומוצרי טבק
2.2	0.7	קניית מזכרות בחנויות מפעל, ובחנויות אחרות
3.2	0.6	דמי כניסה לשמורות טבע, גנים לאומיים ואתרים דומים
2.8	0.6	דמי כניסה למתקני מים וספורט ולאתרים דומים
1.9	0.6	שכירת סירות, טיולי גיפים, חמורים, סוסים וכו'
1.7	0.5	מוזיאונים, פעילויות בידור ובילוי
7.0	1.8	דלק
0.0	0.0	שירותי מדריך
0.5	0.0	טיפול מרפא וקוסמטיקה
0.5	0.2	הוצאות אחרות
38.8	61.2	סה"כ

כאמור, כ-60% מההוצאות מבוצעות ביישובי הלינה, ועיקרו של הסכום הזה הוא עבור הלינה עצמה. ההוצאות בתחומים האחרים מתבצעות ברובן מחוץ ליישוב. אחוז גבוה מההוצאה הכוללת (קרוב ל-30%) מוקדש לארוחות במסעדות ולקנייה של מוצרי מזון ושתייה, ועוד כ-7.5% מוציאים על דלק. על פעילויות הנופש והפנאי השונות מוציאים כ-11%, וקניית אחרות, שאינן של מוצרי מזון, מהוות עוד 2.5% מההוצאות.

"תקציב החופשה" של הנופשים באירוח הכפרי נראה אפוא כך באחוזים:

לינה -	52
ארוחות וקניית מזון -	27
דלק -	7.5
פעילויות פנאי -	11
קניות אחרות -	2.5
	<hr/>
	100.0

3. אומדן ההוצאות של כלל אוכלוסיית הנופשים באירוח כפרי בשנת 1993

מספר הלינות של כלל הנופשים באירוח כפרי בשנת 1993 נאמד מתוך נתוני מפקד חדרי האירוח הכפרי שנעשה השנה על ידי משרד התיירות (פליישר, בירן וניצב, 1994).

ההוצאה לנפש ליום חופשה, כפי שחושבה בסקר זה, הוכפלה במספר הלינות הארצי, ונתקבל ניפוח של הוצאות כלל אוכלוסיית הנופשים באירוח כפרי במהלך 1993. התוצאות מוצגות בלוח 20. הנתונים מופיעים במחיר 1994 (שהיא שנת הסקר) וכוללים מע"מ.

הסכום הכולל שהוציאו הנופשים באירוח כפרי בארץ בשנת 1993 נאמד בלמעלה מ-100 מיליון ש"ח. עיקר הוצאות הנופש (מעל 80%) בוצעו בצפון הארץ, שם מרוכזות מרבית יחידות הנופש הכפריות. אומדנים אלה שימשו בסיס לחישוב ההשפעות העקיפות שיש לתיירות הכפרית על כלכלת האזור, חישוב שנעשה באמצעות לוחות תשומה-תפוקה רב-אזוריים (ראה פרק חמישי להלן).

לוח 20: סה"כ ההוצאות של כלל הנופשים באירוח כפרי ב-1993*, במחירי 1994 (באלפי ש"ח).

סה"כ	מחוז צפון	מחוז דרום	סעיפי ההוצאה
49,855	41,639	8,217	לינה (וארוחת בוקר אם היא כלולה במחיר)
18,887	15,697	3,190	ארוחות במסעדות ובמזנונים
			קניות אחרות של מוצרי מזון,
7,729	6,354	1,375	שתייה ומוצרי טבק
			קניית מזכרות בחנויות מפעל,
2,348	2,195	154	ובחנויות אחרות
			דמי כניסה לשמורות טבע, גנים לאומיים
3,123	2,420	703	ואתרים דומים
			דמי כניסה למתקני מים
3,323	2,453	870	וספורט ולאחרים דומים
			שכירת סירות, טיולי גייפים,
1,972	1,572	400	חמורים, סוסים וכו'
2,138	1,646	492	מוזיאונים, פעילויות בידור ובילוי
9,295	6,737	2,557	דלק
10	10	0	שירותי מדריך
785	781	4	טיפול מרפא וקוסמטיקה
988	900	88	הוצאות אחרות
100,454	82,403	18,051	סה"כ

* הניתוח מהמדגם לכלל אוכלוסיית הנופשים נעשה מתוך נתוני מפקד חדרי האירוח. (נפלישר, בירן ניצב)

4. השפעת מאפייני הנופשים על הוצאותיהם

בניתוח נתוני הסקר נבדק גם הקשר בין נתוני הרקע של הנופשים - גיל, השכלה והכנסה - לבין הוצאותיהם במהלך החופשה. קשר זה נבדק בניתוח רגרסיה רב-משתנית. המשתנה התלוי, הוצאות המשפחה בחופשה, חולק לשתי קטגוריות - הוצאות על לינה והוצאות אחרות מלבד לינה. המשתנים המסבירים כללו את נתוני הרקע של ממלא השאלון - גיל, השכלה, הכנסה משפחתית. כמו כן הוכנסו לניתוח הרגרסיה המשתנים המשפיעים בוודאות על גובה ההוצאות בחופשה - מספר ימי החופשה, מספר המבוגרים ומספר הילדים במשפחה שהשתתפו בחופשה (הכללתם בניתוח הרגרסיה נועדה לנטרל את השפעתם ולבדוק אם המאפיינים האחרים של הנופשים משפיעים על ההוצאות כאשר ימי החופשה ומספר הנופשים במשפחה מוחזקים קבוע). תוצאות ניתוח הרגרסיה, להוצאות לינה ולהוצאות אחרות, מוצגות בלוח 21.

הקשר החיובי בין הוצאות הלינה לבין משך החופשה ומספר הילדים שהשתתפו בהן מובן מאליו. אך מעבר להשפעתם של משתנים אלה נמצא גם קשר חיובי לרמת הכנסה - בעלי הכנסה גבוהה יותר מוציאים סכום גבוה יותר על לינה, כלומר מעדיפים, וגם יכולים, ללון במקומות לינה יקרים יותר. כאשר המשתנה התלוי הוא הוצאות אחרות מלבד לינה, השפעתה של רמת ההכנסה על גובה ההוצאות בולטת אף יותר. ממצא זה אולי צפוי ובלתי משפיע, אך מעניין שהשפעתה של רמת ההכנסה קיימת גם כאן, למרות שמדובר בלינה כפרית, שפערי המחירים בתוכה אינם מאד גדולים ושאוכלוסיית הנופשים בה היא הומוגנית למדי. נראה כי התיירות

הכפרית היא מוצר צריכה נורמלי ומוציאים עליה יותר ככל שעולה רמת ההכנסה.

העובדה שמספר הילדים אינו משפיע על ההוצאות האחרות מלבד הלינה מצביעה על כך שכנראה קיימת תחלופה בין מחיר לכמות הנצרכת. לדוגמה, כאשר יוצאים לנופש עם ילדים קונים אמנם יותר אוכל אך במחירים זולים יותר, כך שסך כל ההוצאה אינה משתנית. גם כאשר הוצאו מסעיף ההוצאות האחרות שאינן תלויות במספר הילדים בחופשה, נתקבלה אותה תמונה, לפיה רק רמת ההכנסה משפיעה באופן מובהק על גובה ההוצאות.

למשתנים האחרים שנבדקו, גיל ורמת השכלה, לא הייתה כל השפעה על גובה ההוצאות ללינה וההוצאות האחרות.

לוח 21: תוצאות אמדן ההשפעות של מאפייני הנופשים על ההוצאות ללינה והוצאות אחרות

הוצאות אחרות מלבד לינה	הוצאות ללינה	משתנה
מקדם	מקדם	
*116.4	*142.4	מספר ימי חופשה
-21.7	-2.4	גיל ממלא השאלון
2.6	5.8	השכלת ממלא השאלון
0.6	*67.2	מספר הילדים בנופש
1.5	1.3	מספר המבוגרים בנופש
*83.4	*27.5	הכנסת המשפחה
-116.6	-88.0	קבוע
0.2	0.37	R ²
13.0	40.0	F-value
413	413	מספר תצפיות

* מקדם מובהק ברמת מובהקות של 0.05

ניתוח השפעות העקיפות של האירוח הכפרי

אחת השיטות המקובלות למדידת השפעות עקיפות של הוצאות תיירים על סקטורים אחרים בכלכלה היא השימוש בלוחות תשומה-תפוקה. בעזרת לוחות אלה ניתן לאמוד את מכפילי התפוקה והתעסוקה. המכפילים מודדים את התרומה הנוספת, בענפי הכלכלה השונים, שיש לכל שקל ולכל מועסק בענף התיירות. שימוש במכפילים מקובל בספרות התיירותית. דוגמאות טובות לכך הם (1982) Mathieson and Wall, (1979) Cleverdon, Archer (1989), Murphy (1985).

בארץ פותח מודל תשומה-תפוקה רב-אזורי על ידי פרימן (פרימן, טלפז, פליישר ולאופמן 1991) בעזרתו חושבו מכפילי התפוקה והתעסוקה של ענף התיירות הכפרית. החלוקה האזורית לצורך החישוב התייחסה למחוז הצפון מחוז הדרום ושאר הארץ. המכפילים חושבו לפי שני מודלים: פתוח וסגור. המודל הפתוח אינו לוקח בחשבון את תוספת הצריכה הפרטית שנובעת מן המועסקים בענפים השונים כתוצאה מפעילות האירוח הכפרי. במודל הסגור מניחים כי ההכנסות של המועסקים בפעילויות הקשורות (ישירות או בעקיפין) באירוח הכפרי, מעודדת צריכה פרטית שיוצרת אף היא תוספת לתפוקה ולתעסוקה. למעשה מהווים המכפיל הפתוח והמכפיל הסגור גבול תחתון וגבול עליון לטווח של המכפיל. חישוב המכפילים נעשה על ידי שתילת ענף חדש בלוחות תשומה-תפוקה והוא ענף התיירות הכפרית, מבנה הוצאות של עסקי הלינה עצמם נעשה לפי מבנה הוצאות של אכסניות ומלונות מדרגה נמוכה, מכיוון שלא היה בידינו אומדן מבנה הוצאות של מפעילי האירוח הכפרי. המכפיל מתקבל על ידי הכפלה של השמושים הסופיים המפורטים בלוח 20 בהיפוך המטריציוני של לוח המקדמים.

המבנה הרב-אזורי מאפשר להבחין בין תפוקה ותעסוקה הנוצרים באזור, לבין תפוקה ותעסוקה היוצאים מן האזור.

מכפילי התפוקה

מכפיל התפוקה לפי המודל הפתוח הוא 1.84 (ראה פירוט חישוב המכפילים בנספח 2), כלומר על כל שקל שמוצא באופן ישיר על ידי הנופשים, ללינה או להוצאות אחרות, נוצרים עוד 0.84 ש"ח, באזור או מחוצה לו. השפעות הישירות והעקיפות של הלינה הכפרית מוצגת להלן:

פירוט השפעות ענף האירוח הכפרי לפי המודל הפתוח	מבנה המכפיל (*)	המכפיל 1 ש"ח בלינה כפרית
<u>השפעות ישירות</u>		
הכנסה מלינה באזור	0.50	1.00 ש"ח
הכנסות צריכת שירותים ומוצרים אחרים באזור על-ידי הנופשים	0.50	1.00 ש"ח
<u>השפעות עקיפות</u>		
הכנסות מעסקים אחרים באזור והמספקים סחורות ושירותים לעסקי התיירות	0.48	0.96 ש"ח
הכנסות מעסקים אחרים מחוץ לאזור	0.36	0.72 ש"ח
סה"כ	1.84	3.68 ש"ח

(*) כלומר: ההשפעות הישירות:

כל שקל של שמושים סופיים של תיירים בתיירות כפרית מתחלק לשניים, חצי לינה בתיירות הכפרית וחצי ליתר הוצאות.

ההשפעות העקיפות:

באזור עצמו נוספים 0.48 ש"ח ומחוץ לאזור עוד 0.36 ש"ח.

הלינה הכפרית מהווה, כאמור, כמחצית מכלל הוצאות הנופשים באירוח כפרי (ראה לוח 20), כלומר על כל שקל שמוציאים הנופשים ישירות על לינה כפרית הם מוציאים ישירות עוד שקל אחד באזור בעסקים אחרים, חלקם בעסקי תיירות (כמו אתרי מים) וחלקם לא (כמו תחנות דלק וחנויות). שני שקלים אלה מגולגלים הלאה לעסקים המספקים מוצרים ושירותים לעסקים שהנופשים ביקרו בהם. שקלים "מגולגלים" אלה יוצרים את ההשפעות העקיפות, אשר כוללות הכנסות של עסקי ביטוח, בעלי מלאכה, סיטונאי מזון וכד', שעובדים באזור ומחוצה לו. לפי מכפיל תפוקה של 1.84 כל שקל בהשפעות הישירות יוצר עוד 0.84 ש"ח בעקיפות. לכן שני השקלים בהשפעות הישירות (אחד בלינה והשני בשאר העסקים) יצרו עוד 1.68 ש"ח בעסקים אחרים, שברובם אינם תיירותיים. מתוכם 0.96 ש"ח נשאר באזור ו-0.72 ש"ח עוברים אל מחוץ לאזור (על פי המודל, ראה נספח 2).

מכפיל התפוקה לפי **המודל הסגור** הוא 3.54, כלומר על כל שקל שמוצא באופן ישיר על ידי הנופשים, בלינה או בעסקים אחרים, נוצרים עוד 2.54 ש"ח באזור ומחוצה לו. מכפיל זה גבוה יותר מן המכפיל של המודל הפתוח מכיוון שהוא כולל את תוספת הצריכה הפרטית של כל המועסקים (ישירות או בעקיפין) בפעילויות כלכליות הקשורות לאירוח הכפרי. ההשפעות הישירות והעקיפות של הלינה הכפרית לפי המודל הסגור מוצגות להלן:

פירוט השפעות ענף האירוח הכפרי לפי המודל הסגור	מבנה המכפיל הסגור	המכפיל ל-1 ש"ח בלינה כפרית
<u>השפעות ישירות</u>		
הכנסה מלינה באזור	0.35	1.00 ש"ח
הכנסות מצריכת שירותים ומוצרים אחרים באזור על ידי הנופשים	0.35	הכנסות מצריכה ישירה של מוצרים אחרים 1.00 ש"ח
הכנסות העובדים ישירים ועקיפים	<u>0.30</u>	<u>0.86 ש"ח</u>
	1.00	סה"כ באזור 2.86 ש"ח
<u>השפעות עקיפות</u>		
הכנסות מעסקים אחרים באזור המספקים סחורות ושירותים לעסקי התיירות	1.40	4.00 ש"ח
הכנסות מעסקים אחרים מחוץ לאזור	1.14	3.25 ש"ח
סה"כ	3.54	10.11 ש"ח

לסיכום ניתן לומר כי על כל שקל שמוציאים הנופשים על לינה כפרית נוצרים עוד 2.68 ש"ח (לפי המודל הפתוח) עד 9.11 ש"ח (לפי המודל הסגור) בעסקים אחרים, כאשר מרבית התוספת נשארת באזור. במילים אחרות, תמיכה ממשלתית הניתנת למפעילי הלינה הכפרית תורמת למעשה להרבה מאד עסקים אחרים ומתפרשת על פני האזור כולו.

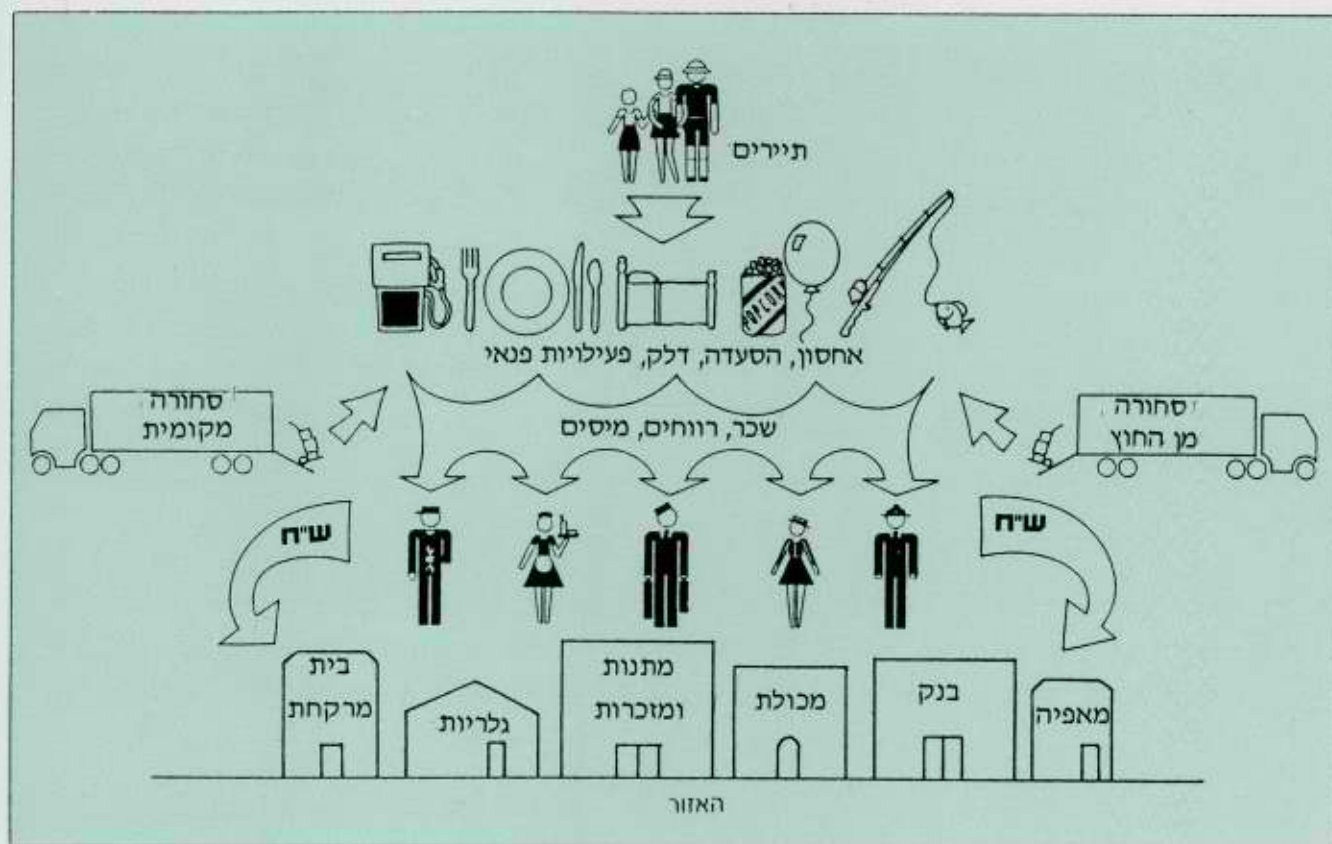
מכפילי תעסוקה

בדומה למכפילי התפוקה קיימים גם מכפילי תעסוקה, אולם המכפיל המוגדר כאן הוא של הלינה הכפרית ללא הקניית הנוספות, כלומר כל עובד שמועסק ישירות בענף הלינה הכפרית יוצר מקומות עבודה נוספים באותם עסקים המושפעים בצורה ישירה ועקיפה מהלינה הכפרית. מכפיל התעסוקה לפי **המודל הפתוח** הוא 2.18 כאשר מניחים שהעובדים באירוח הכפרי עובדים חצי משרה. הוא עולה ל-2.78 כאשר מניחים שהם עובדים בשליש משרה (היקף העבודה באירוח הכפרי נמוך יותר ממשרה מלאה, אך אין כיום מידע מדויק על היקפי המשרה ולכן ניתן פה טווח). לפי הניתוח של מכפילי התעסוקה (ראהנספח 2) ניתן לומר כי על כל מועסק בלינה הכפרית או בכל עסק אחר שבו רכשו הנופשים מוצרים ושירותים נוצרו עוד 1.18 עד 1.78 מקומות תעסוקה נוספים במשרה מלאה, 87 אחוז מהם (מחוז צפון ודרום).

מכפיל התעסוקה לפי **המודל הסגור** גבוה יותר בגלל תוספת הצריכה הפרטית של המועסקים, בדומה למכפיל התפוקה. מכפיל התעסוקה לפי מודל זה נע בין 3.94 לחצי משרה, ל-5.42 בשליש משרה כלומר על כל מועסק בלינה הכפרית או בעסקים האחרים נוצרים עוד 2.94 עד 4.42 מועסקים נוספים במשרה מלאה, 73 אחוז מהם באזור.

המחשה של שרשרת ההשפעות הישירות והעקיפות הנובעות מהפעילות התיירותית מוצגת בתרשים 1 להלן:

תרשים 1: השפעות התיירות על כלכלת האזור

השפעות ישירות מתיירות כוללות הכנסות בעסקי האכסון והבילוי והספקת שירותים למבקרים, כמו כן הן כוללות הכנסות מקניות של המבקרים בעסקים המקומיים. השפעות עקיפות כוללות את ההכנסות של העסקים המספקים סחורה מקומית וסחורה מן החוץ לכל העסקים הנהנים מהכנסות ישירות. הכנסות אלה, ישירות ועקיפות, יוצרות שכר ורווחים לאוכלוסייה המקומית ומגדילות בכך את הצריכה שלה מן העסקים המקומיים. המכפיל במודל הפתוח לא לוקח בחשבון גידול זה בצריכה בעוד המכפיל במודל הסגור לוקח בחשבון תרומה נוספת זו.

מדיניות ממשלתית של תמיכה בעסקי תיירות צריכה לקחת בחשבון את מכלול ההשפעות של הפעילות התיירותית, וככל שהדבר נוגע לתיירות הכפרית בארץ נראה כי השפעותיה הישירות והעקיפות יוצרות גידול משמעותי ביותר בתפוקה ובתעסוקה של האזור כולו. האירוח הכפרי בניגוד לאכסון בבתי מלון, יוצר מעצם טבעו פעילויות מגוונות של הנופשים מחוץ לאתר הלינה, שכן הוא אינו מספק את כל צורכי אורחיו (כפי שעושה בית המלון) והם נזקקים לשירותי הסעדה, קניות ומגוון של פעילויות בילוי ופנאי במקומות אחרים באזור. מה גם שהאוכלוסייה המתאכסנת בלינה הכפרית היא ברובה בעלת אמצעים, ולפיכך גם צרכנית של שירותי פנאי ושל שירותים ומוצרים אחרים, אותם היא מוצאת בעיקר מחוץ ליישובי האירוח הכפרי.

נספחים

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

החברה
הממשלתית
לתירות

משרד התיירות

המרכז ללימודי הפיתוח
DEVELOPMENT STUDY CENTER (D.S.C.)

נופש יקר,

מילוי שאלון זה חשוב לאיסוף מידע ולקידום ענף האירוח הכפרי. בחלקו הראשון חנך מתבקשת לענות על שאלות על האירוח הכפרי ומעבר לדרך, בחלקו השני, על החוצאות שלך בתקופת הנופש.

בברכה,
צוות המחקר

יחסם של תושבים
1 2 3 4 5
אחרים ביישוב
1 2 3 4 5
הריהוט בחדר
1 2 3 4 5
גודל החדר
1 2 3 4 5
הנקיון בחדרים
1 2 3 4 5
רמת השירות
1 2 3 4 5
קבלת מידע על
הפעילויות באזור
1 2 3 4 5
מערכת קבלת ההומנות
1 2 5 4 5
סידורי האוכל
1 2 3 4 5
פעילויות ביישוב
1 2 3 4 5
פעילויות לילדים
1 2 3 4 5
אחר _____

7. האם יצאתם לחופשה נוספת השנה?
1. לא
2. כן כמה פעמים _____
היכן (1) מלון (2) לינה כפרית
(3) חרי"ל (4) אחר _____

8. האם תשוב להתארח בלינה כפרית ביישוב
כלשהו? 1. כן, 2. לא

9. האם תלוגי במקום דומה ללינה הכפרית
ביישוב עירוני? 1. כן 2. לא

מעט מרטים לצורך עיבודים סטטיסטיים

10. מין המרואייני:
1. זכר 2. נקבה

11. גיל המרואייני:
1. עד 20
2. 20-29
3. 30-39
4. 40-49
5. 50-59
6. 60+

12. השכלת המרואייני:
1. יסודית או פחות
2. תיכון חלקי (מקצועי או עיוני)
3. תיכון מלא (מקצועי או עיוני)
4. השכלה על תיכונית (סמינר, בייס
לחנדסאות)
5. השכלה אקדמאית

13. עם כמה ילדים הגעתם לחופשה הנוכחית

14. ההכנסה החדשית הממוצעת למשפחה
בישראל היא בערך 3,700 ש"ח נטו לחודש.
האם המשפחה שלכם מרוויחה
1. הרבה מתחת לממוצע
2. במידת מה מתחת לממוצע
3. כמו הממוצע
4. במידת מה מעל הממוצע
5. הרבה מעל הממוצע

מספר טלפון של המרואייני (לצורך אימות)

תאריך 94 _____
1. יום חול 2. שישי / שבת / חג / ערב חג

שם יישוב הנופש _____

1. איך נדע לך על המקום הזה?
1. שמעתי מחברים / משפחה
2. קראתי מודעת מירסום בעיתון
3. קראתי כתבה בעיתון או שמעתי
ברדיו ובטלוויזיה
4. ממדריך ללינה כפרית
(B&B, קח אויר וכד')
5. מיחידת לינה כפרית אחרת אליהם
התקשרתי ולא היה להם מקום.
6. סוכן נסיעות/חברת שיווק
7. אחר, פרט: _____

2. מסי הנפשות וכולל המרואייני) במשפחה
איתם יצא לנופש? _____

3. כמה לילות תלוגו בשה"כ במקום הזה?
לילות _____

4. האם הארוח כלל ארוחת בוקר?
1. כן 2. לא

5. ציינו / איזו מהפעילויות הרשומות מטה
בצעת במהלך החופשה הנוכחית

1. ביקור ביערות
2. ביקור בשמורות טבע/גנים לאומיים
3. טיול בטבע
4. ביקור במוזיאון
5. ביקור בפסטיבל או ארוע מיוחד
6. ביקור באתר הסטורי / ארכיאולוגי
7. ביקור באתרי מים (שיט בסירות,
בריכות טארק מים, ים)
8. סיור ביישוב בו אתם מתארחים
9. לאכול במסעדה
10. קניות של מצרכי מזון בחנויות או
בקיוסקים
11. קניות במקומות אחרים כולל מילוי דלק

6. דרג את רמת שביעות הרצון שלך
מהאיפיונים השונים של המקום הזה לפי
חמש דרגות של שביעת רצון. (אם האפיון
לא היה קיים לא לענות) דרגה 5 פרושה
מאוד שבע רצון ודרגה 1 פרושה מאד
לא שבע רצון.

לא
שבע רצון
שבע רצון

טיפוח החצר והסביבה
מסביב לחדר
מקלחת ושירותים
מזגן
רמת מחיר
יחסו של המפעיל

1 2 3 4 5
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5

נספח 2: לוחות תשומה - תפוקה

הענפים במודל התר"א - תיירות כפרית

מספר סידורי ענפים	ענפי המשק
1	חקלאות
2	תעשית מזון
3	זיקוק נפט
4	חציבה ומינרלים אל מתכתיים
5	סקסטיל,עור,ץ, נייר ודפוס, גומי ופלסטיק
6	מתכת,מוצרי חשמל, מכוניות, ויתר התעשייה
7	אספקת מים וחשמל
8	בניה ובינוי
9	תחבורה יבשתית ויתר התחבורה
10	תחבורה ימית
11	תחבורה אווירית
12	נמלי - ים ורשות הנמלים
13	נמלי תעופה ורשות שדות תעופה
14	תקשורת
15	שרותים:בריאות,חינוך, אישיים,
16	מסחר והוצאות כלליות
17	מלוותות ברמה נמוכה (2,1) + אכסניות
18	מלוותות ברמה בינונית(3,4) +כפרי נופש
19	מלוותות ברמה גבוהה(5) (+5)
20	מסעדות תיירים
21	חנויות תיירים
22	השכרת רכב
23	חברות טיולים
24	תיירות כפרית

תפוקה נובעת מודל פתוח (מליוני ש"ח 1990)

	צפון	חיפה	מרכז	תל אביב	ירושלים	דרום
1	5.375	0.001	0.048	0.000	0.000	0.932
2	13.088	0.002	0.087	0.497	0.000	2.101
3	0.000	7.069	0.000	0.000	0.000	0.000
4	0.034	0.015	0.001	0.000	0.001	0.089
5	2.602	0.065	0.017	0.457	0.029	0.484
6	2.641	0.195	0.280	0.605	0.065	0.432
7	2.092	0.242	0.005	0.032	0.007	0.446
8	0.440	0.022	0.005	0.158	0.040	0.157
9	1.233	0.582	0.015	0.127	0.059	0.246
10	0.000	0.459	0.000	0.000	0.000	0.137
11	0.001	0.000	0.078	0.000	0.000	0.004
12	0.000	0.203	0.000	0.000	0.000	0.038
13	0.002	0.000	0.076	0.000	0.000	0.004
14	0.315	0.011	0.002	0.026	0.015	0.069
15	8.725	0.467	0.059	6.782	1.446	2.803
16	1.895	0.442	0.019	1.004	0.042	0.351
17	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
18	0.007	0.001	0.000	0.003	0.001	0.003
19	0.007	0.001	0.000	0.003	0.001	0.003
20	9.504	0.002	0.181	0.005	0.000	1.751
21	0.152	0.000	0.000	0.000	0.068	1.211
22	0.115	0.001	0.001	0.004	0.001	0.027
23	0.011	0.000	0.000	0.006	0.002	0.004
24	25.179	0.000	0.000	0.000	0.000	4.969
סה"כ	73.417	9.781	0.876	9.709	1.777	16.260

סה"כ 111.820

מספר מועסקים נובע ישירות משמושים סופיים במודל ת. כפרית

	צפון	חיפה	מרכז	תל אביב	ירושלים	דרום
1	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2	12.74	0.00	0.00	0.00	0.00	8.44
3	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	13.44
4	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
5	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
8	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
9	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
11	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
12	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
13	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
14	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
15	61.76	0.00	0.00	0.00	0.00	6.67
16	5.58	0.00	0.00	0.00	0.00	0.26
17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
18	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
19	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
20	98.33	0.00	0.00	0.00	0.00	9.13
21	16.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.44
22	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
23	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
24	845.00	0.00	0.00	0.00	0.00	129.00
סה"כ	1039.61	0.00	0.00	0.00	0.00	167.38

1206.99

סה"כ מועסקים ישירים

מספר מועסקים נובע מודל פתוח 24 ענפים

	צפון	חיפה	מרכז	תל אביב	ירושלים	דרום
1	50.34	0.01	0.38	0.00	0.00	11.00
2	43.40	0.01	0.29	1.65	0.00	21.33
3	0.00	4.37	0.00	0.00	0.00	0.00
4	0.18	0.06	0.00	0.00	0.00	0.58
5	16.74	0.40	0.13	3.18	0.20	3.35
6	13.43	0.90	1.44	2.43	0.34	3.01
7	7.72	1.11	0.02	0.14	0.03	3.00
8	2.97	0.15	0.03	1.06	0.27	1.06
9	12.10	5.71	0.15	1.25	0.58	1.65
10	0.00	0.61	0.00	0.00	0.00	0.90
11	0.00	0.00	0.10	0.00	0.00	0.03
12	0.00	1.79	0.00	0.00	0.00	0.22
13	0.02	0.00	0.67	0.00	0.00	0.02
14	2.78	0.10	0.02	0.23	0.14	0.31
15	100.34	4.94	0.66	62.64	15.53	12.51
16	19.44	4.54	0.20	10.30	0.44	1.70
17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
18	0.07	0.01	0.00	0.03	0.01	0.01
19	0.07	0.01	0.00	0.03	0.01	0.01
20	98.46	0.02	1.87	0.05	0.00	8.29
21	1.86	0.00	0.00	0.00	0.83	5.77
22	1.98	0.02	0.01	0.07	0.02	0.13
23	0.09	0.00	0.00	0.05	0.02	0.02
24	845.09	0.00	0.00	0.00	0.00	129.02
סה"כ	1217.08	24.76	5.99	83.10	18.40	203.93

1553.25

974.11

1.5945369 מכפיל תעסוקה

מספר מועסקים נובע מודל פתוח 24 ענפים (בהנחה של שלישי משרה לעובד בת. כפרית)

	צפון	חיפה	מרכז	תל אביב	ירושלים	דרום
1	50.34	0.01	0.38	0.00	0.00	11.00
2	43.40	0.01	0.29	1.65	0.00	21.33
3	0.00	4.37	0.00	0.00	0.00	0.00
4	0.18	0.06	0.00	0.00	0.00	0.58
5	16.74	0.40	0.13	3.18	0.20	3.35
6	13.43	0.90	1.44	2.43	0.34	3.01
7	7.72	1.11	0.02	0.14	0.03	3.00
8	2.97	0.15	0.03	1.06	0.27	1.06
9	12.10	5.71	0.15	1.25	0.58	1.65
10	0.00	0.61	0.00	0.00	0.00	0.90
11	0.00	0.00	0.10	0.00	0.00	0.03
12	0.00	1.79	0.00	0.00	0.00	0.22
13	0.02	0.00	0.67	0.00	0.00	0.02
14	2.78	0.10	0.02	0.23	0.14	0.31
15	100.34	4.94	0.66	62.64	15.53	12.51
16	19.44	4.54	0.20	10.30	0.44	1.70
17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
18	0.07	0.01	0.00	0.03	0.01	0.01
19	0.07	0.01	0.00	0.03	0.01	0.01
20	98.46	0.02	1.87	0.05	0.00	8.29
21	1.86	0.00	0.00	0.00	0.83	5.77
22	1.98	0.02	0.01	0.07	0.02	0.13
23	0.09	0.00	0.00	0.05	0.02	0.02
24	281.70	0.00	0.00	0.00	0.00	43.01
סה"כ	653.69	24.76	5.99	83.10	18.40	117.91

903.85

324.70

מכפיל תעסוקה 2.7836107

מספר מועסקים נובע ממודל סגור

	צפון	חיפה	מרכז	תל אביב	ירושלים	דרום
1	106.71	2.31	2.92	0.00	0.98	25.24
2	74.59	2.15	2.10	13.02	0.54	38.98
3	0.00	6.52	0.00	0.00	0.00	0.00
4	0.41	0.11	0.01	0.00	0.01	1.55
5	58.69	3.33	2.02	23.70	1.36	11.72
6	38.68	3.96	5.76	11.78	1.21	8.86
7	15.61	4.68	0.23	1.34	0.24	7.11
8	10.34	0.82	0.37	4.87	0.92	3.67
9	40.42	10.13	2.47	11.57	3.53	5.71
10	0.00	1.19	0.00	0.00	0.00	2.22
11	0.00	0.00	2.54	0.00	0.00	0.31
12	0.00	3.40	0.00	0.00	0.00	0.78
13	0.03	0.00	2.15	0.00	0.00	0.04
14	8.36	0.55	0.34	2.03	0.89	0.92
15	214.00	20.76	8.41	200.86	37.95	23.79
16	88.68	13.35	3.81	73.72	5.12	8.97
17	0.00	0.00	0.01	0.01	0.00	0.00
18	6.35	0.19	0.08	0.55	0.12	1.54
19	1.47	0.08	0.09	1.23	0.23	0.88
20	109.37	0.91	2.56	3.48	0.45	9.28
21	1.87	0.00	0.00	0.02	0.85	5.82
22	3.03	0.11	0.32	0.73	0.32	0.24
23	0.25	0.01	0.02	0.19	0.05	0.05
24	851.99	0.00	0.00	0.00	0.00	131.86
25	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
סה"כ	1630.86	74.56	36.20	349.08	54.77	289.54

983.85

2435.01

2.4749862 מכפיל תעסוקה סגור

מספר סטטיסטיים נובע ממודל סגור (בהנחה של שליש משרה לעובד בת. כפרית)

	צפון	חיפה	מרכז	תל אביב	ירושלים	דרום
1	106.71	2.31	2.92	0.00	0.98	25.24
2	74.59	2.15	2.10	13.02	0.54	38.98
3	0.00	6.52	0.00	0.00	0.00	0.00
4	0.41	0.11	0.01	0.00	0.01	1.55
5	58.69	3.33	2.02	23.70	1.36	11.72
6	38.68	3.96	5.76	11.78	1.21	8.86
7	15.61	4.68	0.23	1.34	0.24	7.11
8	10.34	0.82	0.37	4.87	0.92	3.67
9	40.42	10.13	2.47	11.57	3.53	5.71
10	0.00	1.19	0.00	0.00	0.00	2.22
11	0.00	0.00	2.54	0.00	0.00	0.31
12	0.00	3.40	0.00	0.00	0.00	0.78
13	0.03	0.00	2.15	0.00	0.00	0.04
14	8.36	0.55	0.34	2.03	0.89	0.92
15	214.00	20.76	8.41	200.86	37.95	23.79
16	88.68	13.35	3.81	73.72	5.12	8.97
17	0.00	0.00	0.01	0.01	0.00	0.00
18	6.35	0.19	0.08	0.55	0.12	1.54
19	1.47	0.08	0.09	1.23	0.23	0.88
20	109.37	0.91	2.56	3.48	0.45	9.28
21	1.87	0.00	0.00	0.02	0.85	5.82
22	3.03	0.11	0.32	0.73	0.32	0.24
23	0.25	0.01	0.02	0.19	0.05	0.05
24	284.00	0.00	0.00	0.00	0.00	43.95
25	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
סה"כ	1062.87	74.56	36.20	349.08	54.77	201.64

327.95

1779.11

מכפיל תעסוקה סגור 5.4249585

מקורות

משרד התיירות (1991)

תיירות פנים - מצוי, רצוי וצפוי (ממצאי דעת קהל)

פליישר, ע., כהנא, פ., בנין, ת. (1991)

בתי קיט בגליל - סקירת המצב הקיים ובדיקת פוטנציאל הענף. רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח.

פליישר, ע., רותם, א., בנין ת. בהשתתפות כהנא פ. (1993)

כיוונים במיתוח פעילויות פנאי, נופש ותיירות במגזר הכפרי - גורמי ביקוש והיצע.

רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח.

פליישר, ע. (1993)

הנופשים באירוח הכפרי - סקר מאפיינים ועמדות. רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח

פליישר, ע., בירן, א. וניצב, י. (1994)

יחידות האירוח הכפרי - תמונת מצב. משרד התיירות, רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח.

שורץ, ד. ופלונטשטיין ד. (1994)

עסקים קטנים והמשק הישראלי. רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח

Archer, Brian H. (1989).

'Tourism and Island Economies: Impact Analyses' in: Cooper, C.P. (ed).

Progress in Tourism, Recreation and Hospitality Management. Belhaven Press, London.

Cleverdonw Robert. (1979).

The Economic and Social Impact of International Tourism on Developing Countries.

Special report no. 60. Economist Intelligence Unit, London.

Freeman, D., Talpazw H., Fleischer A., and Laufman, O. (1991)

A multi regional Input-Output Model for Israel and Extensions: Methodology and Experience. in

Boyce D.E. Nijkampw P. and Shefer, D. (ed). **Regional Science - Retrospect and Prospect.** Springer - Verlag.

Mathieson, Alistar and Wall . Geoffrey. (1982).

Tourism: Economic, Physical and Social Impacts. Longman, Harlow, UK.

Murphy, P.E. (1985).

Tourism: a Community Approach, Methuen, New York.

פְּשַׁר הַתַּיִירוֹת

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

הנופשים באירוח הכפרי

סקר מאפיינים ועמדות

וסקר הוצאות

ד"ר עליזה פליישר

ד"ר דני פרימן

פלה קידר

אורלי הורוביץ

תשנ"ה 1994

המרכז ללימודי הפיתוח

DEVELOPMENT STUDY CENTER (D.S.C.)

CENTRO DE ESTUDIOS REGIONALES URBANO-RURALES (C.E.R.U.R.)

אנני דני אט
אזב אלט' דבולן
ה'ק'ק'
ג'לט 19/12/94

מדינת ישראל משרד התיירות
משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

הנופשים באירוח הכפרי

סקר מאפיינים ועמדות

וסקר הוצאות

ד"ר עליזה פליישר

ד"ר דני פרימן

פלה קידר

אורלי הורוביץ

המרכז ללימודי הפיתוח

DEVELOPMENT STUDY CENTER (D.S.C.)

CENTRO DE ESTUDIOS REGIONALES URBANO-RURALES (C.E.R.U.R.)

דברי תודה

אנו חייבים תודה מיוחדת לנופשים ולמפעילי יחידות האירוח, אשר נענו לפנייתנו והסכימו להקדיש מזמנם ולדאוג למילוי השאלונים.

ברצוני להודות לחברי ועדת ההיגוי אשר ליוו את המחקר, ויקטור אלבראנס מהחמי"ת, יוסף אנגל (גיוחא), אסתר סולטן ומשה ריגל ממשרד התיירות.

תודה מיוחדת נתונה לגבי דבורה אורבך, ספרנית המרכז ללימודי הפיתוח, אשר בשל מאגר המידע על תיירות כפרית, אותו רכזה במרכז ללימודי הפיתוח, יכולנו להשתמש בספרות המצוטטת בדו"ח זה. תודה לאסתר אלישע ולרונית שפינדל אשר הביאו עבודה זו לדפוס.

על הסקר

ענף האירוח הכפרי על גווניו השונים הינו ענף תיירות צעיר שרק בשנה שעברה קיבל הכרה ממשלתית רשמית. שר התיירות, מר עוזי ברעם, קבע בקווי המדיניות של המשרד שפיתוח התיירות במגזר הכפרי יקבל קדימות על מנת לסייע לתושבים במגזר הכפרי להתמודד עם פיתוח ענף אלטרנטיבי לחקלאות ובמקביל להרחיב את סל מוצרי התיירות בארץ. סקר זה מוכיח שהחלטה היתה נכונה.

סקר זה בשילוב עם המיפקד של כל יחידות האירוח הכפרי שנערך במקביל, מציג תמונה חיובית לענף. קצב פיתוח של היחידות בענף עומד על 25% בשנה. תדמית הענף בעיני ציבור הנופשים חיובית ביותר. רמת הפעילות העסקית במרחב הכפרי כתוצאה מהפעלת הלינה הכפרית גבוהה, על כל שקל הכנסה באירוח הכפרי נוספים בין 3 ל-9 שקלים בעסקים השונים באזור ומחוצה לו, וכתוצאה מכך עולה גם מצאי מקומות התעסוקה לתושבי האזור ביחס של 1 ל-2 עד 4.

עם בוא השלום והגידול הצפוי בתנועת התיירים באזור ישתלב הענף גם באירוח תיירי חוץ. לשם כך על המפעילים לשמור על רמת הפעלה גבוהה כפי שדורש שוק זה. עליה בפעילות תביא לגידול בתעסוקה, הקטנת האבטלה והעלאת רמת ההכנסות של תושבי הפריפריה.

אנו מבקשים להודות לדייר עליזה פליישר וצוות עובדיה שעמדו יפה במשימה והציגו בפעם הראשונה נתונים בדוקים של ההשפעות הכלכליות הישירות והעקיפות של התיירות הכפרית.

כמו כן, תודות לצוות החברים במשרד התיירות ובחמ"ת שליווה את הסקר מראשיתו.

בברכה,

ויקטור אלבראנס
סמנכ"ל לשיווק
החמ"ת

יוסף אנגל (גיוחא)
יועץ השר לענייני תיירות כפרית
משרד התיירות

תוכן העניינים

עמוד

7 תקציר

9 מבוא

מאפיינים דמוגרפיים-כלכליים של המבקרים באירוח הכפרי

1. מין וגיל 13
2. רמת השכלה 14
3. רמת הכנסה 14
4. השוואה בין מאפייני הנופשים במושבים ובקיבוצים 15
5. מאפייני המבקרים באירוח כפרי מחוץ לעונה 15

פרק שני: מאפייני החופשה באירוח כפרי

1. משך החופשה ומועדה 16
2. חופשות קודמות באותה שנה 17
3. מקורות מידע על הלינה הכפרית 18
4. המסגרת המשפחתית של הנופש 18
5. פעילויות שונות במהלך החופשה 19

פרק שלישי: שביעות רצון מהאירוח הכפרי

1. שביעות רצון של הנופשים ממרכיבים שונים של החופשה 21
2. ניתוח גורמים לציוני שביעות הרצון 22
3. נכונות לנפוש באירוח כפרי בעתיד 23

פרק רביעי: הוצאות בתקופת החופשה

1. כלל הוצאות של הנופשים בימי החופשה 24
2. ניתוח סעיפי הוצאות 25
3. אומדן הוצאות של כלל הנופשים באירוח הכפרי ב-1993 28
4. השפעת מאפייני הנופשים על הוצאותיהם 29

31 פרק חמישי: ניתוח ההשפעות העקיפות של הלינה הכפרית על כלכלת האזור

נספחים

- נספח 1: שאלון לנופשים
 נספח 2: חישוב מכפילי תפוקה ותעסוקה לפי מודל תשומה-תפוקה רב-אזורי

רשימת מקורות

רשימת לוחות

עמוד

10-11	התפלגות המרואיינים לפי ישובי המדגם	לוח 1:
13	התפלגות המרואיינים לפי מין	לוח 2:
13	התפלגות המרואיינים לפי גיל	לוח 3:
14	התפלגות המרואיינים לפי רמת השכלה	לוח 4:
14	התפלגות המרואיינים לפי רמת ההכנסה המשפחתית	לוח 5:
16	התפלגות הנופשים לפי מספר לילות לינה	לוח 6:
17	התפלגות הנופשים לפי מועד החופשה (חודש ויום בשבוע)	לוח 7:
17	התפלגות הנופשים לפי יציאה לחופשה נוספת	לוח 8:
17	התפלגות הנופשים לפי מקום האירוח בחופשה הקודמת	לוח 9:
18	התפלגות הנופשים לפי מקורות המידע על מקום הנופש	לוח 10:
19	מספר הנפשות במשפחה שיצאו לחופשה	לוח 11:
19	התפלגות המרואיינים לפי מספר הילדים שאיתם יצאו לנופש	לוח 12:
20	התפלגות המרואיינים לפי פעילויות שביצעו במהלך החופשה	לוח 13:
21	שביעות רצון ממרכיבים שונים של הנופש באירוח כפרי, לפי אזורים	לוח 14:
24	ממוצע הוצאות החופשה למשפחה ולנפש, ביישוב ומחוצה לו (בש"ח)	לוח 15:
25	אחוז הנופשים שהוציאו כסף בכל אחד מסעיפי ההוצאות	לוח 16:
26	ההוצאות למשפחה במשך כל ימי החופשה לפי סעיפי הוצאות (בש"ח)	לוח 17:
27	ממוצע ההוצאות לנפש במשך כל ימי החופשה (בש"ח)	לוח 18:
27	התפלגות סה"כ הוצאות הנופשים לפי סעיפי ההוצאות (באחוזים)	לוח 19:
29	סה"כ ההוצאות של כלל הנופשים באירוח כפרי ב-1993 במחירי 1994	לוח 20:
30	תוצאות אומדן ההשפעות של מאפייני הנופשים על ההוצאות ללינה והוצאות אחרות	לוח 21:
34	התיירות והאזור - השפעות ישירות ועקיפות	1: תרשים

תקציר

עבודה זו בוחנת את מאפייניה של התיירות הכפרית ואת השפעותיה על הפיתוח הכלכלי של האזור. היא מבוססת על סקר שבוצע בקרב מדגם ארצי של קרוב ל-500 נופשים באירוח כפרי, ב-37 יישובים כפריים בצפון הארץ ובדרומה. הסקר בוצע בחודשים יוני-אוגוסט 1994.

ממצאים עיקריים

1. **מאפייני הנופשים באירוח כפרי:** מרבית הנופשים במדגם היו בגילאי 30-49, משכילים ובעלי אמצעים. רמות ההשכלה של נופשים אלה גבוהות מאלו של כלל היוצאים לחופשות בארץ (שיעור בעלי 13+ שנות לימוד הוא 65% בקרב הנופשים באירוח הכפרי בהשוואה ל-33% בקרב כלל הנופשים בארץ).

מאפייני החופשה באירוח כפרי: משך החופשה הוא 2.5 לילות לינה בממוצע, מרבית החופשות (מעל 70%) מתבצעות בסופי שבוע ובחגים, חלקן הגדול בחודש אוגוסט. האירוח הכפרי מהווה בעיקרו **נופש משפחתי**, הרוב הגדול של הנופשים יצאו לחופשה עם הילדים, וגודל ממוצע של משפחה בנופש הוא 3.8 נפשות. עבור כמחצית הנופשים לא היתה זו חופשה יחידה באותה שנה, ואת חופשותיהם הקודמות הם בילו לאו דווקא באירוח כפרי. כלומר, הלינה הכפרית היא אחת מאפשרויות הבילוי והנופש שאוכלוסייה זו נזקקת להן.

3. בצד פלח השוק הדומיננטי, של משפחות עם ילדים, קיימת גם אוכלוסייה פוטנציאלית נוספת, של אנשים מבוגרים יחסית ובעלי הכנסה ממוצעת או אף נמוכה מהממוצע. לוח הזמנים שלהם בבחירת מועד החופשה גמיש יותר, והם יכולים לנצל את אפשרויות האירוח הכפרי בתקופות שמחוץ לעונה הבווערת.

4. **שביעות הרצון של הנופשים מהאירוח הכפרי:** מרבית הנופשים הביעו שביעות רצון גבוהה מתנאי הנופש, ובעיקר מרמת השירות, הניקיון והטיפוח ומיחסם של מפעילי יחידות האירוח. אי שביעות רצון מסוימת הובעה לגבי היצע פעילויות הפנאי במקום, בעיקר לילדים. יש לציין שבתחום זה ניכר שיפור בשביעות הרצון של הנופשים בהשוואה לסקר שנערך ב-1993, אך נדרשות כנראה פעולות נוספות לפיתוח אפשרויות הבילוי ופעילויות הפנאי עבור מסגרות משפחתיות של נופשים. העדות הברורה לשביעות הרצון הכללית מהאירוח הכפרי היא כוונתם של הנופשים לשוב ולהתארח בלינה כפרית בעתיד, והם מעדיפים זאת על פני צורת אכסון דומה בעיר. הממצאים בסעיפים 1 עד 4 לעיל דומים לאלה שנמצאו בסקר בשנת 1993.

5. **הוצאות הנופשים בימי החופשה:** ההוצאה הממוצעת של משפחה הנופשת באירוח כפרי היא כ-900 ש"ח, וההוצאה לנפש ליום חופשה - כ-125 ש"ח. ההוצאות ללינה כפרית מהוות רק כמחצית מכלל ההוצאות בתקופת החופשה. ההוצאות האחרות, בעסקי תיירות ובעסקים לא תיירותיים, מתבצעות ברובן מחוץ ליישובי הלינה, כך שכ-40% מכלל הוצאות הנופשים מתפזרות באזור כולו. סעיפי ההוצאות העיקריים, פרט ללינה, כוללים הוצאות אוכל (ארוחות במסעדות וקניית מוצרי מזון) - אלה מהווים כ-30% מכלל ההוצאה בימי החופשה; על פעילויות נופש מובהקות מוציאים כ-11% מההוצאות, כשהפעילויות השכיחות ביותר קשורות לאתרי טבע ולמתקני מים וספורט; קניית דלק מהווה כ-7.5% מכלל ההוצאות, והסכום הנותר (כ-2.5%) כולל קניות אחרות בחנויות מקומיות.

אומדן ההוצאות של כלל אוכלוסיית הנופשים באירוח כפרי בשנת 1993 מגיע ליותר מ-100 מיליון ש"ח, עיקר הוצאות הנופש בוצעו בצפון הארץ.

להוצאות של הנופשים באירוח כפרי יש קשר חיובי מובהק לרמת ההכנסה שלהם - ככל שעולה רמת ההכנסה מוציאים יותר, הן על לינה כפרית והן בסעיפי ההוצאות האחרים.

6. **ההשפעות העקיפות של האירוח הכפרי על האזור:** מכפילי התפוקה והתעסוקה של ענף התיירות הכפרית חושבו בעזרת מודל תשומת-תפוקה רב-אזורי. חישובים אלה, לפי מכפיל של 1.84, הראו כי על כל שקל שמוציאים הנופשים על לינה כפרית נוצרים עוד 2.68 ש"ח בעסקים אחרים, רובם באזור, ועל כל מועסק בתיירות כפרית נוצרו עוד 1.18-1.78 מקומות עבודה נוספים (תלוי בהיקף המשרה). מכפילי התפוקה והתעסוקה גבוהים הרבה יותר כאשר לוקחים בחשבון גם את הגידול בצריכה הפרטית של המועסקים בעסקי התיירות (חישוב המודל הסגור) לפי מכפיל של -3.54, השקל המוצא בלינה כפרית יוצר בחישוב זה 9.11 ש"ח נוספים בעסקים אחרים, ועל כל מועסק הקשור בתיירות הכפרית נוצרים 2.94-4.42 מקומות עבודה נוספים.

לסיכום, צרכייה של התיירות הכפרית באים משכבות אוכלוסייה משכילות ומבוססות, והם בוחרים במכוון באירוח הכפרי כמסגרת לבילוי חופשה משפחתית, בשל האווירה הכפרית הייחודית ופעילויות הפנאי הקשורות בטבע ובאתרי מים. מרכיב הלינה מהווה רק כמחצית מהוצאותיהם הישירות של הנופשים באזור, המחצית השנייה כוללת צריכה של שירותים ומוצרים אחרים מעסקים שונים באזור, תיירותיים ושאינם תיירותיים. על אלה יש להוסיף את מכפילי התפוקה והתעסוקה האומדים את ההשפעות העקיפות של האירוח הכפרי. המסקנה הברורה היא שההשפעות של עסקי האירוח הכפרי (והתמיכות הניתנות להם) חורגות הרבה מעבר ליישובי הלינה עצמם; הן יוצרות שרשרת של פעילויות עסקיות במקומות שונים באזור ואף מחוצה לו, ותורמות לפיתוח הכלכלי של האזור כולו. מכיוון שמרבית אתרי הלינה הכפרית ממוקמים בפריפריה, הרי הם תורמים במיוחד לפיתוח כלכלי באזורים הפריפריים של מדינת ישראל.

מבוא

ענף התיירות הכפרית בישראל נמצא בתנופת פיתוח אדירה. תהליך זה נראה כבר בעבודות קודמות (פליישר וחובריה 1991; 1993). המוצר שנקרא תיירות כפרית כולל בתוכו מרכיבים שונים: יחידות האירוח הכפרי למיניהן, שירותי מזון, פעילויות פנאי ונופש, שמורות טבע, גנים ופארקים, חופים ומתקני מים, חנויות שונות ושירותי דרך. הנופשים המגיעים לאזור מוציאים את כספם על האלמנטים השונים במוצר התיירות הכפרית. בצד ההכנסות של העסקים המספקים את שירותי התיירות השונים לנופשים קיימות גם השפעות עקיפות על האזור, דרך ההכנסות של עסקים המספקים שירותים וסחורות לעסקי התיירות עצמם. כך שהתועלות הכלכליות המופקות מן הנופשים באזור אינן מצטמצמות בהכנסות הישירות בלבד, וגודלן של ההשפעות העקיפות תלוי בגודל המכפיל הכלכלי של האזור. השפעה עקיפה נוספת שיש לקחת בחשבון קשורה להכנסות של העסקים המקומיים מקניות של האוכלוסייה המקומית אשר קיבלה את הכנסתה מהנופשים. הפעילות התיירותית אינה מגדילה את ההכנסה בלבד, כי אם גם את היקף התעסוקה בעסקי התיירות ובעסקים האחרים המספקים להם סחורות ושירותים. גם פה תלוי גודל ההשפעה העקיפה בגודל המכפיל הנובע מן המבנה הכלכלי של האזור.

- ענף התיירות הכפרית יכול אפוא להיות גורם בעל משקל בפיתוח הכלכלי של אזורים שונים בארץ. סקר זה של הנופשים באירוח הכפרי הוזמן על ידי משרד התיירות והחברה הממשלתית לתיירות. לסקר שתי מטרות עיקריות:
- א. ביצוע שלב נוסף במסגרת המעקב הקבוע אחר תנועת הנופשים באירוח הכפרי, כהמשך לסקר שנעשה בשנת 1993 (פליישר, 1993).
 - ב. אומדן ההוצאות של הנופשים ובחינת תרומתו של הענף לכלכלת האזור.

שיטת העבודה

נערך סקר בקרב מדגם ארצי של נופשים באירוח כפרי. המדגם היה שכבתי, לפי אזורים גיאוגרפיים וצורות יישוב, כשמספר החדרים נלקח כקירוב למספר הנופשים. סה"כ רואיינו 486 נופשים ב-37 יישובים, מהם 26 קיבוצים, 5 מושבים, 3 יישובים קהילתיים ו-3 מושבות.

פירוט המרואיינים לפי יישובים מופיע בלוח 1.

הסקר נערך בחודשים יוני-אוגוסט 1994, והתבסס על שאלון קצר לנופשים. השאלון כלל שלוש קבוצות של שאלות - פרטים אישיים על הנופשים, פרטים על אופי החופשה ועל שביעות הרצון ממנה, ופירוט של ההוצאות השונות בתקופת הנופש (ראה שאלון בנספח 1).

לוח 1: התפלגות המרואיינים לפי יישובי המדגם

שם היישוב	צורת היישוב	מס' המרואיינים
<u>גולן</u>		
רמות	מושב	20
נוה אטי"ב	יישוב קהילתי	2
אפיק	קיבוץ	9
סה"כ		31

גליל עליון

שניר	קיבוץ	10
דפנה	קיבוץ	11
בית הלל	מושב	41
משגב עם	קיבוץ	2
עמיעד	קיבוץ	27
כפר הנשיא	קיבוץ	12
מחניים	קיבוץ	4
להבות הבשן	קיבוץ	3
גונן	קיבוץ	7
גדות	קיבוץ	17
ראש פינה	מושבה	30
כחל	מושב	8
מטולה	מושבה	23
שאר יישוב	מושב	19
פרוד	קיבוץ	22
סה"כ		236

גליל מערבי

לוחמי הגטאות	קיבוץ	25
יחיעם	קיבוץ	9
אמירים	מושב	41
שמרת	קיבוץ	11
גשר הזיו	קיבוץ	5
הררית	יישוב קהילתי	1
מורן	יישוב קהילתי	5
סה"כ		97

<u>סובב כנרת</u>		
3	מושבה	מגדל
3	קיבוץ	אשדות יעקב
6	קיבוץ	תל-קציר
<u>10</u>	קיבוץ	כנרת
22		סה"כ
<u>עמקים</u>		
16	קיבוץ	מסילות
9	קיבוץ	חפציבה
8	קיבוץ	עין חרוד
2	קיבוץ	נוה איתן
<u>15</u>	קיבוץ	גניגר
54		סה"כ
<u>דרום</u>		
21	קיבוץ	שדה יואב
15	קיבוץ	משאבי שדה
<u>14</u>	קיבוץ	נגבה
50		סה"כ
486		סה"כ כללי

מבנה העבודה

הדו"ח מורכב משני חלקים עיקריים: הראשון בוחן את מאפייני הנופשים ומאפייני החופשה באירוח הכפרי ואת שביעות הרצון של הנופשים (פרקים 1-3). חלק זה מבוסס על נתוני השאלונים וכולל ניתוח התפלגויות וכן ניתוח רב-משתני בשיטה של ניתוח גורמים לציוני שביעות הרצון.

החלק השני (פרקים 4-5) עוסק בהשפעותיו של האירוח הכפרי על האזור.

כדי לאמוד את ההשפעות הכלכליות על האזור יש צורך לאמוד את הוצאות הנופשים בחופשתם. הוצאות אלה נותנות לנו אומדן על ההכנסות הישירות הנוצרות באזור מן הנופשים. חישוב ההשפעות העקיפות נעשה על ידי שימוש בלוחות תשומה-תפוקה רב-אזוריים. בעזרת אלה ניתן לאמוד את גודל מכפיל התפוקה והתעסוקה. קיימים שני סוגי מכפילים: האחד, המודל הסגור, כולל את ההשפעות של ההכנסות הנובעות מהגדלת כוח הקנייה של המועסקים בעסקי התיירות, והמודל השני, הפתוח, אינו כולל בתוכו השפעות אלה.

פרק ראשון

מאפיינים דמוגרפיים-כלכליים של המבקרים באירוח כפרי

נתוני הרקע שנאספו בסקר הנופשים כללו משתנים כמו מין, גיל, השכלה ורמת הכנסה. נערכה השוואה בין מאפייני המבקרים באירוח כפרי (על פי סקר זה וסקר קודם שנערך ב-1993) לבין מאפייני נופשים אחרים בארץ, על פי סקר של משרד התיירות (1991) שנערך במשך כל שנת 1991. להלן הממצאים:

1. מין וגיל

בהתפלגות בין גברים לנשים אין הבדל משמעותי בין שתי קבוצות הנופשים. בשתיהן יש קצת יותר נשים מגברים.

לוח 2: התפלגות המרואיינים לפי מין (%)

מין	נופשים באירוח כפרי		נופשים אחרים
	1994	*1993	
זכר	46	44	**1991) 46
נקבה	54	56	53
סה"כ	100	100	100

* הנתונים לקוחים מפליישר, נופשים באירוח הכפרי (1993)

** הנתונים לקוחים מתוך סקר של משרד התיירות-1991 בו אופיינו הנופשים אשר יצאו לחופשה בארץ בשלוש השנים שקדמו לראיון.

בהתפלגות לפי גיל נראה כי מרבית המבקרים באירוח כפרי הם באמצע שנות החיים, 60% מהנופשים הם בני 30-49 (68% בסקר דומה ב-1993). משקלה של קבוצת גיל זו בכלל הנופשים בארץ קטן בהרבה, ועומד על 36%, ולעומת זאת גדול יותר משקלן של קבוצות הגיל המבוגרות יותר (בני +50) והצעירות יותר (מתחת לגיל 30).

לוח 3: התפלגות המרואיינים לפי גיל (%)

גיל המרואיין	נופשים באירוח כפרי		נופשים אחרים
	1994	*1993	
עד 20	4	5	14
20-29	21	11	24
30-39	39	40	22
40-49	21	28	14
50-59	7	8	10
+60	8	8	15
סה"כ	100	100	100

* הנתונים לקוחים מפליישר, נופשים באירוח הכפרי (1993)

** הנתונים לקוחים מתוך סקר של משרד התיירות-1991 בו אופיינו הנופשים אשר יצאו לחופשה בארץ בשלוש השנים שקדמו לראיון.

2. רמת השכלה

המבקרים באירוח כפרי הם ברמת השכלה גבוהה; ל-21% השכלה על-תיכונית ול-44% השכלה אקדמית, כלומר 65% הם בעלי השכלה גבוהה, אחוז זה גבוה כמעט פי שניים מאחוז בעלי השכלה של +13 שנות לימוד בקרב כלל הנופשים בארץ (33%). יש לציין שאחוז בעלי +13 שנות לימוד בכלל האוכלוסייה הוא 25%, כלומר הנופשים באירוח כפרי מהווים פלח משכיל יחסית. התפלגות דומה של רמת ההשכלה נמצאה בסקר 1993.

לוח 4: התפלגות המרואיינים לפי רמת ההשכלה (%)

השכלה	נופשים באירוח כפרי		נופשים אחרים
	1994	*1993	
יסודית או פחות	3	2	7
תיכון חלקי (מקצועי או עיוני)	4	5	13
תיכון מלא (מקצועי או עיוני)	28	27	45
השכלה על תיכונית (סמינר, ביה"ס להנדסאות)	21	21	
השכלה אקדמית	44	45	33
סה"כ	100	100	100

* הנתונים לקוחים מפליישר, נופשים באירוח הכפרי (1993)

** הנתונים לקוחים מתוך סקר של משרד התיירות-1991 בו אופיינו הנופשים אשר יצאו לחופשה בארץ בשלוש השנים שקדמו לראיון.

3. רמת הכנסה

73% מקרב המבקרים באירוח כפרי ציינו שהכנסתם גבוהה מהממוצע, לעומת 29% בקרב כלל הנופשים. כלומר, התיירות הכפרית מושכת אוכלוסייה בעלת אמצעים.

לוח 5: התפלגות הנופשים לפי רמת הכנסה משפחתית (%)

הכנסה	נופשים באירוח כפרי		נופשים אחרים
	1994	*1993	
הרבה מתחת לממוצע	2	4	30
במידת מה מתחת לממוצע	5	6	
כמו הממוצע	20	24	39
במידת מה מעל הממוצע	45	46	29
הרבה מעל הממוצע	28	20	
סה"כ	100	100	100

* הנתונים לקוחים מפליישר, נופשים באירוח הכפרי (1993)

** הנתונים לקוחים מתוך סקר של משרד התיירות-1991 בו אופיינו הנופשים אשר יצאו לחופשה בארץ בשלוש השנים שקדמו לראיון.

4. השוואה בין הנופשים במושבים לבין הנופשים בקיבוצים

הסקר כלל, כאמור, נופשים באירוח כפרי בצורות יישוב שונות. השוואת מאפייני הנופשים העלתה הבדלים ברמות ההשכלה וההכנסה: נמצא שכמחצית מהנופשים במושבים הם בעלי השכלה תיכונית (49%), בעוד שבקיבוצים חלק גדול מהנופשים הם בעלי השכלה אקדמית (44%). בהתאם לכך גם רמת ההכנסה של הנופשים בקיבוצים גבוהה יותר - 72% הם בעלי הכנסה מעל לממוצע, לעומת 62% בקרב הנופשים במושבים. בסקר הנופשים באירוח כפרי שנערך ב-1993, נתקבלו ממצאים הפוכים, כך שקשה להצביע על תופעה קבועה בה משפחות ברמות השכלה גבוהות יותר מעדיפות קיבוצים על פני מושבים או ההיפך. במאפיינים האחרים לא נמצאו הבדלים בין הנופשים בקיבוצים ובמושבים.

5. מאפייני המבקרים באירוח כפרי מחוץ לעונה

בחלק זה ניתן דגש מיוחד לנופשים אשר ביקרו מחוץ לעונה. הם מופיעים בסטטיסטיקה הכללית אך פה נבדקו מאפייניהם בנפרד. חשוב לזהות פלח זה המהווה פוטנציאל להרחבת העונה.

23 נשאלים במדגם שהו באירוח כפרי בימי חול בחודש יוני, כלומר לפני עונת חופשות הקיץ. נופשים אלה שונים במאפייניהם מן האחרים: כ-78% הם בני 50 ומעלה, לעומת 12% בקרב המבקרים האחרים. הם בעלי הכנסה נמוכה יותר, מרביתם ציינו שהכנסתם קרובה לממוצע, כ-40% ציינו שהכנסתם מתחת לממוצע, לעומת 5% בקרב המבקרים בעונה. חלקם יוצאים לנופש לבדם (כשליש לעומת 4% בקרב הנופשים האחרים) ומרביתם (כ-90%) יצאו ללא ילדים. לא נמצאו הבדלים ברמת ההשכלה בין הנופשים מחוץ לעונה לבין הנופשים בעונה.

ניתן אמור לומר שבקרב כלל המבקרים קיימת קבוצה של אנשים מבוגרים יחסית וברמת הכנסה נמוכה מהממוצע אשר יכולים לצאת לאירוח כפרי גם מחוץ לעונה, שכן הם תלויים פחות במועדי החופשות של הילדים.

פרק שני

מאפייני החופשה באירוח כפרי

פרק זה מציג מספר נתונים הקשורים לאופייה של החופשה - משך החופשה ומועדה, האם קדמו לה חופשות אחרות בשנה זו, כמה בני משפחה משתתפים בה, מקורות המידע למקום האירוח הנוכחי וסוגי פעילויות הפנאי שהנופשים לקחו בהן חלק במהלך החופשה. בחלק מהנתונים נערכה השוואה עם נתונים מקבילים מסקר הנופשים באירוח כפרי (פליישר, 1993).

1. משך החופשה ומועדה

מרבית המרואיינים לנו בין לילה אחד ל-3 לילות, ומספר הלילות הממוצע הוא 2.5. נתון זה נמוך במקצת מהממוצע בסקר הקודם, שעמד על שלושה לילות של שהייה באירוח הכפרי. שיעור המבקרים ששהו בלינה כפרית מעל 4 לילות הוא 17% במחקר הנוכחי לעומת 31% במחקר הקודם.

עבור כלל היוצאים לחופשה בארץ (סקר של משרד התיירות, 1991) נמצא כי חופשה ממוצעת ארוכה היא 4.3 ימים, בעוד שחופשה קצרה היא של 1.5 ימים, כלומר חופשה באירוח כפרי יכולה להחשב כשהות בינונית.

במרבית המקרים (71% מהמרואיינים) כלל האירוח גם ארוחת בוקר.

לוח 6: התפלגות הנופשים לפי מספר לילות לינה (%)

מס' לילות לינה	1994	1993*
1	19	9
2	37	21
3	27	45
4	13	14
5	2	6
+6	2	5
סה"כ	100	100
ממוצע לילות לינה	2.5	3.1

* הנתונים לקוחים מפליישר (1993)

כאמור רואיינו נופשים שבילו את חופשתם בחודשים יוני-ספטמבר, מהם 28% בימי חול ו-72% בסופי שבוע ובחגים. יותר ממחצית המרואיינים בילו את חופשתם בסופי השבוע של חודש אוגוסט.

לוח 7: התפלגות הנופשים לפי מועד החופשה (חודש ויום בשבוע) (%)

חודש	יום חול	סוף שבוע או חג
יוני	5	4
יולי	6	13
אוגוסט	17	53
ספטמבר	0	2
סה"כ	28	72

2. חופשות קודמות בשנה זו

הנופשים נשאלו האם יצאו לחופשה נוספת השנה, ואם כן - כמה פעמים והיכן. נמצא כי למעלה ממחצית המרואיינים לא יצאו לחופשה נוספת בשנה זו, וזו היתה עבורם החופשה העיקרית. עבור האחרים זו היתה חופשה שניה לפחות, כאשר את האחרות בילו במקומות אחרים (לוח 9). 27% בילו את חופשתם הקודמת באירוח כפרי, השאר שהו בבתי מלון או בחו"ל.

לוח 8: התפלגות הנופשים לפי יציאה לחופשה נוספת (%)

	1994	*1993
יצאו לחופשה נוספת השנה	44	60
לא יצאו לחופשה נוספת השנה	56	40
סה"כ	100	100

* הנתונים לקוחים מלוח פליישר (1993)

לוח 9: היכן התארחת כשיצאת לחופשה בפעם הקודמת (%)

	%*
מלון	42
לינה כפרית	27
חו"ל	37
אחר	5

* האחוזים לא מסתכמים ל-100 מכיוון שחלק מן הנופשים יצאו לכמה חופשות

3. מקורות מידע על הלינה הכפרית

הנופשים נשאלו כיצד נודע להם על מקום הנופש שבו הם שוהים. פירוט מקורות המידע מופיע בלוח 10 להלן.

לוח 10: התפלגות המרואיינים לפי מקור המידע על המקום (%)

מקור מידע	1994	1993*
שמעתי מחברים/משפחה	63	61
קראתי מודעת פרסום בעיתון	9	9
קראתי כתבה בעיתון או שמעתי ברדיו או בטלוויזיה	1	1
מדריך ללינה כפרית (קח אוויר, B&B)	10	11
מיחידת לינה כפרית אחרת אליהם		
התקשרתי ולא היה להם מקום	2	5
סוכן נסיעות, חברת שיווק	2	4
אחר	13	9
סה"כ	100	100

* הנתונים לקוחים מפליישר (1993)

מסתבר שמקור המידע החשוב ביותר הוא חברים ו/או בני משפחה, שמכירים את המקום או ששמעו עליו. נראה כי המידע המבוסס על ידע אישי של אנשים קרובים הוא הזמין ביותר, ואולי נתפס גם כאמין ביותר. השימוש במקורות המידע האחרים מוגבל: רק 9% באו בעקבות קריאת מודעת פרסום בעיתון. לנתון זה יש להתייחס בהסתייגות, משום שלא ידוע מספר היישובים שפרסמו מודעת פרסום בעיתון. 10% ציינו שנעזרו במדריכי לינה כפרית הקיימים בשוק. מדריכים אלה אינם ניתנים בחינם, אלא יש לרכשם בחנויות ספרים. ייתכן שאם הם היו מחולקים חינם, כפי שהדבר נעשה במדינות אירופה, היו נעזרים בהם יותר אנשים. ממצאים דומים לאלה התקבלו במחקר הקודם (פליישר, 1993), הנתונים מוצגים בלוח 10 לעיל.

4. המסגרת המשפחתית של הנופש

מרבית הנופשים באירוח הכפרי יוצאים במסגרת משפחתית - רק 5% יצאו בגפם, והשאר עם בני משפחה. בממוצע מספר הנפשות במשפחה שיצאו לחופשה הוא 3.8. אותם ממצאים התקבלו גם בסקר של 1993. במחקר של משרד התיירות (1991) נמצא כי בממוצע מספר הנפשות במשפחה שיצאו לחופשה ארוכה הוא 2.8 ולחופשה קצרה - 2.4. כלומר, הנופש הכפרי הוא נופש משפחתי באופן מובהק, בו יוצאים בני הזוג עם ילדיהם לחופשה.

לוח 11: מספר הנפשות במשפחה (כולל המרואייין) שיצאו לחופשה (%)

מס' נפשות בחופשה	1994	1993*
1	5	3
2	27	19
3	20	14
4	28	31
5	10	24
+6	10	9
סה"כ	100	100
ממוצע	3.8	3.9

* הנתונים לקוחים מפליישר (1993)

אותה תמונה מתקבלת גם מהנתונים על מספר הילדים שאתם יצאו לחופשה - כשני שליש מהמרואיינים יצאו לנופש עם ילדיהם, רובם עם ילד אחד או שניים.

לוח 12: התפלגות המרואיינים לפי מס' הילדים אתם יצאו לנופש (%)

מס' ילדים	1994	1993*
0	36	32
1	20	14
2	28	26
3	9	21
+4	7	7
סה"כ	100	100

* הנתונים לקוחים מפליישר (1993)

5. פעילויות שונות במהלך החופשה

בילוי חופשה מחוץ לבית כולל כאמור מרכיבים רבים: לינה, אוכל, פעילויות פנאי ונופש. הנופשים רוכשים שירותים ומוצרים מעסקי תיירות ונופש מובהקים, כמו שמורות טבע, יערות, מסעדות, חוות סוסים, השכרת קיאקים וכו', וגם מעסקי מסחר שנועדו לשרת אוכלוסייה מקומית, כמו חנויות מכולת, בריכות, תחנות דלק. הסקר בחן את סוגי הפעילויות שמבצעים הנופשים באירוח הכפרי במהלך חופשתם. הנתונים מוצגים בלוח 13 להלן, בצד הנתונים המקבילים מהסקר שנעשה ב-1993.

לוח 13: התפלגות המרואיינים לפי פעילויות שביצעו במהלך החופשה (%).

פעילות	1994	1993
ביקור ביערות	20	19
ביקור בשמורת טבע/גנים לאומיים	30	50
טיול בטבע	51	54
ביקור במוזיאון	13	19
ביקור בפסטיבל או אירוע מיוחד	12	6
ביקור באתר היסטורי/ארכיאולוגי	15	27
ביקור באתרי מים (שיט בסירות, בריכות, פארק מים, ים)	47	61
סיור ביישוב בו מתארחים	42	48
אכילה במסעדה	52	35
קניות של מצרכי מזון בחנויות או בקיוסקים	54	37
קניות במקומות אחרים, כולל מילוי דלק**	56	14

* האחוזים אינם מסתכמים ל-100 מכיוון שמבקרים ביצעו מספר פעילויות בעת החופשה.

** בסקר הקודם לא נשאלו הנופשים במפורש על מילוי דלק

מהנתונים עולה כי פעילויות הפנאי הפופולריות ביותר קשורות לטיולים בטבע ולאתרי מים, כאשר קצת מעל למחצית מהנופשים בילו בטיולים בטבע ו-47% מהנופשים בילו באתר מים כלשהו. בצד פעילויות הפנאי המובהקות נזקקו הנופשים לשירותים נוספים. רבים מהם רכשו שירותי מזון, הן בחנויות ובקיוסקים והן במסעדות, וביצעו קניות נוספות, כולל תדלוק. מבחינה זו, תרומתו של האירוח הכפרי לפעילות העסקית באזור יכולה להיות גבוהה יותר מזו של בתי המלון - בית המלון מספק לנופשים בו את מרבית השירותים הדרושים ולכן אינם נזקקים כמעט לשירותים מחוצה לו. לעומת זאת הנופשים באירוח הכפרי פעילים גם מחוץ לאתר הלינה, והוצאותיהם באזור גבוהות יותר. דיון מפורט בהוצאות אלה ובהשפעותיהן הישירות והעקיפות מובא להלן, בפרקים הרביעי והחמישי.

פרק שלישי

שביעות רצון מהאירוח הכפרי

1. שביעות הרצון של הנופשים ממרכיבים שונים של החופשה

השאלון לנופשים התייחס ל-15 היבטים שונים של הנופש באירוח הכפרי. המרוויינים נתבקשו לדרג את שביעות רצונם בכל תחום, בסולם בן 5 דרגות - משביעות רצון גבוהה (ציון 5) לחוסר שביעות רצון (ציון 1). התחומים השונים נבחרו על סמך מחקר קודם (פליישר וחובריה, 1991) בו נתבקשו המבקרים באירוח הכפרי לציין באופן חפשי מה היו שיקוליהם להעדפה של האירוח הכפרי על פני בית מלון.

לוח 14 להלן מציג את הציון הממוצע של שביעות הרצון בכל אחד מהתחומים, הן עבור כלל המדגם והן לפי אזורי הנופש.

לוח 14: דירוג שביעות רצון ממרכיבים שונים של הנופש באירוח כפרי, לפי אזורים
(הציונים נעים בין 1 = בכלל לא מרוצה ל-5 = מאד מרוצה)

תחומים	כל המדגם	אזור 1	אזור 2	אזור 3	אזור 4	אזור 5	אזור 6	1993*
מערכת קבלת ההזמנות	4.6	4.7	4.6	4.7	4.2	3.9	4.5	4.3
יחסן של המפעיל	4.5	4.6	4.7	4.7	4.2	3.9	4.4	4.5
מזגן	4.4	4.4	4.6	4.2	4.4	3.8	4.4	4.2
יחסם של תושבים אחרים	4.4	4.4	4.5	4.6	3.8	4.1	4.3	4.1
ביישוב	4.3	4.4	4.8	4.6	4.1	3.9	4.1	4.0
טיפוח החצר וסביבת החדר	4.3	4.4	4.6	4.6	4.3	3.7	4.2	4.2
הניקיון בחדרים	4.3	4.4	4.7	4.7	4.1	3.5	4.1	4.2
רמת השירות	4.2	4.3	4.6	4.6	4.0	3.2	3.9	4.0
גודל החדר	4.1	4.2	4.6	4.2	3.8	3.8	4.0	3.9
מקלחת ושירותים	4.1	4.2	4.4	4.3	3.6	3.6	3.9	3.9
הריהוט בחדר	4.1	4.4	4.6	4.3	3.7	2.9	3.7	4.0
קבלת מידע על הפעילות באזור	4.1	4.3	4.0	4.4	3.9	3.5	4.0	3.8
סידורי האוכל	4.0	4.0	3.8	4.3	4.0	3.5	4.2	4.0
רמת מחיר	3.2	3.2	2.8	3.9	2.5	2.7	3.2	2.7
פעילויות ביישוב	3.1	3.2	3.2	3.8	2.5	2.5	3.2	2.7
פעילויות לילדים								

אזור 1 = אצבע הגליל, 2 = נוֹן, 3 = גליל מערבי, 4 = גליל תחתון, 5 = נגב, 6 = עמקים.

* הנתונים לקוחים מתוך מפליישר (1993)

הנופשים הביעו שביעות רצון גבוהה (ציון ממוצע גבוה מ-4) במרבית התחומים, ובעיקר בכל הנוגע ליחסם של מפעיל האתר ושל תושבים אחרים ביישוב, וכן מרמת השירות, הניקיון והטיפוח הסביבתי.

לעומת זאת הובעה אי שביעות רצון מהיצע הפעילויות ביישוב, ובמיוחד מהפעילויות לילדים. נקודה זו חשובה במיוחד לאור העובדה שמדובר בנופש משפחתי, המיועד בין היתר לבילוי עם הילדים. אך בהשוואה לשנה שעברה נראית עלייה מסוימת בציון אשר יכולה לשקף גידול במגוון פעילויות הפנאי והנופש מסביב לאתרי הלינה. כדי לבדוק מגמה זו יש צורך במעקב גם בשנים הבאות.

כאשר מחלקים את אתרי הלינה לפי שישה אזורים מקבלים תמונה קצת שונה. שביעות רצון גבוהה במרבית התחומים הביעו המרואיינים שהתארחו באזורים הצפוניים של הארץ - אצבע הגליל, הגולן והגליל המערבי. הגליל התחתון והעמקים קיבלו ציונים קצת יותר נמוכים, ואילו באזור הנגב היו ציוני שביעות הרצון הנמוכים ביותר, בהשוואה לאזורים האחרים, במרבית התחומים.

2. ניתוח גורמים לציוני שביעות הרצון

ציוני שביעות הרצון שהביעו הנופשים ב-15 מרכיבים שונים של האירוח הכפרי עובדו בשיטה של ניתוח גורמים (Factor analysis). שיטת ניתוח זו, המבוססת על קורלציות בין המשתנים, מקבצת אותם למספר מצומצם של גורמים, כשכל גורם מורכב ממשתנים הקשורים ביניהם ומייצגים יחד תופעה אחת.

בניתוח התקבלו 5 גורמים (פקטורים), המסבירים 77% מן השונות. כל גורם קיבל ציון ממוצע של שביעות רצון:

גורם ראשון	<u>סביבה חברתית</u> (ציון ממוצע=4.4) יחסם של תושבים אחרים ביישוב
גורם שני	<u>מיוזג אויר</u> (ציון ממוצע 4.4) מזגן
גורם שלישי	<u>רמת הארגון וטיב השירות</u> (ציון ממוצע=4.3) יחסו של המפעיל רמת השירות מערכת קבלת הזמנות גודל החדר רמת המחיר קבלת מידע על הפעילות באזור
גורם רביעי	<u>מאפייני יחידת הנופש</u> (ציון ממוצע 4.2) מקלחת ושירותים טיפוח החצר והסביבה מסביב לחדר הניקיון בחדרים הריהוט בחדר
גורם חמישי	<u>פעילות פנאי ונופש</u> (ציון ממוצע 3.5) פעילויות לילדים פעילויות ביישוב סידורי האוכל

הגורם הראשון (יחסם של חברי היישוב) והשני (מיזוג אוויר) זכו לציונים ממוצעים גבוהים (4.4). הגורם השלישי מייצג את המשתנים הקשורים לרמת הארגון ולטיב השירות, ושביעות הרצון הממוצעת בתחום זה היא 4.3. מאפיינים שונים של יחידת הנופש עצמה התקבצו בגורם הרביעי, ושביעות הרצון כאן היא - 4.2. שביעות הרצון הנמוכה ביותר (3.5) נמצאה בגורם החמישי, המתייחס להיצע הפעילויות ביישוב בכלל ולילדים בפרט, וכן לסידורי האוכל.

נראה כי התחום העיקרי שבו נדרש שיפור משמעותי הוא ההיצע של פעילויות פנאי ונופש, ובעיקר כאלה המתאימות לבילוי משפחתי עם הילדים.

3. נכונות לנפוש באירוח כפרי בעתיד

אחד המדדים לשביעות הרצון של הנופשים מהאירוח הכפרי הוא רצונם לשוב ולבלות את חופשתם בדרך זו גם בעתיד. המרואיינים נשאלו האם הם ישובו להתארח בלינה כפרית ביישוב כלשהו. כמעט כולם (96%) השיבו בחיוב, וכך גם נמצא בסקר הקודם (93%).

חיזוק למגמה זו נמצא בתשובה לשאלה נוספת: לאור התפתחותה של תופעה חדשה בתחום התיירות, של השכרת חדרים בעיר, נשאלו הנופשים האם יהיו מוכנים להתאכסן במקום הדומה ללינה כפרית אך ממוקם ביישוב עירוני. 56% השיבו בשלילה. במלים אחרות, מה שחשוב אותם נופשים הוא האווירה הכפרית המיוחדת, השקט והקרבה לטבע. המבקרים לא יוצאים לכפר בגלל צורך האכסון אלא בגלל האווירה הכפרית והפעילויות הקשורות בטבע.

פרק רביעי

ההוצאות בתקופת החופשה

סקר ההוצאות נעשה כאמור באמצעות השאלון (ראה נספח 1), בו נתבקשו הנופשים לפרט את הוצאותיהם בכל אחד מימי החופשה, לפי סעיפי הוצאה שונים (לינה, ארוחות, כניסה לאתרים, קניות וכו'). כמו כן נתבקשו לציין האם ההוצאה בוצעה ביישוב הלינה או מחוצה לו.

1. כלל ההוצאות של הנופשים בימי החופשה

לוח 15 להלן מציג את הממוצעים שחושבו - ממוצע ההוצאות למשפחה לכל החופשה וליום חופשה אחד, וכך גם הממוצע לנפש. בכל קטגוריה חושב גם ממוצע ההוצאות שבוצעו בתוך היישוב שבו נופשים (עבור לינה ועבור דברים אחרים) ומחוץ ליישוב.

לפי נתונים אלה ההוצאה הממוצעת של משפחה הנופשת באירוח כפרי היא 892 ש"ח, וההוצאה לנפש ליום חופשה - 124 ש"ח. חשוב להדגיש שהלינה הכפרית מהווה רק כמחצית מכלל ההוצאות בתקופת החופשה. כלומר, על כל שקל שהנופשים באירוח כפרי מוציאים על לינה הם מוציאים שקל נוסף באזור על דברים אחרים, בעסקי תיירות ובעסקים לא תיירותיים (שיפורטו בהמשך).

מסקנה חשובה נוספת העולה מנתוני ההוצאות נוגעת לפיזור הגיאוגרפי שלהן: הוצאות הלינה משולמות כמובן ביישוב עצמו, אך ההוצאות האחרות מבוצעות ברובן מחוץ ליישוב, כך שקרוב ל-40% מכלל הוצאות הנופשים מתפזרות באזור. במלים אחרות, תושבי האזור כולו, ולא רק מפעילי האירוח הכפרי, נהנים מנתח נכבד של ההכנסות הנובעות מההוצאות הישירות של הנופשים.

לוח 15: ממוצע הוצאות החופשה למשפחה ולנפש, ביישוב ומחוצה לו (בש"ח)

ממוצע סה"כ ההוצאות	ממוצע* הוצאה מחוץ ליישוב	ממוצע* הוצאה ביישוב			
		לינה	אחר	סה"כ	
892	333	479	80	559	הוצאות למשפחה לכל ימי החופשה
288	109	146	33	179	הוצאות לנפש לכל ימי החופשה
358	143	157	58	215	הוצאות למשפחה ליום חופשה
124	49	61	14	75	הוצאות לנפש ליום חופשה

* הממוצע חושב עבור כל הנופשים, כאשר נופשים שלא הוציאו כסף באחת מן הקטגוריות נכנסו לחישוב בהוצאה שווה לאפס.

2. ניתוח סעיפי הוצאות

ההוצאות השונות בימי החופשה פורטו כאמור לסעיפים שונים, חלקם נוגעים ישירות לפעילויות נופש וחלקם נובעים מעצם השהייה מחוץ לבית.

מהם סעיפי ההוצאות השכיחים ביותר בקרב הנופשים?

לוח 16 להלן מפרט את סעיפי ההוצאות ומציג את אחוז הנופשים שהוציאו כסף בכל אחד מהסעיפים האלה במהלך ימי החופשה.

מלבד סעיף הלינה, אשר ברור כי הוא חל על כל הנופשים, הסעיפים האחרים המשותפים למרבית הנופשים הם הוצאות אוכל (במסעדות ובקניית מוצרי מזון) ודלק. מבין פעילויות הנופש המובהקות שכיחות בעיקר הוצאות על דמי כניסה לאתרי טבע ולמתקני מים וספורט, (למעלה משליש מהנופשים רשמו הוצאות בסעיפים אלה). פעילויות נפוצות פחות הן שכירה של סירות, טיולי גיפים, רכיבה על סוסים, ביקור במוזיאונים, מופעי בידור וכדומה (15%-17% מהנופשים הוציאו כסף לפעילויות אלה). השימוש בשירותי קוסמטיקה וטיפולי מרפא הוא נדיר (פחות מ-5% מהנופשים), ונדיר ביותר השימוש בשירותי מדריך, וזאת למרות שהפעילויות בחיק הטבע תופסות מקום נכבד בנופש המשפחתי. יש לציין כי ההוצאות לטיפולי מרפא בדרום גבוהות בגלל חמי יואב, אך אין הן באות לביטוי בסקר זה. הדבר נובע מן העובדה שהנופשים בסקר לנו בשדה יואב במסגרת עיסקת חבילה שכללה הוצאות לינה ודמי שימוש בחמי יואב ולא ניתן היה להפריד ביניהם.

הוצאות אשר אינן קשורות ישירות לפעילויות נופש ופנאי הן של קניות בחנויות מקומיות. פרט לקנייה של מוצרי מזון, שתייה ודלק המתבצעת על-ידי מרבית הנופשים, יש גם שיעור ניכר של כאלה הקונים מזכרות ומוצרים שונים בחנויות מפעל ובחנויות אחרות באזור (כרבע מהנופשים).

לוח 16: אחוז הנופשים אשר הוציאו כסף בכל אחד מסעיפי הוצאות (%)

סעיפי ההוצאה	ביישוב הלינה	מחוץ ליישוב הלינה
לינה (וארוחת בוקר אם היא כלולה במחיר)	100.0	-
ארוחות במסעדות ובמזוננים	15.8	60.1
קניות אחרות של מוצרי מזון, שתייה ומוצרי טבק	18.3	46.1
קניית מזכרות בחנויות מפעל, ובחנויות אחרות	4.0	20.3
דמי כניסה לשמורות טבע, גנים לאומיים		
ואתרים דומים	4.7	35.0
דמי כניסה למתקני מים וספורט ולאתרים דומים	6.3	28.7
שכירת סירות, טיולי גיפים, חמורים, סוסים וכי	3.4	14.4
מוזיאונים, פעילויות בידור ובילוי	3.1	13.3
דלק	13.1	66.5
שירותי מדריך	0.2	0.4
טיפולי מרפא וקוסמטיקה	0.7	4.0
הוצאות אחרות	0.7	4.0

מהו גובה ההוצאות בסעיפים השונים?

העלות הממוצעת של כל אחד מסעיפי ההוצאות מוצגת בלוח 17, בשתי שיטות חישוב: ממוצע 1 חושב רק לגבי נופשים שביצעו הוצאה בסעיף המסוים; ממוצע 2 חושב עבור כל הנופשים, אלה שלא הוציאו כסף בסעיף מסוים נכללו בחישוב עם הוצאה השווה לאפס. נוסף לחישוב ההוצאות למשפחה מוצג גם ממוצע הוצאות לנפש (לוח 18).

בחינת העלויות של שירותי הנופש השונים (על פי ממוצע 1, של הצורכים בפועל) מראה כי בצד הלינה והאוכל, שהם סעיפי ההוצאות הכבדים ביותר, ההוצאות הגבוהות הן לפעילויות מיוחדות כמו טיולי גיפים, שכירת סירות, רכיבה על סוסים, לטיפולים "מפנקים" כמו קוסמטיקה וטיפולי מרפא, ולפעילויות תרבות ובידור. ייתכן שהעלות הגבוהה של תחומי פעילות אלה, בצד העובדה שחלקם אינו מתאים לביילוי עם ילדים, יש בהם כדי להסביר את מיעוט הנופשים שהשתתפו בהם (ראה לוח 16 לעיל).

לוח 17: ממוצע ההוצאות למשפחה במשך כל ימי החופשה, לפי סעיפי הוצאות (ש"ח)

מחוץ ליישוב הלינה		ביישוב הלינה		סעיפי ההוצאה
ממוצע *2	ממוצע *1	ממוצע *2	ממוצע *1	
-	-	479	479	לינה (וארוחת בוקר אם היא כלולה במחיר)
121	218	30	204	ארוחות במסעדות ובמזנונים
55	129	20	122	קניות אחרות של מוצרי מזון, שתייה ומוצרי טבק
15	79	5	137	קניית מזכרות בחנויות מפעל, ובחנויות אחרות דמי כניסה לשמורות טבע, גנים לאומיים ואתרים דומים
22	70	3	73	דמי כניסה למתקני מים וספורט ולאתרים דומים
22	81	3	56	שכירת סירות, טיולי גיפים, חמורים, סוסים וכי
18	131	4	111	מוזיאונים, פעילויות בידור וביילוי
16	126	3	96	דלק
54	87	10	79	שירותי מדריך
0.3	75	0.1	60	טיפולי מרפא וקוסמטיקה
3	75	1	166	הוצאות אחרות
6	160	1	156	

* ממוצע 1 חושב רק עבור נופשים שהוציאו כסף בסעיף מסוים, אלה שלא רשמו הוצאות בסעיף הזה לא נכללו בחישוב הממוצע ממוצע 2 חושב לגבי כל הנופשים. נופשים שלא הוציאו כסף באחת מן הקטגוריות נכנסו לחישוב בהוצאה שווה לאפס.

לוח 18: ממוצע* ההוצאות לנפש במשך כל ימי החופשה (ש"ח)

מחוץ ליישוב הלינה	ביישוב הלינה	סעיפי ההוצאה
-	158	לינה (וארוחת בוקר אם היא כלולה במחיר)
74	67	ארוחות במסעדות ובמזנונים
36	42	קניות אחרות של מוצרי מזון, שתייה ומוצרי טבק
26	59	קניית מזכרות בחנויות מפעל, ובחנויות אחרות
		דמי כניסה לשמורות טבע, גנים לאומיים
22	24	ואתרים דומים
26	19	דמי כניסה למתקני מים וספורט ולאתרים דומים
35	29	שכירת סירות, טיולי גיפים, חמורים, סוסים וכו'
50	37	מוזיאונים, פעילויות בידור ובילוי
28	26	דלק
10	4	שירותי מדרוך
47	72	טיפול מרפא וקוסמטיקה
46	67	הוצאות אחרות

* הממוצע חושב רק עבור הנופשים שהוציאו כסף באותו סעיף.

התפלגות כלל ההוצאות של הנופשים לפי סעיפי ההוצאה

ההוצאה הכוללת של הנופשים בתחומי הפעילות השונים היא מכפלה של השכיחות והעלות, כלומר של מספר הנופשים שהוציאו כסף בכל סעיף ושל מחירי הפעילויות באותו סעיף. לוח 19 מסכם את התפלגות ההוצאות לכלל הנופשים, ביישובי האירוח ומחוצה להם, באחוזים - מהו חלקו של כל סעיף הוצאה בעלות הכוללת של החופשה.

לוח 19: התפלגות סה"כ הוצאות הנופשים לפי סעיפי ההוצאות (ב-%)

מחוץ ליישוב הלינה	ביישוב הלינה	סעיפי ההוצאה
-	48.7	לינה (וארוחת בוקר אם היא כלולה במחיר)
12.1	4.4	ארוחות במסעדות ובמזנונים
6.8	3.1	קניות אחרות של מוצרי מזון, שתייה ומוצרי טבק
2.2	0.7	קניית מזכרות בחנויות מפעל, ובחנויות אחרות
3.2	0.6	דמי כניסה לשמורות טבע, גנים לאומיים ואתרים דומים
2.8	0.6	דמי כניסה למתקני מים וספורט ולאתרים דומים
1.9	0.6	שכירת סירות, טיולי גיפים, חמורים, סוסים וכו'
1.7	0.5	מוזיאונים, פעילויות בידור ובילוי
7.0	1.8	דלק
0.0	0.0	שירותי מדרוך
0.5	0.0	טיפול מרפא וקוסמטיקה
0.5	0.2	הוצאות אחרות
38.8	61.2	סה"כ

כאמור, כ-60% מההוצאות מבוצעות ביישובי הלינה, ועיקרו של הסכום הזה הוא עבור הלינה עצמה. ההוצאות בתחומים האחרים מתבצעות ברובן מחוץ ליישוב. אחוז גבוה מההוצאה הכוללת (קרוב ל-30%) מוקדש לארוחות במסעדות ולקנייה של מוצרי מזון ושתייה, ועוד כ-7.5% מוציאים על דלק. על פעילויות הנופש והפנאי השונות מוציאים כ-11%, וקניית אחרות, שאינן של מוצרי מזון, מהוות עוד 2.5% מההוצאות.

"תקציב החופשה" של הנופשים באירוח הכפרי נראה אפוא כך באחוזים:

52	- לינה
27	- ארוחות וקניית מזון
7.5	- דלק
11	- פעילויות פנאי
2.5	- קניות אחרות
100.0	

3. אומדן ההוצאות של כלל אוכלוסיית הנופשים באירוח כפרי בשנת 1993

מספר הלינות של כלל הנופשים באירוח כפרי בשנת 1993 נאמד מתוך נתוני מפקד חדרי האירוח הכפרי שנעשה השנה על ידי משרד התיירות (פלוישר, בירן וניצב, 1994).

ההוצאה לנפש ליום חופשה, כפי שחושבה בסקר זה, הוכפלה במספר הלינות הארצי, ונתקבל ניפוח של הוצאות כלל אוכלוסיית הנופשים באירוח כפרי במהלך 1993. התוצאות מוצגות בלוח 20. הנתונים מופיעים במחיר 1994 (שהיא שנת הסקר) וכוללים מע"מ.

הסכום הכולל שהוציאו הנופשים באירוח כפרי בארץ בשנת 1993 נאמד בלמעלה מ-100 מיליון ש"ח. עיקר הוצאות הנופש (מעל 80%) בוצעו בצפון הארץ, שם מרוכזות מרבית יחידות הנופש הכפריות. אומדנים אלה שימשו בסיס לחישוב ההשפעות העקיפות שיש לתיירות הכפרית על כלכלת האזור, חישוב שנעשה באמצעות לוחות תשומה-תפוקה רב-אזוריים (ראה פרק חמישי להלן).

לוח 20: סה"כ ההוצאות של כלל הנופשים באירוח כפרי ב-1993*, במחירי 1994 (באלפי ש"ח).

סעיפי ההוצאה	מחוז דרום	מחוז צפון	סה"כ
לינה (וארוחת בוקר אם היא כלולה במחיר)	8,217	41,639	49,855
ארוחות במסעדות ובמזנונים	3,190	15,697	18,887
קניות אחרות של מוצרי מזון, שתייה ומוצרי טבק	1,375	6,354	7,729
קניית מזכרות בחנויות מפעל, ובחנויות אחרות	154	2,195	2,348
דמי כניסה לשמורות טבע, גנים לאומיים ואתרים דומים	703	2,420	3,123
דמי כניסה למתקני מים וספורט ולאתרים דומים	870	2,453	3,323
שכירת סירות, טיולי גיפים, חמורים, סוסים וכו'	400	1,572	1,972
מוזיאונים, פעילויות בידור ובילוי	492	1,646	2,138
דלק	2,557	6,737	9,295
שירותי מדריך	0	10	10
טיפול מרפא וקוסמטיקה	4	781	785
הוצאות אחרות	88	900	988
סה"כ	18,051	82,403	100,454

* הניתוח מהמדגם לכלל אוכלוסיית הנופשים נעשה מתוך נתוני מפקד חדרי האירוח. (פליישר, בירן ניצב)

4. השפעת מאפייני הנופשים על הוצאותיהם

בניתוח נתוני הסקר נבדק גם הקשר בין נתוני הרקע של הנופשים - גיל, השכלה והכנסה - לבין הוצאותיהם במהלך החופשה. קשר זה נבדק בניתוח רגרסיה רב-משתנית. המשתנה התלוי, הוצאות המשפחה בחופשה, חולק לשתי קטגוריות - הוצאות על לינה והוצאות אחרות מלבד לינה. המשתנים המסבירים כללו את נתוני הרקע של ממלא השאלון - גיל, השכלה, הכנסה משפחתית. כמו כן הוכנסו לניתוח הרגרסיה המשתנים המשפיעים בוודאות על גובה ההוצאות בחופשה - מספר ימי החופשה, מספר המבוגרים ומספר הילדים במשפחה שהשתתפו בחופשה (הכללתם בניתוח הרגרסיה נועדה לנטרל את השפעתם ולבדוק אם המאפיינים האחרים של הנופשים משפיעים על ההוצאות כאשר ימי החופשה ומספר הנופשים במשפחה מוחזקים קבוע). תוצאות ניתוח הרגרסיה, להוצאות לינה ולהוצאות אחרות, מוצגות בלוח 21.

הקשר החיובי בין הוצאות הלינה לבין משך החופשה ומספר הילדים שהשתתפו בהן מובן מאליו. אך מעבר להשפעתם של משתנים אלה נמצא גם קשר חיובי לרמת הכנסה - בעלי הכנסה גבוהה יותר מוציאים סכום גבוה יותר על לינה, כלומר מעדיפים, וגם יכולים, ללון במקומות לינה יקרים יותר. כאשר המשתנה התלוי הוא הוצאות אחרות מלבד לינה, השפעתה של רמת ההכנסה על גובה ההוצאות בולטת אף יותר. ממצא זה אולי צפוי ובלתי משפיע, אך מעניין שהשפעתה של רמת ההכנסה קיימת גם כאן, למרות שמדובר בלינה כפרית, שפערי המחירים בתוכה אינם מאד גדולים ושאוכלוסיית הנופשים בה היא הומוגנית למדי. נראה כי התיירות

הכפרית היא מוצר צריכה נורמלי ומוציאים עליה יותר ככל שעולה רמת ההכנסה.

העובדה שמספר הילדים אינו משפיע על ההוצאות האחרות מלבד הלינה מצביעה על כך שכנראה קיימת תחלופה בין מחיר לכמות הנצרכת. לדוגמה, כאשר יוצאים לנופש עם ילדים קונים אמנם יותר אוכל אך במחירים זולים יותר, כך שסך כל ההוצאה אינה משתנית. גם כאשר הוצאו מסעיף ההוצאות האחרות שאינן תלויות במספר הילדים בחופשה, נתקבלה אותה תמונה, לפיה רק רמת ההכנסה משפיעה באופן מובהק על גובה ההוצאות.

למשתנים האחרים שנבדקו, גיל ורמת השכלה, לא הייתה כל השפעה על גובה ההוצאות ללינה וההוצאות האחרות.

לוח 21: תוצאות אמדן ההשפעות של מאפייני הנופשים על ההוצאות ללינה והוצאות אחרות

הוצאות אחרות מלבד לינה	הוצאות ללינה	משתנה
מקדם	מקדם	
*116.4	*142.4	מספר ימי חופשה
-21.7	-2.4	גיל ממלא השאלון
2.6	5.8	השכלת ממלא השאלון
0.6	*67.2	מספר הילדים בנופש
1.5	1.3	מספר המבוגרים בנופש
*83.4	*27.5	הכנסת המשפחה
-116.6	-88.0	קבוע
0.2	0.37	R ²
13.0	40.0	F-value
413	413	מספר תצפיות

* מקדם מובהק ברמת מובהקות של 0.05

ניתוח השפעות העקיפות של האירו הכפרי

אחת השיטות המקובלות למדידת השפעות עקיפות של הוצאות תיירים על סקטורים אחרים בכלכלה היא השימוש בלוחות תשומה-תפוקה. בעזרת לוחות אלה ניתן לאמוד את מכפילי התפוקה והתעסוקה. המכפילים מודדים את התרומה הנוספת, בענפי הכלכלה השונים, שיש לכל שקל ולכל מועסק בענף התיירות. שימוש במכפילים מקובל בספרות התיירותית. דוגמאות טובות לכך הם Mathieson and Wall (1982), Archer (1989) Cleverdon, (1979) Murphy, (1985).

בארץ פותח מודל תשומה-תפוקה רב-אזורי על ידי פרימן (פרימן, טלפז, פליישר ולאופמן 1991) בעזרתו חושבו מכפילי התפוקה והתעסוקה של ענף התיירות הכפרית. החלוקה האזורית לצורך החישוב התייחסה למחוז הצפון מחוז הדרום ושאר הארץ. המכפילים חושבו לפי שני מודלים: פתוח וסגור. המודל הפתוח אינו לוקח בחשבון את תוספת הצריכה הפרטית שנובעת מן המועסקים בענפים השונים כתוצאה מפעילות האירו הכפרי. במודל הסגור מניחים כי ההכנסות של המועסקים בפעילויות הקשורות (ישירות או בעקיפין) באירו הכפרי, מעודדת צריכה פרטית שיוצרת אף היא תוספת לתפוקה ולתעסוקה. למעשה מהווים המכפיל הפתוח והמכפיל הסגור גבול תחתון וגבול עליון לטווח של המכפיל. חישוב המכפילים נעשה על ידי שתילת ענף חדש בלוחות תשומה-תפוקה והוא ענף התיירות הכפרית, מבנה ההוצאות של עסקי הלינה עצמם נעשה לפי מבנה הוצאות של אכסניות ומלונות. מדרגה נמוכה, מכיוון שלא היה בידינו אמדן מבנה ההוצאות של מפעילי האירו הכפרי. המכפיל מתקבל על ידי הכפלה של השמושים הסופיים המפורטים בלוח 20 בהיפוך המטריציוני של לוח המקדמים.

המבנה הרב-אזורי מאפשר להבחין בין תפוקה ותעסוקה הנוצרים באזור, לבין תפוקה ותעסוקה היוצאים מן האזור.

מכפילי התפוקה

מכפיל התפוקה לפי המודל הפתוח הוא 1.84 (ראה פירוט חישוב המכפילים בנספח 2), כלומר על כל שקל שמוצא באופן ישיר על ידי הנופשים, ללינה או להוצאות אחרות, נוצרים עוד 0.84 ש"ח, באזור או מחוצה לו. ההשפעות הישירות והעקיפות של הלינה הכפרית מוצגת להלן:

המכפיל 1 ש"ח בלינה כפרית	מבנה המכפיל (*)	פירוט השפעות ענף האירוח הכפרי לפי המודל הפתוח
<u>השפעות ישירות</u>		
1.00 ש"ח	0.50	הכנסה מלינה באזור
		הכנסות צריכת שירותים ומוצרים אחרים
1.00 ש"ח	0.50	באזור על-ידי הנופשים
<u>השפעות עקיפות</u>		
		הכנסות מעסקים אחרים באזור והמספקים
0.96 ש"ח	0.48	סחורות ושירותים לעסקי התיירות
0.72 ש"ח	0.36	הכנסות מעסקים אחרים מחוץ לאזור
3.68 ש"ח	1.84	סה"כ

(*) כלומר: ההשפעות הישירות:

כל שקל של שמושים סופיים של תיירים בתיירות כפרית מתחלק לשניים,

חצי לינה בתיירות הכפרית וחצי ליתר ההוצאות.

ההשפעות העקיפות:

באזור עצמו נוספים 0.48 ש"ח ומחוץ לאזור עוד 0.36 ש"ח.

הלינה הכפרית מהווה, כאמור, כמחצית מכלל הוצאות הנופשים באירוח כפרי (ראה לוח 20), כלומר על כל שקל שמוציאים הנופשים ישירות על לינה כפרית הם מוציאים ישירות עוד שקל אחד באזור בעסקים אחרים, חלקם בעסקי תיירות (כמו אתרי מים) וחלקם לא (כמו תחנות דלק וחנויות). שני שקלים אלה מגולגלים הלאה לעסקים המספקים מוצרים ושירותים לעסקים שהנופשים ביקרו בהם. שקלים "מגולגלים" אלה יוצרים את ההשפעות העקיפות, אשר כוללות הכנסות של עסקי ביטוח, בעלי מלאכה, סיטונאי מזון וכד', שעובדים באזור ומחוצה לו. לפי מכפיל תפוקה של 1.84 כל שקל בהשפעות הישירות יוצר עוד 0.84 ש"ח בעקיפות. לכן שני השקלים בהשפעות הישירות (אחד בלינה והשני בשאר העסקים) יצרו עוד 1.68 ש"ח בעסקים אחרים, שברובם אינם תיירותיים. מתוכם 0.96 ש"ח נשאר באזור ו-0.72 ש"ח עוברים אל מחוץ לאזור (על פי המודל, ראה נספח 2).

מכפיל התפוקה לפי **המודל הסגור** הוא 3.54, כלומר על כל שקל שמוצא באופן ישיר על ידי הנופשים, בלינה או בעסקים אחרים, נוצרים עוד 2.54 ש"ח באזור ומחוצה לו. מכפיל זה גבוה יותר מן המכפיל של המודל הפתוח מכיוון שהוא כולל את תוספת הצריכה הפרטית של כל המועסקים (ישירות או בעקיפין) בפעילויות כלכליות הקשורות לאירוח הכפרי. ההשפעות הישירות והעקיפות של הלינה הכפרית לפי המודל הסגור מוצגות להלן:

פירוט השפעות ענף האירוח הכפרי לפי המודל הסגור	מבנה המכפיל הסגור	המכפיל ל-1 ש"ח בלינה כפרית
<u>השפעות ישירות</u>		
הכנסה מלינה באזור	0.35	1.00 ש"ח
הכנסות מצריכת שירותים ומוצרים אחרים באזור על ידי הנופשים	0.35	1.00 ש"ח
הכנסות העובדים ישירים ועקיפים	<u>0.30</u>	<u>0.86 ש"ח</u>
	1.00	2.86 ש"ח
<u>השפעות עקיפות</u>		
הכנסות מעסקים אחרים באזור המספקים סחורות ושירותים לעסקי התיירות	1.40	4.00 ש"ח
הכנסות מעסקים אחרים מחוץ לאזור	1.14	3.25 ש"ח
סה"כ	3.54	10.11 ש"ח

לסיכום ניתן לומר כי על כל שקל שמוציאים הנופשים על לינה כפרית נוצרים עוד 2.68 ש"ח (לפי המודל הפתוח) עד 9.11 ש"ח (לפי המודל הסגור) בעסקים אחרים, כאשר מרבית התוספת נשארת באזור. במילים אחרות, תמיכה ממשלתית הניתנת למפעילי הלינה הכפרית תורמת למעשה להרבה מאד עסקים אחרים ומתפרשת על פני האזור כולו.

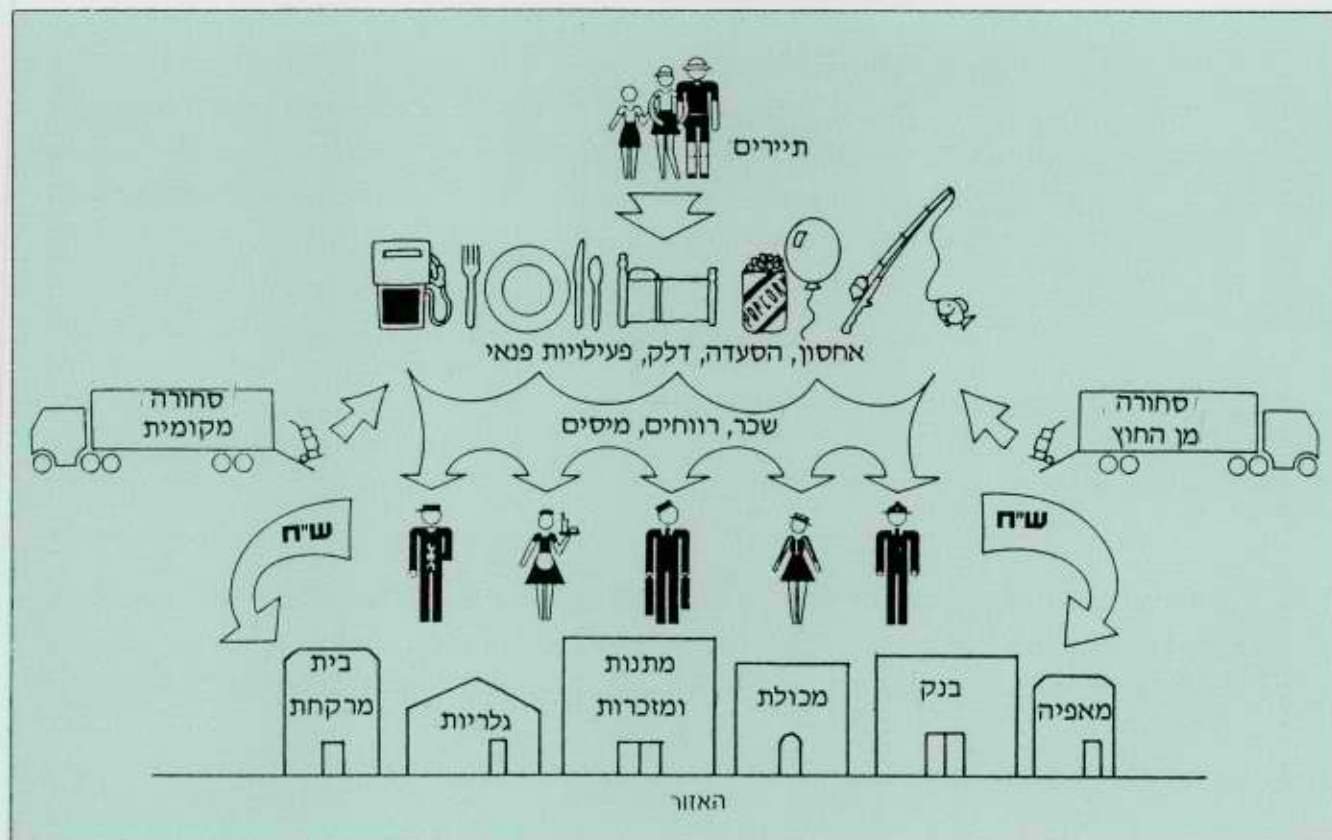
מכפילי תעסוקה

בדומה למכפילי התפוקה קיימים גם מכפילי תעסוקה, אולם המכפיל המוגדר כאן הוא של הלינה הכפרית ללא הקניית הנוספות, כלומר כל עובד שמועסק ישירות בענף הלינה הכפרית יוצר מקומות עבודה נוספים באותם עסקים המושפעים בצורה ישירה ועקיפה מהלינה הכפרית. מכפיל התעסוקה לפי **המודל הפתוח** הוא 2.18 כאשר מניחים שהעובדים באירוח הכפרי עובדים חצי משרה. הוא עולה ל-2.78 כאשר מניחים שהם עובדים בשליש משרה (היקף העבודה באירוח הכפרי נמוך יותר ממשרה מלאה, אך אין כיום מידע מדויק על היקפי המשרה ולכן ניתן פה טווח). לפי הניתוח של מכפילי התעסוקה (ראה נספח 2) ניתן לומר כי על כל מועסק בלינה הכפרית או בכל עסק אחר שבו רכשו הנופשים מוצרים ושירותים נוצרו עוד 1.18 עד 1.78 מקומות תעסוקה נוספים במשרה מלאה, 87 אחוז מהם (מחוז צפון ודרום).

מכפיל התעסוקה לפי **המודל הסגור** גבוה יותר בגלל תוספת הצריכה הפרטית של המועסקים, בדומה למכפיל התפוקה. מכפיל התעסוקה לפי מודל זה נע בין 3.94 לחצי משרה, ל-5.42 בשליש משרה כלומר על כל מועסק בלינה הכפרית או בעסקים האחרים נוצרים עוד 2.94 עד 4.42 מועסקים נוספים במשרה מלאה, 73 אחוז מהם באזור.

המחשה של שרשרת ההשפעות הישירות והעקיפות הנובעות מהפעילות התיירותית מוצגת בתרשים 1 להלן:

תרשים 1: השפעות התיירות על כלכלת האזור

השפעות ישירות מתיירות כוללות הכנסות בעסקי האכסון והבילוי והספקת שירותים למבקרים, כמו כן הן כוללות הכנסות מקניית של המבקרים בעסקים המקומיים. השפעות עקיפות כוללות את ההכנסות של העסקים המספקים סחורה מקומית וסחורה מן החוץ לכל העסקים הנהנים מהכנסות ישירות. הכנסות אלה, ישירות ועקיפות, יוצרות שכר ורווחים לאוכלוסייה המקומית ומגדילות בכך את הצריכה שלה מן העסקים המקומיים. המכפיל במודל הפתוח לא לוקח בחשבון גידול זה בצריכה בעוד המכפיל במודל הסגור לוקח בחשבון תרומה נוספת זו.

מדיניות ממשלתית של תמיכה בעסקי תיירות צריכה לקחת בחשבון את מכלול ההשפעות של הפעילות התיירותית, וככל שהדבר נוגע לתיירות הכפרית בארץ נראה כי השפעותיה הישירות והעקיפות יוצרות גידול משמעותי ביותר בתפוקה ובתעסוקה של האזור כולו. האירוח הכפרי בניגוד לאכסון בבתי מלון, יוצר מעצם טבעו פעילויות מגוונות של הנופשים מחוץ לאתר הלינה, שכן הוא אינו מספק את כל צורכי אורחיו (כפי שעושה בית המלון) והם נזקקים לשירותי הסעדה, קניות ומגוון של פעילויות בילוי ופנאי במקומות אחרים באזור. מה גם שהאוכלוסייה המתאכנסת בלינה הכפרית היא ברובה בעלת אמצעים, ולפיכך גם צרכנית של שירותי פנאי ושל שירותים ומוצרים אחרים, אותם היא מוצאת בעיקר מחוץ ליישובי האירוח הכפרי.

נספחים

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

החברה
הממשלתית
לתיירות

משרד התיירות

המרכז ללימודי הפיתוח
DEVELOPMENT STUDY CENTER (D.S.C.)

נופש יקר,

מילוי שאילון זה חשוב לאיסוף מידע ולקידום ענף האירוח הכפרי. בחלקו הראשון הנך מתבקש/ת לענות על שאלות על האירוח הכפרי ומעבר לך, בחלקו השני, על ההוצאות שלך בתקופת הנופש.

בברכה,
צוות המחקר

יחסם של תושבים
1 2 3 4 5
אחרים ביישוב
1 2 3 4 5
הריהוט בחדר
1 2 3 4 5
גודל החדר
1 2 3 4 5
הנקיון בחדרים
1 2 3 4 5
רמת השירות
1 2 3 4 5
קבלת מידע על
הפעילויות באזור
1 2 3 4 5
מערכת קבלת החומנות
1 2 5 4 5
סידורי האוכל
1 2 3 4 5
פעילויות ביישוב
1 2 3 4 5
פעילויות לילדים
1 2 3 4 5
אחר _____

7. האם יצאתם לחופשה נוספת השנה?
1. לא
2. כן כמה פעמים _____
היכן (1) מלון (2) לינה כפרית
(3) חו"ל (4) אחר _____

8. האם תשוב להתארח בלינה כפרית ביישוב
כלשהו? 1. כן, 2. לא

9. האם תלכו/י במקום דומה ללינה הכפרית
ביישוב עירוני? 1. כן 2. לא

מעט פרטים לצורך עיבודים סטטיסטיים

10. מין המרואייין:
1. זכר 2. נקבה

11. גיל המרואייין:
1. עד 20
2. 20-29
3. 30-39
4. 40-49
5. 50-59
6. 60+

12. השכלת המרואייין:
1. יסודית או פחות
2. תיכון חלקי (מקצועי או עיוני)
3. תיכון מלא (מקצועי או עיוני)
4. השכלה על תיכונית (סמינר, בי"ס
להנדסאות)
5. השכלה אקדמאית

13. עם כמה ילדים הנעתם לחופשה הנכחית

14. ההכנסה החדשית הממוצעת למשפחה
בישראל היא בערך 3,700 ש"ח נטו לחודש.
האם המשפחה שלכם מרוויחה
1. הרבה מתחת לממוצע
2. במידת מה מתחת לממוצע
3. כמו הממוצע
4. במידת מה מעל הממוצע
5. הרבה מעל הממוצע

מספר טלפון של המרואייין (לצורך אימות)

תאריך 94 _____
1. יום חול 2. שישי/שבת / חג/ערב חג
שם יישוב הנופש _____

1. איך נדע לך על המקום הזה?
1. שמעתי מחברים / משפחה
2. קראתי מודעת פירסום בעיתון
3. קראתי כתבה בעיתון או שמעתי
ברדיו ובטלוויזיה
4. ממדריך ללינה כפרית
(B&B, קח אויר וכד')

5. מיתדת לינה כפרית אחרת אליהם
התקשרתי ולא היה להם מקום.
6. סוכן נסיעות/חברת שיווק
7. אחר, פרט: _____

2. מסי הנפשות (כולל המרואייין) במשפחה
אתם יצא לנפש? _____

3. כמה לילות תלכו בשה"כ במקום הזה?
לילות _____

4. האם הארוח כלל ארוחת בוקר?
1. כן 2. לא

5. צינו/י איזו מהפעילויות הרשומות מטה
בצעת במהלך החופשה הנכחית

1. ביקור ביערות
2. ביקור בשמורות טבע/גנים לאומיים
3. טיול בטבע
4. ביקור במוזיאון
5. ביקור בפסטיבל או ארוע מיוחד
6. ביקור באתר הסטורי / ארכיאולוגי
7. ביקור באתרי מים (שיט בסירות,
בריכות פארק מים, ים)
8. סיור ביישוב בו אתם מתארחים
9. לאכול במסעדה
10. קניות של מצרכי מזון בחנויות או
בקניונים
11. קניות במקומות אחרים כולל מילוי דלק

6. דרג את רמת שביעות הרצון שלך
מהאופינים השונים של המקום הזה לפי
חמש דרגות של שביעת רצון. (אם האפיון
לא היה קיים לא לענות) דרגה 5 פרושה
מאוד שבע רצון ודרגה 1 פרושה מאד
לא שבע רצון.

לא
שבע שבע
רצון רצון

טיפוח החצר והסביבה
מסביב לחדר
מקלחת ושירותים
מזגן
רמת מחיר
יחסו של המפעיל

1 2 3 4 5
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5

נספח 2: לוחות תשומה - תפוקה

הענפים במודל תת"א - תיירות כפרית

מספר סידורי ענפים	ענפי המשק
1	חקלאות
2	תעשיית מזון
3	זיקוק נפט
4	חציבה ומינרלים אל מתכתיים
5	טקסטיל, עור, נייר ודפוס, גומי ופלסטיק
6	מתכת, מוצרי חשמל, מכוניות, ויתר התעשייה
7	אספקת מים וחשמל
8	בניה ובינוי
9	תחבורה יבשתית ויתר התחבורה
10	תחבורה ימית
11	תחבורה אווירית
12	נמלי - ים ורשות הנמלים
13	נמלי תעופה ורשות שדות תעופה
14	תקשורת
15	שרותים: בריאות, חינוך, אישיים,
16	מסחר והוצאות כלליות
17	מלונות ברמה נמוכה (2,1) + אכסניות
18	מלונות ברמה בינונית (3,4) + כפרי נופש
19	מלונות ברמה גבוהה (5, +5)
20	מסעדות תיירים
21	חנויות תיירים
22	השכרת רכב
23	חברות טיולים
24	תיירות כפרית

תפוקה נובעת מודל פתוח (מליוני ש"ח 1990)

	צפון	חיפה	מרכז	תל אביב	ירושלים	דרום
1	5.375	0.001	0.048	0.000	0.000	0.932
2	13.088	0.002	0.087	0.497	0.000	2.101
3	0.000	7.069	0.000	0.000	0.000	0.000
4	0.034	0.015	0.001	0.000	0.001	0.089
5	2.602	0.065	0.017	0.457	0.029	0.484
6	2.641	0.195	0.280	0.605	0.065	0.432
7	2.092	0.242	0.005	0.032	0.007	0.446
8	0.440	0.022	0.005	0.158	0.040	0.157
9	1.233	0.582	0.015	0.127	0.059	0.246
10	0.000	0.459	0.000	0.000	0.000	0.137
11	0.001	0.000	0.078	0.000	0.000	0.004
12	0.000	0.203	0.000	0.000	0.000	0.038
13	0.002	0.000	0.076	0.000	0.000	0.004
14	0.315	0.011	0.002	0.026	0.015	0.069
15	8.725	0.467	0.059	6.782	1.446	2.803
16	1.895	0.442	0.019	1.004	0.042	0.351
17	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
18	0.007	0.001	0.000	0.003	0.001	0.003
19	0.007	0.001	0.000	0.003	0.001	0.003
20	9.504	0.002	0.181	0.005	0.000	1.751
21	0.152	0.000	0.000	0.000	0.068	1.211
22	0.115	0.001	0.001	0.004	0.001	0.027
23	0.011	0.000	0.000	0.006	0.002	0.004
24	25.179	0.000	0.000	0.000	0.000	4.969
סה"כ	73.417	9.781	0.876	9.709	1.777	16.260

סה"כ 111.820

(1990 מ"מ רשמי) מיליארד שקלים מועדון ספורט ישראל

ש"ס	1990	מיליארד	מיליארד	מיליארד	מיליארד	מיליארד	מיליארד
1	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
2	3.842	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.832
3	4.074	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	1.546
4	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
5	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
6	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
7	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
8	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
9	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
10	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
11	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
12	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
13	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
14	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
15	5.370	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	1.494
16	0.544	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.053
17	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
18	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
19	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
20	9.491	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	1.929
21	1.327	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.093
22	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
23	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
24	25.176	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	4.968
סך הכל	49.823	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	10.915

60.738

כ"ס

111.820

מחירי ממוצע

מחירי ממוצע

1.8410133

מספר מועסקים נובע ישירות משמושים סופיים במודל ת. כפרית

	דרום	ירושלים	תל אביב	מרכז	חיפה	צפון
1	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2	8.44	0.00	0.00	0.00	0.00	12.74
3	13.44	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
5	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
8	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
9	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
11	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
12	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
13	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
14	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
15	6.67	0.00	0.00	0.00	0.00	61.76
16	0.26	0.00	0.00	0.00	0.00	5.58
17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
18	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
19	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
20	9.13	0.00	0.00	0.00	0.00	98.33
21	0.44	0.00	0.00	0.00	0.00	16.20
22	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
23	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
24	129.00	0.00	0.00	0.00	0.00	845.00
סה"כ	167.38	0.00	0.00	0.00	0.00	1039.61

1206.99

סה"כ מועסקים ישירים

ש"ח	1990	מיליון	מיליון	מיליון	מיליון	מיליון
1	1.708	0.000	0.015	0.000	0.000	0.296
2	1.718	0.000	0.011	0.065	0.000	0.276
3	0.000	0.151	0.000	0.000	0.000	0.000
4	0.010	0.004	0.000	0.000	0.000	0.026
5	0.693	0.017	0.005	0.122	0.008	0.129
6	0.808	0.060	0.086	0.185	0.020	0.132
7	0.513	0.059	0.001	0.008	0.002	0.109
8	0.174	0.009	0.002	0.062	0.016	0.062
9	0.363	0.171	0.004	0.037	0.017	0.072
10	0.000	0.083	0.000	0.000	0.000	0.025
11	0.000	0.000	0.024	0.000	0.000	0.001
12	0.000	0.101	0.000	0.000	0.000	0.019
13	0.001	0.000	0.035	0.000	0.000	0.002
14	0.182	0.007	0.001	0.015	0.009	0.040
15	3.901	0.209	0.026	3.032	0.646	1.253
16	0.743	0.173	0.008	0.394	0.017	0.137
17	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
18	0.002	0.000	0.000	0.001	0.000	0.001
19	0.002	0.000	0.000	0.001	0.000	0.001
20	2.487	0.001	0.047	0.001	0.000	0.458
21	0.039	0.000	0.000	0.000	0.018	0.313
22	0.042	0.001	0.000	0.002	0.000	0.010
23	0.003	0.000	0.000	0.002	0.001	0.001
24	8.551	0.000	0.000	0.000	0.000	1.687
סך הכל	21.941	1.047	0.267	3.927	0.754	5.052

32.987

10.238

ש"ח

3.2219748

מספר מועסקים נובע מודל פתוח 24 ענפים

	צפון	חיפה	מרכז	תל אביב	ירושלים	דרום
1	50.34	0.01	0.38	0.00	0.00	11.00
2	43.40	0.01	0.29	1.65	0.00	21.33
3	0.00	4.37	0.00	0.00	0.00	0.00
4	0.18	0.06	0.00	0.00	0.00	0.58
5	16.74	0.40	0.13	3.18	0.20	3.35
6	13.43	0.90	1.44	2.43	0.34	3.01
7	7.72	1.11	0.02	0.14	0.03	3.00
8	2.97	0.15	0.03	1.06	0.27	1.06
9	12.10	5.71	0.15	1.25	0.58	1.65
10	0.00	0.61	0.00	0.00	0.00	0.90
11	0.00	0.00	0.10	0.00	0.00	0.03
12	0.00	1.79	0.00	0.00	0.00	0.22
13	0.02	0.00	0.67	0.00	0.00	0.02
14	2.78	0.10	0.02	0.23	0.14	0.31
15	100.34	4.94	0.66	62.64	15.53	12.51
16	19.44	4.54	0.20	10.30	0.44	1.70
17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
18	0.07	0.01	0.00	0.03	0.01	0.01
19	0.07	0.01	0.00	0.03	0.01	0.01
20	98.46	0.02	1.87	0.05	0.00	8.29
21	1.86	0.00	0.00	0.00	0.83	5.77
22	1.98	0.02	0.01	0.07	0.02	0.13
23	0.09	0.00	0.00	0.05	0.02	0.02
24	845.09	0.00	0.00	0.00	0.00	129.02
סה"כ	1217.08	24.76	5.99	83.10	18.40	203.93

1553.25
974.11

מכפיל תעסוקה 1.5945369

מספר מועסקים נובע מודל פתוח 24 ענפים (בהנחה של שליש משרה לעובד בת. כפרית)

	דרום	ירושלים	תל אביב	מרכז	חיפה	צפון
1	11.00	0.00	0.00	0.38	0.01	50.34
2	21.33	0.00	1.65	0.29	0.01	43.40
3	0.00	0.00	0.00	0.00	4.37	0.00
4	0.58	0.00	0.00	0.00	0.06	0.18
5	3.35	0.20	3.18	0.13	0.40	16.74
6	3.01	0.34	2.43	1.44	0.90	13.43
7	3.00	0.03	0.14	0.02	1.11	7.72
8	1.06	0.27	1.06	0.03	0.15	2.97
9	1.65	0.58	1.25	0.15	5.71	12.10
10	0.90	0.00	0.00	0.00	0.61	0.00
11	0.03	0.00	0.00	0.10	0.00	0.00
12	0.22	0.00	0.00	0.00	1.79	0.00
13	0.02	0.00	0.00	0.67	0.00	0.02
14	0.31	0.14	0.23	0.02	0.10	2.78
15	12.51	15.53	62.64	0.66	4.94	100.34
16	1.70	0.44	10.30	0.20	4.54	19.44
17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
18	0.01	0.01	0.03	0.00	0.01	0.07
19	0.01	0.01	0.03	0.00	0.01	0.07
20	8.29	0.00	0.05	1.87	0.02	98.46
21	5.77	0.83	0.00	0.00	0.00	1.86
22	0.13	0.02	0.07	0.01	0.02	1.98
23	0.02	0.02	0.05	0.00	0.00	0.09
24	43.01	0.00	0.00	0.00	0.00	281.70
סה"כ	117.91	18.40	83.10	5.99	24.76	653.69

903.85

324.70

מכפיל תעסוקה 2.7836107

(1990 מ"ש יוני) אגודת חסידים (מנהל) (1990)

מ"מ	186.102	24.088	8.654	62.048	8.555	42.424	331.871
1	11.395	0.279	0.365	0.000	0.110	2.137	3.839
2	22.492	0.649	0.633	3.926	0.163	0.000	0.000
3	0.000	10.547	0.000	0.000	0.000	0.000	0.240
4	0.079	0.027	0.003	0.000	0.003	0.000	1.692
5	9.122	0.546	0.277	3.406	0.193	0.235	1.272
6	7.610	0.851	1.119	2.936	0.235	1.057	0.548
7	4.230	1.022	0.056	0.313	0.054	0.849	0.340
8	1.535	0.121	0.056	0.724	0.138	0.050	0.000
9	4.121	1.032	0.252	1.179	0.360	0.000	0.000
10	0.000	0.902	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
11	0.022	0.000	1.920	0.000	0.000	0.000	0.136
12	0.000	0.385	0.000	0.000	0.000	0.000	0.007
13	0.004	0.000	0.243	0.000	0.000	0.000	0.202
14	0.946	0.062	0.039	0.230	0.101	5.329	1.848
15	18.607	1.960	0.758	21.748	3.533	0.000	0.000
16	8.646	1.302	0.372	7.187	0.499	0.000	0.000
17	0.000	0.000	0.001	0.001	0.000	0.000	0.000
18	0.613	0.018	0.008	0.053	0.012	0.000	0.000
19	0.142	0.008	0.009	0.119	0.022	0.000	0.000
20	10.557	0.088	0.247	0.336	0.044	0.000	0.000
21	0.153	0.000	0.000	0.002	0.069	0.000	0.000
22	0.175	0.006	0.018	0.042	0.018	0.000	0.000
23	0.028	0.001	0.002	0.021	0.006	0.000	0.000
24	25.384	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
25	60.241	4.280	2.278	19.825	2.994	14.015	5.078

331.871

3.5408898

מנהל חסידים
מנהל חסידים
מנהל חסידים

מספר מועסקים נובע ממודל סגור

	צפון	חיפה	מרכז	תל אביב	ירושלים	דרום
1	106.71	2.31	2.92	0.00	0.98	25.24
2	74.59	2.15	2.10	13.02	0.54	38.98
3	0.00	6.52	0.00	0.00	0.00	0.00
4	0.41	0.11	0.01	0.00	0.01	1.55
5	58.69	3.33	2.02	23.70	1.36	11.72
6	38.68	3.96	5.76	11.78	1.21	8.86
7	15.61	4.68	0.23	1.34	0.24	7.11
8	10.34	0.82	0.37	4.87	0.92	3.67
9	40.42	10.13	2.47	11.57	3.53	5.71
10	0.00	1.19	0.00	0.00	0.00	2.22
11	0.00	0.00	2.54	0.00	0.00	0.31
12	0.00	3.40	0.00	0.00	0.00	0.78
13	0.03	0.00	2.15	0.00	0.00	0.04
14	8.36	0.55	0.34	2.03	0.89	0.92
15	214.00	20.76	8.41	200.86	37.95	23.79
16	88.68	13.35	3.81	73.72	5.12	8.97
17	0.00	0.00	0.01	0.01	0.00	0.00
18	6.35	0.19	0.08	0.55	0.12	1.54
19	1.47	0.08	0.09	1.23	0.23	0.88
20	109.37	0.91	2.56	3.48	0.45	9.28
21	1.87	0.00	0.00	0.02	0.85	5.82
22	3.03	0.11	0.32	0.73	0.32	0.24
23	0.25	0.01	0.02	0.19	0.05	0.05
24	851.99	0.00	0.00	0.00	0.00	131.86
25	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
סה"כ	1630.86	74.56	36.20	349.08	54.77	289.54

983.85

2435.01

מכפיל תעסוקה סגור 2.4749862

(הערות: המספרים הם מספרים עשרוניים) (המספרים הם מספרים עשרוניים) (המספרים הם מספרים עשרוניים)

צ"ח	מספר	מספר	מספר	מספר	מספר	מספר
1	106.71	2.31	2.92	0.00	0.98	25.24
2	74.59	2.15	2.10	13.02	0.54	38.98
3	0.00	6.52	0.00	0.00	0.00	0.00
4	0.41	0.11	0.01	0.00	0.01	1.55
5	58.69	3.33	2.02	23.70	1.36	11.72
6	38.68	3.96	5.76	11.78	1.21	8.86
7	15.61	4.68	0.23	1.34	0.24	7.11
8	10.34	0.82	0.37	4.87	0.92	3.67
9	40.42	10.13	2.47	11.57	3.53	5.71
10	0.00	1.19	0.00	0.00	0.00	2.22
11	0.00	0.00	2.54	0.00	0.00	0.31
12	0.00	3.40	0.00	0.00	0.00	0.78
13	0.03	0.00	2.15	0.00	0.00	0.04
14	8.36	0.55	0.34	2.03	0.89	0.92
15	214.00	20.76	8.41	200.86	37.95	23.79
16	88.68	13.35	3.81	73.72	5.12	8.97
17	0.00	0.00	0.01	0.01	0.00	0.00
18	6.35	0.19	0.08	0.55	0.12	1.54
19	1.47	0.08	0.09	1.23	0.23	0.88
20	109.37	0.91	2.56	3.48	0.45	9.28
21	1.87	0.00	0.00	0.02	0.85	5.82
22	3.03	0.11	0.32	0.73	0.32	0.24
23	0.25	0.01	0.02	0.19	0.05	0.05
24	425.99	0.00	0.00	0.00	0.00	65.93
25	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
סך הכל	1204.87	74.56	36.20	349.08	54.77	223.61

491.92
1943.09
3.9499726

מספר התחום הוא

מספר מועסקים נובע ממודל סגור (בהנחה של שליש משרה לעובד בת. כפרית)

	צפון	חיפה	מרכז	תל אביב	ירושלים	דרום
1	106.71	2.31	2.92	0.00	0.98	25.24
2	74.59	2.15	2.10	13.02	0.54	38.98
3	0.00	6.52	0.00	0.00	0.00	0.00
4	0.41	0.11	0.01	0.00	0.01	1.55
5	58.69	3.33	2.02	23.70	1.36	11.72
6	38.68	3.96	5.76	11.78	1.21	8.86
7	15.61	4.68	0.23	1.34	0.24	7.11
8	10.34	0.82	0.37	4.87	0.92	3.67
9	40.42	10.13	2.47	11.57	3.53	5.71
10	0.00	1.19	0.00	0.00	0.00	2.22
11	0.00	0.00	2.54	0.00	0.00	0.31
12	0.00	3.40	0.00	0.00	0.00	0.78
13	0.03	0.00	2.15	0.00	0.00	0.04
14	8.36	0.55	0.34	2.03	0.89	0.92
15	214.00	20.76	8.41	200.86	37.95	23.79
16	88.68	13.35	3.81	73.72	5.12	8.97
17	0.00	0.00	0.01	0.01	0.00	0.00
18	6.35	0.19	0.08	0.55	0.12	1.54
19	1.47	0.08	0.09	1.23	0.23	0.88
20	109.37	0.91	2.56	3.48	0.45	9.28
21	1.87	0.00	0.00	0.02	0.85	5.82
22	3.03	0.11	0.32	0.73	0.32	0.24
23	0.25	0.01	0.02	0.19	0.05	0.05
24	284.00	0.00	0.00	0.00	0.00	43.95
25	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
סה"כ	1062.87	74.56	36.20	349.08	54.77	201.64

5.4249585

מקורות

משרד התיירות (1991)

תירות פנים - מצוי, רצוי וצפוי (ממצאי דעת קהל)

פליישר, ע., כהנא, פ., בנן, ת. (1991)

בתי קיט בגליל - סקירת המצב הקיים ובדיקת פוטנציאל הענף. רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח.

פליישר, ע., רוזם, א., בנן ת. בהשתתפות כהנא פ. (1993)

כיוונים בפיתוח פעילויות פנאי, נופש ותיירות במגזר הכפרי - גורמי ביקוש והיצע.

רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח.

פליישר ע. (1993)

הנופשים באירוח הכפרי - סקר מאפיינים ועמדות. רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח

פליישר, ע., בירן, א. וניצב, י. (1994)

יחידות האירוח הכפרי - תמונת מצב. משרד התיירות, רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח.

שרץ, ד. ופלזשטיין ד. (1994)

עסקים קטנים והמשק הישראלי. רחובות: המרכז ללימודי הפיתוח

Archer, Brian H. (1989).

'Tourism and Island Economies: Impact Analyses' in: Cooper, C.P. (ed). **Progress in Tourism, Recreation and Hospitality Management**. Belhaven Press, London.

Cleverdonw Robert. (1979).

The Economic and Social Impact of International Tourism on Developing Countries.

Special report no. 60. Economist Intelligence Unit, London.

Freeman, D., Talpazw H., Fleischer A., and Laufman, O. (1991)

A multi regional Input-Output Model for Israel and Extensions: Methodology and Experience. in Boyce D.E. Nijkampw P. and Shefer, D. (ed). **Regional Science - Retrospect and Prospect**. Springer - Verlag.

Mathieson, Alister and Wall . Geoffrey. (1982).

Tourism: Economic, Physical and Social Impacts. Longman, Harlow, UK.

Murphy, P.E. (1985).

Tourism: a Community Approach, Methuen, New York.

הפקה: אבן-צור עליוזה, גרפיטיק-טלפון 08-436545,08-436020